

Note: The tonic system has been changed from polytonic to monotonic.

A few corrections on typing mistakes have been included within brackets.

Σημείωση: Ο τονισμός έχει αλλάξει από πολυτονικό σε μονοτονικό. Μερικές τυπογραφικές διορθώσεις σημειώνονται με [].

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΟΛΥΛΑ

ΤΟΜΟΣ Γ΄

ΡΑΨΩΔΙΑ Ν - Σ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ

Ραψωδία Ν

Αυτά ‘πε και όλοι εσώπαιναν μες το ισκιωμένο δώμα
όπως τους εκυρίευσε του λόγου του η μαγεία·
τότε ‘ς αυτόν απάντησεν ο Αλκίνοος και του ‘πε·
«Αφού ‘λθες ‘ς το χαλκόστρωτο παλάτι μου, Οδυσσέα,
θαρρώ ‘που δεν θα πλανηθής οπίσω εις το ταξείδι, 5
και, ως τώρ’ αν και πολλά ‘παθες, θα φθάσης ‘ς την πατρίδα.
τώρα εις καθέναν από σας, ιδού τι παραγγέλλω,
‘ς το δώμα μ’ όσοι ολοκαιρίς το εξαίρετο κρασί μου
το σπιθοβόλο πίνετε, και τον αιιδόν ακούτε.
έχει μες το καλόξυστο κιβώτιον ήδη ο ξένος 10
τα ενδύματα, το τεχνικό χρυσάφι και όλα τ’ άλλα
χαρίσματα’, όσα εδώ ‘φεραν οι πρώτοι των Φαιάκων.
κ’ ελάτε, μέγαν τρίποδα και λέβητ’ ας του δώση
καθείς μας· τα συνάζουμε μετέπειτ’ απ’ τον δήμο·
τ’ είναι βαρύ με βλάβη σου μόνος να κάμνης δώρο».

·
Αυτά ‘π’ ο Αλκίνοος και αρεστός ‘ς όλους εφάνη ο λόγος.
τότε εις το σπίτι του καθείς επήγε να πλαγιάση.
εφάν’ η ροδοδάκτυλη Ηώ, του όρθρου κόρη,
και το γενναίο χάλκωμα μες το καράβι εφέραν·
και ο σεβαστός Αλκίνοος κατέβη και με τάξι 20
τα ‘θεσε κάτω απ’ τα ζυγά, μη κάποιος των συντρόφων
εμπόδιο τα ‘χη, όταν με ορμή θε να κουπηλατήσουν·
κ’ εκείνοι επήγαν να χαρούν το γεύμα ‘ς τ’ Αλκινόου·
και αυτός βώδι τους έσφαξε, θυσίαν του Κρονίδη,
του μαυρονέφελου Διός, όπ’ όλων βασιλεύει. 25
και αφού καήκαν τα μεριά, ‘ς το θαυμαστό τραπέζι
ευφραίνονταν και ανάμεσα έψαλν’ αιιδός ο θείος,
λαοτίμητος Δημόδοκος· ωστός’ ο Οδυσσέας
‘ς τον ήλιο, ‘πώλαμπ’, έστρεφε συχνά την κεφαλήν του,
πότε να δύση, απ’ τον καϋμό να φθάσ’ εις την πατρίδα· 30
και ως είναι ο δείπνος ποθητός ‘ς αυτόν ‘πώχει ολημέρα
δυο βώδια μαύρα οπού τραβούν τρανό ‘ς το νειάμ’ αλέτρι·
με χαρά βλέπει αυτός του ηλιού την λάμπιν οπού σβυέται,
και ως για τον δείπνο ξεκινά τα γόνατα τού τρέμουν·
παρόμοια χάρηκ’ ο Οδυσσηάς ο ήλιος άμ’ εσβύσθη· 35
και των Φαιάκων είπ’ ευθύς κ’ εξόχως του Αλκινόου·
«Μεγάλε Αλκίνοε, ‘ς τους λαούς λαμπρέ και αγαπημένε,
τώρ’ άμα κάμετε σπονδαίς, εμένα εις την πατρίδα

άβλαπτον αποστείλετε και χαίρετε και ατοί σας.
ὅτ' ἤδη ετελειωθήκαν ὅσα 'θελε η ψυχή μου, 40
προβόδισμα και αγαπητά δώρα, να τα ευλογήσουν
οι ουρανοκάτοικοι θεοί, και ναύ'ρω εις την πατρίδα
την άψεγη γυναίκα μου, και ὄλους τους ποθητούς μου·
και σεις, σπού δω μένετε, χαρά των γυναικών σας
να ἤσθε και των τέκνων σας, κ' οι αθάνατοι ας σας δώσουν 45
κάθε καλό και συμφορά κοινή να μη σας εύρη».

.
Αυτά 'πε και ὄλοι εδέχθησαν τον λόγον του και είπαν
ο ξένος να προβοδηθή, ὅτ' είχε ορθά μιλήσει·
και ο Αλκίνοος προς τον κήρυκα· «Ποντόνοε, συγκέρνα
εις τον κρατήρα το κρασί και μέρασέ το εις ὄλους, 50
ὅπως, αφού κάμουμ' ευχαίς προς τον πατέρα Δία,
τον ξένον προβοδήσουμε 'ς την γη την πατρική του».

.
Είπε και το γλυκύτατο κρασί συγκέρνα εκείνος,
και εις ὄλους γύρω εμέρασε· κ' εκείθ' όπου καθίζαν
των μακαρίων των θεών εσπόνδισαν εκείνοι· 55
μόνος τότε εσηκώθηκεν ο θείος Οδυσσέας
και δίκουπον επρόσφερε ποτήρι της Αρήτης,
κ' εκείνην επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Χαίρε μου, ω βασίλισσα, ολοζωής, ως νά 'λθη 60
το γήρας και ο θάνατος, σπ' ὄλους περιμένουν·
αναχωρώ τώρα και συ 'ς το σπίτι τούτο χαίρου
τα τέκνα, τον λαόν και τον Αλκίνοον βασιλέα».

.
Και το κατώφλι διάβηκεν ο θείος Οδυσσέας·
του 'στειλ' ο Αλκίνοος οδηγόν τον κήρυκα εμπροσθέν του,
προς το καράβι το γοργό 'ς την άκρα της θαλάσσης· 65
άλλαις τρεις δούλαις σύγχρονα του προβοδούσ' η Αρήτη·
το φόρεμα το καθαρόν η μια και τον χιτώνα,
η άλλη το καλόφθειαστο κιβώτιον εβαστούσε,
και το κρασί το κόκκινο με ταις τροφαίς η τρίτη·
και άμα το πλοίον έφθασε 'ς την άκρα της θαλάσσης, 70
οι ξακουσμένοι προβοδοί μες το βαθύ καράβι
τα φαγητά και το πιστόν επήραν κ' εφυλάξαν·
και του Οδυσσέα τάπητα έστρωσαν και σινδόνι
'ς του πλοίου το κατάστρωμα, για να γλυκοκοιμάται,

‘ς την πρύμη· τότ’ ανέβηκε κ’ επλάγιασεν εκείνος 75
 ήσυχα· και αυτοί ‘κάθισαν με τάξι ‘ς ταις σανίδαις,
 και από τον λίθον έλυσαν τον τρύπιον τα σχοινία·
 κ’ ενώ το σώμα γέρνοντας την άρμη αυτοί σκορπούσαν,
 ύπνος κατέβαινε βαρύς εις τα ματόφυλλά του,
 βαθύς πολύ, γλυκός πολύ, παρόμοιος του θανάτου· 80
 και όπως τετράσειρ’ άλογα βαρβάτα και ανδρειωμένα,
 καθώς τα πλήχτ’ η μάστιγα, χύνονται ομού ‘ς το σιάδι,
 και ανάερα σηκώνονται και πολύν δρόμον σχίζουν,
 του караβιού σηκώνονταν και η πρύμη, και το κύμα
 οπίσω μαύρο εμάνιζε της φλοισβερής θαλάσσης. 85
 κ’ έτρεχε κείνο ανέμποδα ‘π’ ουδέ το κιρκινέλι,
 το πλειά γοργόπτερο πουλί, δεν ήθελε το φθάσει·
 με τόσην ορμήν έσχιζε το κύμα της θαλάσσης,
 κ’ έφερνεν άνδρα ‘π’ ώμοιαζε ‘ς τον νου των αθανάτων,
 ‘που αφού παθήματ’ άπειρα αισθάνθηκ’ η ψυχή του, 90
 πολλά ‘ς ταις μάχαις των ανδρών και ‘ς τα φρικτά πελάγη,
 τότε εκοιμώνταν ήσυχος και όσά ‘παθ’ ελησμόνει.
 .
 Ως βγήκε τ’ άστρ’ ολόλαμπρο, ‘πώρχετ’ εκείνο πρώτο
 το φως της ορθογέννητης Ηώς να προμηνύση,
 ‘ς την νήσο τότε πλέοντας εσίμονε το πλοίο. 95
 λιμάν’ είναι του Φόρκυνα, του πελαγήσιου γέρου,
 εις την Ιθάκη, και ‘ς αυτό δυο βγαίνουν ακρωτήρια
 απόκρημνα, ‘ς το έμβασμα του λιμανιού γυρμένα,
 και των ανέμων των σφοδρών κρατούν το μέγα κύμα
 απ’ έξω· αλλά ‘ς τον κόλπο του απρόσδεκτα ησυχάζουν 100
 τα πλοία τα καλόστρωτα, ‘ς τ’ άρασμ’ όποταν φθάσουν·
 και εις του λιμιώνα την κορφήν εληά μακρόφυλλ’ είναι,
 σιμά της αεροχρώματη σπηληά χαριτωμένη·
 τόπος είν’ άγιος των νυμφών ‘που λέγονται Ναϊάδες.
 και εις τ’ άντρον είναι πέτρινοι κρατήραις και λαγήναις, 105
 και την τροφήν η μέλισσαις ‘ς εκείνα θησαυρίζουν·
 μέσα και λίθινοι αργαλειοί μακρύτατοι, οπού η νύμφαις
 πανιά θαλασσογάλαζα, θαύμ’ αν τα ιδής, υφαίνουν·
 και βρύσαις μέσ’ αστείρευταις και υπάρχουν θύραις δύο·
 μια προς βορράν, όθε ημπορούν θνητοί να καταιβαίνουν, 110
 η άλλ’ είναι θεώτερη, προς Νότο και απ’ εκείνη
 θνητοί δεν έρχονται, αλλ’ οδός των αθανάτων είναι.

.
Αυτού, ‘που ‘γνώριζαν και πριν την θέσι, ‘κείνοι εμβήκαν·
και ‘ς την στερηάν ανέβηκεν ως το μισό σκαρί του,
το πλοίον, όπως το ‘σπρωχναν με ορμήν οι κουπηλάταις· 115
και απ’ το καράβι το καλόν εις την στερηάν εβγήκαν,
και βαστακτά σηκόνοντας πρώτα τον Οδυσσέα,
μ’ όλον τον λαμπρόν τάπητα και το λινό σινδόνι,
‘ς την αμμουδιά τον έθεσαν γλυκαποκοιμημένον·
τα κτήματ’ έπειτ’ έβγαλαν, ‘που οι Φαίακες του ‘δώσαν, 120
καθώς η Αθήνη ευδόκησε, να πάρη ‘ς την πατρίδα·
και όλα σωρό τ’ απόθωσαν εις της εληάς την ρίζα,
έξω απ’ τον δρόμο, μη πριν ή ξυπνήσ’ ο Οδυσσέας
έλθη διαβάτης άνθρωπος κ’ εκείνον αδικήση·
κ’ εκείνοι οπίσω εγύριζαν. αλλ’ είχε ο κοσμοσείστης 125
‘ς τον νου του όσα εφοβέρισε τον θείον Οδυσσέα
απ’ την αρχή, και του Διός την γνώμην ερευνούσε·

.
«Δία πατέρ’, απέναντι θεών των αθανάτων
δεν θα ‘μαι πλέον έντιμος, αφού καταφρονεί με
γένος θνητών, οι Φαίακες, αν κ’ είναι απόγονοί μου· 130
έλεγα ‘ς την πατρίδα του πως θα ‘φθαν’ ο Οδυσσέας,
όμως αφού πάθη πολλά· και κάποτε να φθάση,
άμα συ το υποσχέθηκες, ποσώς δεν του αφαιρούσα.
και ιδού, κείνοι τον πέρασαν γλυκαποκοιμημένον
με γοργό πλοίο, κ’ έθεσαν αυτόν εις την Ιθάκη, 135
μ’ άπειρα δώρα, χάλκωμα, υφάσματα, χρυσάφι,
‘που τόσα δεν θα λάμβανε λαχνόν από την Τροία,
άβλαπτος αν εγύριζε με μέρος των λαφύρων».

.
Και ο Δίας κείνου απάντησεν ο νεφελοσυνάκτης·
«Ωιμέ, λόγον ‘που πρόφερες, μεγάλε κοσμοσείστη! 140
δεν σ’ αψηφούν οι αθάνατοι· και ποίος θα τολμήση
να υβρίση παλαιότατον θεόν και εις όλους πρώτον!
και, αν τύχη κάποιος των θνητών ‘ς την δύναμί του αυθάδης
να σ’ αψηφά, συ δύνασαι να εκδικηθής κατόπι·
ενέργησε όπως βούλεσαι και ως ήθελε η ψυχή σου». 145

.
Και προς αυτόν απάντησεν ο σείστης Ποσειδώνας·
«Ευθύς, ω μαυρονέφελε, ως λέγεις θα ενεργούσα,

αλλ' αποφεύγω πάντοτε μ' ευλάβεια τον θυμό σου.
και τώρα θέλω τώμορφο καράβι των Φαιάκων,
ως γέρνει από προβόδισμα, 'ς τα σκοτεινά πελάγη 150

να κρούσω και την πόλι τους μ' όρος τρανό να κλείσω,
όπως ξεμάθουν 'ς το εξής να προβοδούν ανθρώπους».

.
Και ο Δίας κείνου απάντησεν ο νεφελοσυνάκτης·
«Ω φίλε, αυτό 'ς την γνώμη μου καλήτερο εγώ κρίνω,
άμ' απ' την πόλιν ο λαός ξανοίξη το καράβι 155
να εμβαίνη, αυτού σιμά 'ς την γη, συ να το κάμης λίθον,
να ομοιάζη πλοίον πάντοτε, θαύμα να το 'χουν όλοι
οι άνθρωποι, και την πόλιν τους μ' όρος τρανό να κλείσης».

.
Και τούτο ευθύς άμ' άκουσεν ο σείστης Ποσειδώνας
προς την Σχερίαν κίνησε, την χώραν των Φαιάκων, 160
κ' έμενε αυτού· κ' ήδη σιμά με ορμή πολλή το πλοίο
έφθανε· το πλησίασεν ευθύς ο κοσμοσειστής,
με την παλάμη το 'κρουσε κ' έγειν' εκείνο λίθος,
και ως εις τα βάθη ερρίζωσε· και αυτός απομακρύνθη.

.
Κ' έλεγαν λόγους πτερωτούς εκείνοι μεταξύ τους 165
οι Φαίακες μακρύκουποι 'ς την θάλασσ' ακουσμένοι·
και κάποιος τον πλησίον τον κυττώντας είπε· «ω Θε μου,
ποιος σπέδισε 'ς την θάλασσα τ' ογλήγορο καράβι,
εις την πατρίδα ως έφθανε; κ' ήδη εφαινόταν όλο».

.
Αυτά 'πε, και ό,τι εγίνηκεν εκείνοι δεν ηξεύραν. 170
και ωμίλησ' ο Αλκίνοος 'ς εκείνους μέσα κ' είπε·
«Ωιμέ, τα θεία ρήματα μ' ευρίσκουν του πατρός μου·
έλεγεν ότι εφθόνεσεν εμάς ο Ποσειδώνας,

'που 'ς την πατρίδ' ακίνδυνα ξεπροβοδούμεν όλους,
κ' έναν καιρό πανεύμορφο καράβι των Φαιάκων 175
ως γέρνει από προβόδισμα, 'ς τα σκοτεινά πελάγη

θα κρούση και την πόλι μας μ' όρος τρανό θα κλείση·
τούτά 'πε ο γέρος, και όλ' αυτά τώρα λαμβάνουν τέλος·
και τώρα ελάτε, ό,τι θα ειπώ να το δεχθούμεν όλοι·
μη προβοδήστε 'ς το εξής θνητόν, όταν προσφύγη 180
'ς την πόλι μας· και ας σφάξουμεν ευθύς του Ποσειδώνα
δώδεκα ταύρους εκλεκτούς, ίσως μας ελεήση

και μ' όρος υψηλότατο την πόλι μας δεν κλείση».
είπε και αυτοί φοβήθηκαν κ' ετοίμασαν τους ταύρους.

·
Εκεί τότε προσεύχονταν του σείστη Ποσειδώνα 185

οι αρχηγοί κ' οι άρχοντες του δήμου των Φαιάκων,
ολόρθοι γύρω εις τον βωμό· και ο θεός Οδυσσέας
οπού εκοιμάτο εξύπνησε 'ς την γη την πατρική του,
ουδέ ποσώς την γνώρισεν ο πολυεξωρισμένος,
ότ' η διογέννητη Αθηνά τον έζωσε με ομίχλη, 190

να μείνη αγνώριστος, και αυτή να τον διδάξ' εις όλα,
μη τον γνωρίσ' η σύντροφος, οι φίλοι και οι πολίταις,
πριν όλα τ' αδικήματα πλερώσουν οι μνηστήρες·
όθεν τα πάντ' αλλοειδή φαινόνταν του κυρίου,
τα μονοπάτια τα μακρυά, τα ευρύχωρα λιμάνια, 195

τα δένδρα τα ολοφούντωτα και οι βράχοι ολόγυρά του·
πετάχθη, εστάθη, εκύτταξε την γη την πατρική του·
κ' έβγαλε μέγαν στεναγμό, και με ταις απαλάμαις
τα δυο μεριά του κτύπησε και με παράπον' είπε·
«Ωιμέ, πού páλιν έφθασα και εις ποιών ανθρώπων μέρος; 200

μήπως είν' άνθρωποι υβρισταίς, άγριοι και όχι δίκαιοι,
ήτε φιλόξενοι και αυτών θεόφοβ' είναι η γνώμη;
πού φέρω αυτούς τους θησαυρούς, και ατός μου πού πλανώμαι;
ας είχαν μείν' οι θησαυροί 'ς την νήσο των Φαιάκων,
κ' εγώ 'ς άλλον θα πρόσφευγα μεγάλον βασιλέα, 205

'που θα μ' εφιλοξένιζε και θα μ' επροβοδούσε·
 τώρα ούτε πού να θέσω αυτά γνωρίζω, αλλ' ούτε páλι
 θα μείνουν 'κεί 'που ευρίσκονται, μην κάποιος μου τ' αρπάξη.
 ωιμένα, εις όλα φρόνιμοι και δίκαιοι δεν ήσαν,
 ως τώρα φαίνετ', οι αρχηγοί και άρχοντες των Φαιάκων, 210

'που μ' έφεραν εις άλλην γη· και αυτ' είπαν να με φέρουν
 'ς την ηλιακήν Ιθάκη μου και αθέτησαν τον λόγο.
 να τιμωρήση αυτούς ευθύς ο ικετήσιος Δίας,
 'π' άνωθε βλέπει τους θνητούς και τιμωρεί τον πταίστη·
 αλλ' ας ιδώ τους θησαυρούς, να τους καλομετρήσω, 215

μήπως μου πήραν φεύγοντας κάτι 'ς το κοίλο πλοίο».

·
 Αυτά 'πε και τους τρίποδαις μετρούσε τους ωραίους,
 τους λέβηταις, τα ενδύματα λαμπρά και το χρυσάφι,
 και τίποτε δεν του 'λειπεν· αλλ' έκλαιε για την γη του

την πατρική, κ' εσέρνονταν της φλοισβερής θαλάσσης 220
 'ς την άκρη αναστενάζοντας· κ' ήλθ' η Αθηνά σιμά του,
 κ' εφάνη νέος 'ς το κορμί, προβάτων επιστάτης,
 ωσάν τα βασιλόπαιδα τρυφερομορφωμένος·
 διπλή φλοκάταν εύμορφη 'ς τους ώμους της εφόρει,
 'ς τα λαμπρά πόδια σάνδαλα, και ακόντ' είχε 'ς τα χέρια. 225
 άμα την είδ' εχάρηκε και προς αυτήν επήγε
 ο Οδυσσέας κ' είπε αυτής με λόγια πτερωμένα·
 «Ω φίλε, αφού πρώτ' ηύρα σε 'ς τα μέρη τούτα, χαίρε·
 μη με δεχθής κακόγνωμα, αλλά τους θησαυρούς μου
 σώσε μου αυτούς, σώσε κ' εμέ· και ιδού 'ς τα ποθητά σου 230
 γόνατα πέφτω και ως θεόν, ως βλέπεις, σε δοξάζω.
 και τούτο τώρα λέγε μου μ' αλήθεια, να το μάθω·
 ποια γη 'ναι τούτη; ποιος λαός; ποιο γένος είναι ανθρώπων;
 κάποιο μην είναι απ' τα νησιά τα ηλιοφωτισμένα,
 ή άκρ' ηπείρου καρπερής 'ς την θάλασσα γυρμένη;» 235
 .
 Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
 «Ω ξέν', ήτ' είσ' ανόητος ήτ' έρχεσαι από πέρα,
 αν ερωτάς γι' αυτήν την γη· και όμως αυτή δεν είναι,
 όσο την έχεις, άγνωστη· πολλότατοι την ξεύρουν·
 την ξεύρουν και όσοι κατοικούν προς της αυγής τα μέρη 240
 κ' εκείνοι 'πώχουν έμπροσθεν του σκότους τον αέρα·
 δεν είναι αλογοβόσκητη, νήσος πετρώδης είναι·
 αλλ' ούτε πάλι πάμπτωχη, αν και όχι εκτεταμένη·
 σιτάρι' αμέτρητα γεννά, κρασί γεννά ο τόπος·
 συχνά την βρέχουν η βροχαίς και την ραντίζ' η δρόσος· 245
 γίδια και βώδια τρέφονται καλά 'ς την χλωρασιά της,
 και κάθε δένδρου ζωογονούν τ' αστείρετα νερά της·
 όθεν η Ιθάκη ακούσθηκεν, ω ξένε, και 'ς την Τροία,
 'που από την γην Αχαιική τόσον απέχει, ως λένουν».

.
 Αυτά 'πε· και αναγάλλιασεν ο θείος Οδυσσέας 250
 κ' εχάρηκε ο πολύπαθος την γη την πατρική του,
 ως την φανέρωσ' η Αθηνά, του αιγιδοφόρου η κόρη·
 και προς αυτήν ωμίλησεν, αλλ' όχι την αλήθεια,
 και να κρατήση επρόφθασε τον λόγον εις τα χείλη,
 πάντοτε νουν ευρετικόν 'ς τα στήθη ανακινώντας· 255
 «Για την Ιθάκην άκουσα και 'ς την πλατεία Κρήτη,

απόπερ' απ' τα πέλαγα· τώρ' ήλθα εγώ με τούτους
τους θησαυρούς και αφήνοντας των τέκνων μου άλλα τόσα
έφυγα επειδή φόνευσα υιόν του Ιδομενέα,
τον γοργοπόδη Ορσίλοχο, 'που 'ς την πλατεία Κρήτη 260
όλους ενίκα τρέχοντας τους σιτοφάγους άνδραις,

τι να στερήση εμ' ήθελε των Τρωικών λαφύρων
όλων, 'που τόσα υπόφερα για κείνα 'ς την ψυχή μου,
και εις τους πολέμους των ανδρών και 'ς τα φρικτά πελάγη·
ότι οπαδός δεν έστεργα να γείνω του πατρός του 265

εις την Τρωάδ', αλλ' αρχηγός άλλων συντρόφων ήμουν·
καρτέρι μ' έναν σύντροφο του 'στησα εγγύς του δρόμου,
και απ' τους αγρούς ως έρχονταν τον κτύπησα μ' ακόντι·
μαύρ' ήταν νύκτα σκοτεινή, και άνθρωπος δεν μας είδε
κανένας, ώστε την ζωήν αγνώριστος του επήρα· 270

και αφού τον εθανάτωσα, κατέβηκα εις το πλοίο,
και ικέτης εγώ πρόσπεσα των δοξαστών Φοινίκων,
και δώρα πολυπόθητα τους έδωκα ζητώντας
'ς το πλοίο τους να με δεχθούν, 'ς την Πύλο να μ' αφήσουν,
ή 'ς την αγίαν Ήλιδα, όπ' οι Επειοί δεσπόζουν· 275

αλλά κείθεν η δύναμις τους έσπρωξε του ανέμου,
κ' επείσμοναν δεν ήθελαν ποσώς να μ' απατήσουν·
κ' εκείθε παραδέρνοντας εφθάσαμε' εδώ νύκτα·
λάμνοντας προχωρήσαμε με κόπο 'ς τον λιμένα·
για δείπνο δεν εφρόντισε κανείς, αν κ' ήταν χρεία, 280

αλλ' απ' το πλοίο βγήκαμε και αυτού πλαγιάσαμε' όλοι·
εις ύπνον έπεσα γλυκόν, σβυμμένος απ' τον κόπο·
από το πλοίον έβγαλαν τους θησαυρούς μου εκείνοι,
αυτού σιμά 'που επλάγιαζα 'ς τον άμμο τους εθέσαν,
κ' ευθύς προς την καλόκτιστη κίνησαν Σιδονία, 285
κ' εγώ μόνος απόμεινα με την ψυχή θλιμμένη».

·
Αυτά 'πε· χαμογέλασεν η γλαυκοματά' Αθήνη,
με το χέρι τον χάιδευσε, και 'ς την μορφήν εφάνη
γυνή μεγάλη και καλή, 'ς έργα λαμπρά τεχνίτρα,
κ' εκείνον προσφώνησε με λόγια πτερωμένα· 290

«Πανούργος και παμπόνηρος θα' ν' όποιος σε περάση,
'ς τα μύρια τεχνάσματα, θεός και αν τύχη εκείνος·
σκληρέ, 'ς τον νου πολύμορφε, ακούραστε εις τους δόλους,
ουδέ 'ς την γην σου εν ώ πατείς τα ψεύδη θ' αθετήσης,

και όλα τα λόγια τα πλαστά, ‘που απ’ το βυζί σ’ αρέσουν·	295
αλλά τούτ’ ας τ’ αφήσουμεν· σοφ’ είμασθε και οι δύο·	
συ πρώτος είσαι των θνητών ‘ς την σκέψη και ‘ς τους λόγους,	
και πάλι εγώ μες τους θεούς ‘ς τον νου και ‘ς την σοφία	
φημίζομαι· δεν γνώρισες συ την Παλλάδ’ Αθήνη	
την θυγατέρα τον Διός, ‘που εις όλα σου τα πάθη	300
σου παραστέκω πάντοτε και σε περιφυλάγω,	
κ’ έφερα εγώ τους Φαίακας να σ’ αγαπήσουν όλοι·	
και τώρα πάλιν ήλθα εδώ, να βουλευθούμε αντάμα,	
να κρύψω και τους θησαυρούς, ‘που, ως είχε ο νους μου ορίσει,	
οι Φαίακες σου χάρισαν να φέρης ‘ς την πατρίδα,	305
και πόσα πάθη σπίτι σου σώχει φυλάξ’ η μοίρα,	
να σου προειπώ· κάμε καρδιά να τα υπομείνης όλα·	
μηδ’ εις κανένα εξηγηθής, είτε γυναίκα είτ’ άνδρα,	
ότι απ’ τα ξένα εγύρισες· και απ’ τους αυθάδεις άνδραιοι	
όσα και αν πάθης, σώπαινε, και υπόφερε τον πόνο».	310
.	
Κ’ εκείνης ο πολύγλωμος απάντησε Οδυσσέας·	
«Δύσκολα σε, θεά, θνητός γνωρίζει αν σ’ απαντήση,	
όσον και αν έχη νόημα· τι κάθε σχήμα παίρνεις·	
τούτο γνωρίζω εγώ καλά, ‘που μ’ αγαπούσες πρώτα,	
όσ’ οι Αχαιοί τον πόλεμο κρατούσαμε εις την Τροία.	315

αλλ' αφού κάτω ερρίζαμε τους πύργους του Πριάμου,
κ' εφύγαμε, κ' εσκόρπισε τους Αχαιούς η μοίρα,
πλέον, ω κόρη του Διός, δεν σ' είδα, ή να πατήσης
σ' ενόησα 'ς το πλοίο μου, για να με προφυλάξης,
αλλ' άπαυτα επαράδερνα με την καρδιά καμμένη, 320
ως ότου από την συμφοράν οι αθάνατοι μ' ελύσαν·
πλην των Φαιάκων 'ς την λαμπρήν πατρίδ' ότε η φωνή σου
μ' εμπύχωσε, και συ, θεά, μ' ωδήγησες 'ς την πόλι·
και τώρα σε παρακαλώ, 'ς τ' όνομα του πατρός σου—
τι δεν πιστεύω να 'φθασα 'ς την ηλιακήν Ιθάκη, 325
αλλά πλανώμαι εις άλλην γη· θαρρώ 'που μ' αναπαίζεις,
και όσα μου λέγεις πλάθονται τον νου μου να πλανέσης—
ειπέ μου αν είμαι αληθινά 'ς την ποθητήν πατρίδα».

·
Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκοματά' Αθήνη·
«'Σ τα στήθη σου το νόημα πάντοτε μένει εκείνο· 330
για τούτο εγώ δεν δύναμαι τον δύστυχον εσένα
ν' αφήσ', ότ' είσαι φρόνιμος, σοφός και ανοικτομμάτης·
καθ' άλλος απ' την ξενιτειάν άμ' ήλθε θα εζητούσε
την σύντροφο και τα παιδιά 'ς το σπίτι ν' αγκαλιάση·
και σε δεν μέλει παντελώς να μάθης, να ερωτήσης, 335
πλην θέλεις την γυναίκα σου να δοκιμάσης πρώτα,
'που μένει σπίτι κ' έρημη, χωρίς παρηγορία,
τα ημερονύκτια δαπανά 'ς τα κλάυματα η θλιμμένη·
κ' εγώ 'ς τον νου δεν έλαβα ποτέ μου αμφιβολία
ότι θα φθάσης, έρημος απ' όλους τους συντρόφους· 340
αλλά προς τον πατράδελφον εγώ τον Ποσειδώνα
ν' αντιφερθώ δεν θέλησα, 'π' άσπονδο σώχε μίσος
αφού το φως αφαίρεσες του ποθητού παιδιού του·
αλλ' ας σου δείξω, να πεισθής, τον τόπο της Ιθάκης.
Ιδού, του γέρου Φόρκυνα τούτ' είναι το λιμάνι· 345
τούτ' η μακρόφυλλ' είν' εληά 'ς την άκρη του λιμιώνα·
σιμά της αεροχρώματη σπηληγά χαριτωμένη·
τόπος είν' άγιος των νυμφών, 'που λέγονται Ναϊάδες·
τ' άντρον ιδού το θολωτόν, αυτ' όπου εσυνειθούσες
πολλαίς να δίδης των νυμφών καλόδεκταις θυσίαις·
τ' όρος, ιδού, το Νήριτον, όλο ενδυμένο δάση»· 350

·
Είπ', έλυσε την καταχνιά κ' εφάνη ο τόπος όλος·

ευφράνθη 'ς την πατρίδα του ο θείος Οδυσσέας,
κ' εφίλησε ο πολύπαθος την γην την σιτοδώρα,
και προσευχήθη των νυμφών με χέρια σηκωμένα· 355

«Νύμφαις Ναϊάδες, του Διός ω κόραις, εγώ πλέον
να σας ιδώ δεν έλπιζα· τώρα μ' ευχαίς γλυκείαις
χαίρετε, και θα λάβετε 'ς το εξής και δώρα ως πρώτα,
αν δώσ' η κόρη του Διός, η νικηφόρ' Αθήνη,
ζωή 'ς εμέ και προκοπή του αγαπητού παιδιού μου». 360

·
Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
«Θάρρου· ως προς τούτα παντελώς ο νους σου ας μη φροντίση·
μόνον εδώ τους θησαυρούς 'ς τα βάθη του άντρου θείου
ας αποθέσουμεν ευθύς, να τα 'χης φυλαγμένα·
έπειτα πώς θα ευοδωθούν τα πράγματ' ας σκεφθούμε». 365

·
Είπε, 'ς τ' αεροχρώματο σπήλαιον εισήλθ' η Αθήνη,
κ' ερεύνα τους κρυπιώναις του· κ' έφερν' ο Οδυσσέας
όλα σιμά της, το σκληρό χάλκωμα, το χρυσάφι,
και τα λαμπρά φορέματα, 'που οι Φαίακες του δώσαν·
και αφού καλά τ' απόθεσε, 'ς τ' άντρου την θύρα λίθον 370
έθεσ' η Αθήνη, του Διός του αιγιδοφόρου η κόρη·

'ς την ρίζα τότε εκάθισαν της ιερής ελαίας
και όλεθρον εσχεδίαζαν των αυθαδών μνηστήρων·
κ' η θεά πρώτη ωμίλησεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα, 375

το πώς τους αδιάντροπους μνηστήραις να κτυπήσης
σκέψου· τρεις χρόνους κυβερνούν 'ς το σπίτι σου και θέλουν
την θεϊκή σου σύντροφο με δώρα ν' αποκτήσουν·
κ' εκείνη μέσα οδύρεται για την επιστροφή σου,
όμως ελπίδα, υπόσχεσιν εις τον καθέναν δίδει 380
με τα μηνύματ', αλλ' ο νους καθ' άλλο μέσα τρέφει».

·
Σ' αυτήν τότε ο πολύγνωμος απάντησ' Οδυσσέας·
«Ω Θε μ', ως ο Αγαμέμνονας, ο μέγας Ατρείδης,
κ' εγώ 'μελλα 'ς το σπίτι μου να κακοθανατίσω,
αν συ, θεά, δεν μώλεγες τα πάντ' ένα προς ένα· 385

και τώρα πλέξε μου βουλή, να τιμωρήσω εκείνους·
στήσου 'ς το πλάγι μου, ω Θεά, κ' εγκάρδιωσέ με ως όταν
τα ολόλαμπρα πυργώματα χαλούσαμε της Τροίας·

αν όμοια μου παράστεκες με ζέσι, ω γλαυκομμάτα,
θα ‘μουν καλός να κτυπηθώ και μ’ άνδραις τριακόσιους, 390
μαζή σου, σεβαστή θεά, ‘ς την χάρι σου θαρρώντας».

.
Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκομμάτ’ Αθήνη·
«Σιμά θα μ’ έχης και πολύ, στιγμή δεν θα σε χάσω,
όταν αρχίσ’ ο αγώνας μας· και τότε θαρρώ ‘π’ άνδρες
πολλοί θα βάψουν μ’ αίματα και με μυαλά το χώμα, 395
απ’ τους μνηστήραις ‘που το βιο σου καταφθείρουν τώρα·
και ιδού, θα σε κάμ’ άγνωστον εις όλους τους ανθρώπους·
θα σου ζαρώσω το κορμί το λυγιστόν, ωραίο·

της κεφαλής τα ολόξανθα μαλλιά θα σου αφανίσω,
και θα σ’ ενδύσω φόρεμα, να σε συγχαίνωντ’ όλοι· 400

τα μάτια, ‘πώλαμπαν προτού, θαμπά θα καταστήσω,
αχρείος ώστε τα [να] φανής εις τους μνηστήραις όλους,
‘ς την σύντροφον και εις το παιδί, όπ’ άφησες ‘ς το σπίτι·
και πρώτ’ απ’ όλα συ θα πας να ευρής τον χοιροτρόφο,
‘που επιστατεί τους χοίρους σου και ‘ς την καρδιά του σ’ έχει, 405

και οπού το τέκνο σου αγαπά και την χρηστή συμβία·
θα τον ευρής όχι μακράν των χοίρων, οπού βόσκουν,
όπ’ είναι η κορακόπετρα κ’ η Αρέθους’ είναι η βρύσι·
βαλάνια τρώγουν νόστιμα και νερό μαύρο πίνουν,
αυτά ‘που αυξάινουν το λαμπρό το πάχος εις τους χοίρους· 410

κάθισ’ εκεί σιμά ‘ς αυτόν και κάθε πράγμ’ ερώτα,
έως ου ‘ς την καλλιγύναικα την Σπάρτη εγώ να φθάσω,
να κράξω τον Τηλέμαχο τον ποθητόν υιόν σου,
οπού ‘ς την Λακεδαίμονα, ‘ς το δώμα του Ατρείδη,
ν’ ακούση αν κάπου ακόμη ζης εβγήκεν, Οδυσσέα»· 415

.
Σ’ αυτήν τότε ο πολύγνωνος απάντησ’ Οδυσσέας·
«Τι δεν του το ‘πες συ, θεά, ‘π όλα γνωρίζει ο νους σου;
ή θέλησες πλανώμενος και αυτός εις τα πελάγη
να παραδέρνη και το βιο να του χαλούν οι ξένοι;»

.
Τότε η θεά του απάντησεν η γλαυκομμάτ’ Αθήνη· 420
«Γι’ αυτόν μη τόσο ανησυχής εγώ τον ωδηγούσα·
εκεί να υπάγη κ’ εύμορφη να λάβη εκείνος φήμη
κόπον δεν έχει αυτός εκεί κανέναν, αλλά μένει
‘ς άπειρ’ ανάμεσα καλά, ‘ς τα δώματα του Ατρείδη·

τώχουν καρτέρι αληθινά με το καράβ' οι νέοι, 425
όπως του πάρουν την ζωή πριν φθάσ' εις την πατρίδα·
δύσκολο το 'χω· και, θαρρώ, το χώμα θ' αγκαλιάση
πολλούς μνηστήραις, απ' αυτούς οπού το βιο σου φθείρουν».

.
Αυτά 'πε και μ' ένα ραβδί τον έγγιξεν η Αθήνη,
και το κορμί του ζάρωσε το λυγιστόν, ωραίο· 430
την ξανθήν κόμην έρριξεν ολόβολα τα μέλη
με δέρμα του εσκέπασεν ανθρώπου γηραλέου·

τους οφθαλμούς του θάμπωσε 'που τόσο αστράφταν πρώτα,
και άλλο αποφόρι του 'βαλε παμπάλαιο, και χιτώνα,
κουρελιασμένα, λιγδερά, και μαυροκαπνισμένα, 435
κ' επάνω δέρμα ελάφινο μακρύ και μαδημένο·
και του 'δωκ' ένα ρόπαλο κ' ένα δισάκκι αχρείο,
ολότρυπο, κ' είχε σχοινί χοντρό να το κρεμάη.

.
Αυτά 'παν κ' εχωρισθήκαν να εύρη επήγ' εκείνη 440
'ς την θείαν Λακεδαίμονα το τέκνο του Οδυσσέα.

.
. .
Ραψωδία Ξ

.
. .
Και απ' τον λιμέν' ανέβη αυτός το άγριο μονοπάτι
εις όρ', εις δάση, όπ' η Αθηνά του 'πε ότι μένει ο θείος
χοιροβοσκός, 'που εγκαρδιακά το βιο του συντηρούσε,
απ' όσους δούλους έλαβεν ο θείος Οδυσσέας.

.
'Σ τον πρόδομο καθήμενον τον ηύρ', όπου κτισμένην 5
'ς ανοικτό μέρος υψηλήν είχεν αυλήν μεγάλην,
καλήν, και γύρω ελεύθερην αυτήν ο χοιροτρόφος,
ο κύριός του ενώ 'λειπε, των χοίρων είχε κτίσει,
εκείνος, και όχ' η δέσποινα ή ο γέρος ο Λαέρτης,
με συρταίς πέτραις, κ' έφραξε μ' αγραπιδιαίς τριγύρω· 10
και πάλους έστησ' έξωθε πολλούς και απ' τα δύο μέρη,
πυκνούς, αφού καλά 'κοψε του δρυού την μαύρη φλούδα.
και χοιρομάνδραις δώδεκα μες της αυλής τον γύρο

έφθειασεν όλαις σύνεγγυς· και εις καθεμιά κλεισμέναις
ευρίσκονταν πεντήκοντα χαμόκοιταις γουρούναις, 15
μητέραις· κ' έξω απ' τα μανδριά τ' αρσενικά κοιμώνταν,

αλλ' ολιγώτερα πολύ· ότ' οι μνηστήρες θείοι
τα δαπανούσαν, επειδή τ' ολόπαχο θρεφτάρι
έστελνε καθημερινά 'ς αυτούς ο χοιροτρόφος. 20

και τότε' εσώζοντο απ' αυτούς όλοι τριακόσοι εξήντα·
σιμά τους σκύλοι ωσάν θεριά τέσσαρες επλαγιάζαν,
'π' ανάθρευσε ο χοιροβοσκός, ο άρχος των ανθρώπων. 25

κ' εκείνος εις τα πόδια του προσάρμοζε πεδούλια,
κόβοντας δέρμα βώδινο, 'που 'χε λαμπρό το θώρι·
οι αλλ' είχαν πάγει εδώ κ' εκεί με ταις κοπαίς των χοίρων,
οι τρεις, αλλά τον τέταρτον 'ς την πόλιν είχε στείλει
μ' ένα θρεφτάρι στανικώς των αυθαδών μνηστήρων,
όπως το σφάζουν κ' ευφρανθή 'ς τα κρέατα η ψυχή τους.

.
Είδαν οι σκύλ' οι αλυκτικοί ξάφνου τον Οδυσσέα·
του χύθηκαν γαυγίζοντας· τότε με γνώσι χάμου 30
κάθισε αυτός και του 'πεσε το ρόπαλο απ' το χέρι.

τότ' άσχημα θα πάθαινε 'ς την θύρα της αυλής του,
αλλ' ώρμησε γοργότατα κατόπι ο χοιροτρόφος
'ς τα πρόθυρο, και του 'πεσε το δέρμ' από το χέρι·
και με φοβέραις τα σκυλιά και με πυκνά λιθάρια 35
εσκόρπισε, και ωμίλησε κατόπι του κυρίου·

«Αχ! απ' ολίγο, γέροντα, σ' αφάνιζαν οι σκύλοι
έξαφνα, και όνειδος πολύ θε να 'χα εξ αφορμής σου.
και άλλα οι θεοί παθήματα και στεναγμούς μου δώσαν·
κύριον ισόθεον είχα εγώ, και ολοκαιρίς τον κλαίω 40
εδώ, και εις άλλους κουναρώ τα ολόπαχα θρεφτάρια,

αυτοί να τρώγουν, και τροφής ωστόσο στερημένος
εις πολιτείαις δέρνεται ανθρώπων αλλοφώνων
κείνος, αν ήναι 'ς την ζωή, του ήλιου το φως αν βλέπη.
αλλ' ακολούθα, γέροντα, να πάμε εις την καλύβα, 45
και άμ' ευφρανθής εις το φαγί και εις το κρασί, κατόπι
σπόθεν είσαι να μου ειπής και όσά 'χεις παθημένα».

.
Είπε, και τον ωδήγησεν ο θείος χοιροτρόφος
εις την καλύβα, και κλαδιά δασειά για να καθίση
έστρωσε και τα εσκέπασε μ' αγριογιδιού τομάρι, 50

μέγα, πολύτριχο, δασύ, ‘που το ‘χε στρώμα εκείνος.
εχάρ’ όπως τον δέχθηκε και του ‘πεν ο Οδυσσέας·
«Ο Δίας και όλ’ οι αθάνατοι να σου χαρίσουν, ξένε,
αφού με καλοδέχθηκες, ό,τι η καρδιά σου θέλει».

Και προς αυτόν απάντησεν ο Εύμαιος χοιροτρόφος· 55
«Και αν από σε μικρότερος έλθη, δεν πρέπει, ω ξένε,
τον ξένον να μη σεβασθώ· του Διός είναι οι ξένοι
και οι πτωχοί όλοι· ολιγοστό και αγαπητό το δώρο
δίδουμ’ εμείς· επειδή αυτός των δούλων είναι ο νόμος,
να τρέμουν όταν κυβερνούν οι άρχοντες οι νέοι· 60
ότ’ οι θεοί τον γυρισμόν του ανδρός εκείνου εφράξαν,
‘που θα με αγάπα εγκαρδιακά και θάμ’ είχε προικίσει
με όσα ο κύριος πρόθυμα τον δούλο του ανταμείβει,
με σπίτι, με καλόμορφη γυναίκα και με κτήμα,
αν κείνου ευλόγησε ο θεός το έργο και τους κόπους, 65
όπως κ’ εμένα ευλόγησε το έργο αυτό ‘που κάμνω.
όθε, αν ο κύριος γέραζεν εδώ, χαράς’ εμένα·
και τώρα εχάθη^ αχ! ήθελα το γένος της Ελένης
να ‘χε χαθή, που εθέρισε πολλές ζωαίς ανδρείων·
ότι και αυτός εκδικητής του αδικημένου Ατρείδη 70
‘ς το εύιππον Ίλιον ώρμησε τους Τρώαις να κτυπήση».

·
Είπε και με την ζώστρα του συσφίγγει τον χιτώνα,
προς τα μανδριά πορεύεται, ‘που εκλειούσαν χοίρων πλήθη,
σηκώνει δύο, σφάζει τους κ’ ευθύς τους καψαλίζει,
και αφού καλά τους λιάνισε ‘ς ταις σούβλαις τους περνάει, 75
και άμα τα κρέατ’ έψησε τα φέρει του Οδυσσέα,
ζεστά ζεστά μες τα σουβλιά, κ’ επάνω τ’ αλευρόνει,
και εις καυκή μέσα συγκερνά κρασί γλυκύ σαν μέλι,
και αντικρυνά του κάθεται και τον παρακινάει·
«Ω ξένε, τρώγε απ’ το φαγί το χοίρινο, των δούλων, 80
και τα θρεφτάρια ολόπαχα τα ευφραίνονται οι μνηστήρες,
‘π’ ούτ’ έλεος έχουν ‘ς την ψυχήν ούτε της δίκης φόβο·
πλην τ’ άνομ’ έργα οι μάκαρες θεοί δεν αγαπούσι,
αλλά τα δίκαια και χρηστά τιμούν των θνητών έργα.
και οπόταν άνδρες άρπαγαις, κακόπρακτοι, πατήσουν 85
εις ξένον τόπον και εις αυτούς λάφυρα δώση ο Δίας,
άμα φορτώσουν, σπυδακτά γυρίζουν ‘ς την πατρίδα,
ότι κ’ εκείνων εις τον νου της δίκης πέφτει τρόμος.

πλην τούτοι κάπως θα ‘μαθαν, θεού φωνή τους είπε,
 το τέλος του, αφού δίκαια δεν θέλουν να μνηστεύουν, 90
 ουδέ να γύρουν σπίτι τους, αλλ’ ήσυχα του φθείρουν
 δυναστικώς τα πλούτη του χωρίς να τα λυπούνται.
 τι κάθε ημέρα του Διός, όσαις και αν έχη ο χρόνος,
 ένα ποτέ δεν σφάζουσι σφακτόν ή δύο μόνα·
 και άφθονα βγάζουν το κρασί και το ρουφούν οι αυθάδεις. 95
 ότ’ είχε βιόν αμίλητον, όσον δεν είχεν άλλος
 ήρωας ‘ς την μαύρη στερεάν, αλλ’ ούτε ‘ς την Ιθάκη.
 κ’ είκοσι ανδρών ολόκληρα και αν ενωθούν τα πλούτη
 τόσα δεν είναι· τώρα εγώ να σου τ’ απαριθμήσω·
 δώδεκ’ αγέλαις ‘ς την στερηά, τόσαις κοπαίς προβάτων, 100
 και τόσαις χοίρων, και γιδιών τόσα πλατειά κοπάδια,
 του βόσκουν ξένοι μισθωτοί ποιμένες και δικοί του.
 κ’ εδώ ‘ς την άκρην ύστερη γιδιών πλατειά κοπάδια
 ένδεκα βόσκουν, και άνθρωποι καλοί τα επιστατούσι.
 καθένας πάντοτε απ’ αυτούς καθημερινά τους φέρει 105
 από τα ερίφια τα παχειά το εξαίρετο, το πρώτο.
 κ’ εγώ πάλ’ είμαι φύλακας των χοίρων οπού βλέπεις,
 και το θρεφτάρι το καλό διαλέγω και τους στέλνω».

·

Είπε· κ’ εκείνος έτρωγε κρέατα κ’ ερουφούσε
 κρασί κ’ εσώπα, αλλ’ όλεθρον φύτευε των μνηστήρων. 110
 και άμ’ έφαγε κ’ ευφράνθηκεν, ο άλλος το ποτήρι,
 εκείν’ όπ’ έπινεν αυτός, όλο κρασί γεμάτο,
 του πρόσφερε· χαρούμενος το δέχθηκεν εκείνος·
 κ’ ευθύς τον επροσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
 «Ω φίλε, ποιος σ’ αγόρασε με την δική τ’ ουσία, 115
 ‘που τόσην είχε δύναμι, και τόσα πλούτη, ως λέγεις,
 και ‘πόπεσεν εκδικητής κ’ εκείνος του Ατρείδη;
 ειπέ τον, και αν εγνώρισα τον άνδρα, θα νοήσω,
 οι αθάνατοι γνωρίζουσιν αν θα ‘φερν’ αγγελία
 οπού τον είδα· ότ’ εις πολλά μέρη περιπλανήθη». 120

·

Και απάντησε ο χοιροβοσκός, ο άρχος των ανθρώπων·
 «Γέρε, όποιος ξένος άνθρωπος γι’ αυτόν φέρη αγγελία,
 ούτε η γυναίκα τ’ ούτε ο υιός πίστι δεν δίδουν πλέον.
 αλλά πλανήταις άνθρωποι, βοήθειαν όπως λάβουν,
 ανώφελα ψευδολογούν και την αλήθεια κρύβουν. 125

και όποιος περιπλανώμενος εις την Ιθάκη φθάση
‘ς την δέσποινά μου ερχόμενος λόγια πλαστά προσφέρει,
κ’ εκείνη τον φιλοξενεί και όλα ζητεί να μάθη,
και, ως κλαίγει, από τα βλέφαρα τα δάκρυα της σταλάζουν,
ως γυνή κάμνει, ‘πώχασε τον άνδρα της ‘ς τα ξένα. 130

και συ θε να ‘σουν πρόθυμος, γέρε, να φθειάσης μύθον,
ίσως χλαμύδα να ενδυθής σου δίδαν και χιτώννα·
εκείνου ωστόσο τα γοργά τα όρνεα και οι σκύλοι
τα κόκκαλα θα του ‘γδαραν, όπ’ άψυχ’ απομείναν·
ή ψάρια τον κατάφαγαν ‘ς την θάλασσα, κ’ εκείνου 135
άμμος πολύς τα κόκκαλα σκεπάζει ‘ς ακρογιάλι.

κείνος εχάθη τώρ’ αυτού, και εις όλους μένει ο πόνος
τους φίλους κ’ έξοχα ‘ς εμέ· ότι άλλον δεν θε ναύρω
κύριον καλόν ωσάν αυτόν, ‘ς όποια και αν φθάσω μέρη,
ούδ’ αν γυρίσω εις του πατρός και της μητρός μου πάλι 140
το σπίτι, οπού γεννήθηκα κ’ εκείνοι μ’ αναστήσαν.

ουδέ γι’ αυτούς ως απ’ αρχής οδύρομαι, αν και θέλω
να τους ιδούν τα μάτια μου ‘ς την γη την πατρική μου·
αλλά με παίρνει του Οδυσσηά, ‘π’ άφαντος είναι, ο πόθος.
και αυτόν, ω ξέν’, εντρέπομαι, και αν λείπει, να ονομάζω, 145
ότι με αγάπα ολόψυχα, πολύ για μέ πονούσε·
αλλ’ αδελφόν μου εγκαρδιακόν τον λέγω και μακρόθεν».

·
Του απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας·
«Ω φίλε, αφού παντάπασι να το δεχθής δεν θέλεις,
και λέγεις ‘που δεν θα ‘λθη πλειά, και άπιστος μένει ο νους σου, 150
εγώ δεν θα ομιλήσω απλώς, αλλά σου λέγω μ’ όρκο,
ο Οδυσσέας έρχεται· και για τα συγχαρίκια,
ευθύς άμα ‘ς το σπίτι του πατήση πάλι εκείνος,
θα με σκεπάσης μ’ εύμορφη χλαμίδα και χιτώννα.
πρότερον όμως, χρειαστός αν κ’ είμαι, δεν τα θέλω· 155
ότι όσο μου ‘ναι μισηταίς του Άδ’ η μαύραις πύλαις,
τόσο μισώ τον άνθρωπο ‘που ψεύδεται από χρεία.

μάρτυς μου ο Δίας ύψιστος, το ξενικό τραπέζι,
και η γωνιά, ‘που ευρίσκομαι, του άπταιστου Οδυσσηά,
ότι όλα ταύτα θα συμβούν καθώς τα λέγω τώρα. 160

ο Οδυσσέας έρχεται, τούτος πριν κλείση ο χρόνος·
τούτος ο μήνας άμ’ εβγή και άμα πατήσ’ ο άλλος,
θα φθάση εκείνος σπίτι του και αυτούς θα τιμωρήση,

‘που υβρίζουν την γυναίκα του και τον λαμπρόν υιόν του».

Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 165

«Γέρε, γι’ αυτήν την είδησιν ούτε θα λάβης δώρο,
ούτ’ ο Οδυσσέας θα ‘λθη πλειά ‘ς το σπίτι του, αλλά πίνε
ήσυχα, και άλλο ας εύρουμε να ειπούμε και ‘ς τον νου μου

τούτα μη φέρης, επειδή μου σχίζεται η καρδιά,
τον κύριόν μου τον καλόν οπόταν μου ενθυμίζουν. 170

αλλά τώρ’ ας αφήσουμε τον όρκο, κ’ είθε να ‘λθη
ο Οδυσσέας, ως ποθώ κ’ εγώ και η Πηνελόπη,
και ο θεός ο Τηλέμαχος και ο γέρος ο Λαέρτης,
και πάλ’ εις θλίψαις μ’ έβαλεν ο γόνος του Οδυσσέα
Τηλέμαχος, ‘π’, ως τρυφερό βλαστάρι αφού τον θρέψαν 175

οι αθάνατοι, και να φανή ‘ς τους άνδραις είχα ελπίδα
ως ο πατέρας του λαμπρός ‘ς το σώμα και ‘ς το κάλλος,
κάποιος θεός ή και θνητός το λογικό του επήρε·

‘ς την θείαν Πύλο βγήκε αυτός να μάθη του πατρός του
άκουσμα, και τον καρτερούν οι θαυμαστοί μνηστήρες, 180

ως γέρνει ‘ς την πατρίδα του, όπως το θείον γένος
και του Αρκεισίου τ’ όνομα σβυσθούν απ’ την Ιθάκη.
πλην τώρ’ ας τον αφήσουμεν, εκείν’ είτε τον πιάσουν,
ή φύγη, και το χέρι του γι’ αυτόν σηκώση ο Δίας.

άλλ’ έλα, γέροντ’, όλα σου ‘ς εμέ να ειπής τα πάθη· 185

και τούτο ειπέ μου καθαρά, μ’ αλήθεια να το μάθω,
ποιος είσαι; πόθεν έρχεσαι; που η πόλις κ’ οι γονείς σου;
με ποιο καράβι εδώ ‘φθασες; με ποιον τρόπον οι ναύταις

εις την Ιθάκη σ' έφεραν, και ποιοι καυχώνταν 'που 'ναι;
ότι εδώ πέρα συ πεζός δεν έφθασες πιστεύω». 190

.
Τότε ο πολύγνωμος 'ς αυτόν απάντησε Οδυσσέας·
«Κ' εγώ μ' αλήθεια θα σου ειπώ τούτ' όλ' όσ' ερωτάς με·
και ας είχαμε για κάμποσον καιρόν τροφήν ωραία,
γλυκό κρασί, καθήμενοι κ' οι δύο 'ς την καλύβα,
φαγοποτώντας ήσυχα, και 'ς τα έργα να 'ναι οι άλλοι, 195
τότ' άκοπα θε να 'λεγα και ολόκληρον τον χρόνον,
και ούτε καλά θα πρόφθανα, τα πάθη της ψυχής μου,
όσ' από θείαν θέλησιν όλα μαζί μ' ευρήκαν.

.
Το γένος έχω απ' το νησί το ευρύχωρο της Κρήτης,
υιός ανθρώπου υπέρπλουτου· και άλλους πολλούς 'ς το σπίτι 200
γέννησ' υιούς και ανάθρεψεν η νόμιμη συμβία·
εμ' άλλη μάννα γέννησε δούλη αγαπητική του,
αλλ' ίσια με τα νόμιμα παιδιά του μ' ετιμούσε
ο Υλακίδης Κάστορας, κ' εκείνου γόνος είμαι,
όπ' ως θεόν τον δόξαζε 'ς την Κρήτη ο κόσμος όλος, 205
ότ' είχε πλούτ', είχ' ευτυχία και τέκνα επαινεμένα·
αλλά 'ς τον Άδη ο θάνατος εκείνον αφού πήρε,
τα μεγαλόψυχα παιδιά το βιο του εμοιρασθήκαν,
με τους λαχνούς, όπ' έρριξαν εκείνοι ανάμεσόν τους·
αλλ' εις εμέ μέρος μικρόν έδωσαν κ' ένα σπίτι. 210
κ' εγώ γυναίκ' από γονείς επήρα ευτυχισμένους,
εις την ανδρεία μου ως έπρεπεν ότι κακός δεν ήμουν
ουδέ φυγόμαχος· αλλά τώρα μ' αφήκαν όλα·
όμως και από την καλαμιά, 'που βλέπεις, θα νοήσης
ποιος ήμουν πριν τα βάσανα και η λύπαις με θερίσουν. 215
τόλμην ο Άρης κ' η Αθηνά μου χάρισαν και ρώμη,
'που τους ανδρείους έσπανε· και ότ' έπαιρνα μαζί μου
εκλεκτούς άνδραις, κ' έστηνα κακό του εχθρού καρτέρι,
τον θάνατον δεν έβλεπε ποτ' η καρδιά μου εμπρός της,
και με την λόγχη εχύνομουν πρώτος πολύ, κ' εκτύπουν 220
τον εχθρόν, αν όσον εγώ δεν ήτο ανεμοπόδης.
αυτός ήμουν 'ς τον πόλεμο· τα έργα του αγρού μισούσα
και του σπιτιού την μέριμνα, 'που λαμπρά τέκνα τρέφει.
κ' είχα τον πόθο πάντοτε 'ς τα κουποφόρα πλοία,
'ς ταις μάχαις, 'ς τα καλόξυστα τ' ακόντια και 'ς τα βέλη, 225

όλα κακά, ‘που προξενούν ‘ς άλλους ανθρώπους φρίκη·
 αλλ’ ό,τι μώβαλε ο θεός ‘ς τον νου, κείνο αγαπούσα·
 ότι ‘ς αλλ’ έργ’ αρέσκειται τούτος και ‘ς άλλα εκείνος.
 τι πριν ακόμ’ οι Αχαιοί πατήσουν εις την Τροία,
 εννηά στρατήγησα φοραίς και με γοργά καράβια 230
 εις μέρη ξένα επέρασα, και των πολλών λαφύρων
 έπαιρνα μέρος εκλεκτό, και μώδινεν ο κλήρος
 πάλιν πολλά· και ογλήγορα το σπίτι μου επλουτίσθη,
 και φοβερός και σεβαστός εγίνηκα εις τους Κρήταις·
 αλλ’ ότ’ εσκέφθη ο βροντητής το επάρατο ταξείδι, 235
 ‘που τόσαις έσβυσε ζωαίς, τότε ο λαός της Κρήτης
 πρόσταξ’ εμέ και τον λαμπρόν αντάμα Ιδομενέα,
 των πλοίων επί κεφαλής να ορμήσουμε εις την Τροία·
 τότε η βοή μας έβιασε του τόπου να δεχθούμε·
 και ότ’ ήλθε ο χρόνος δέκατος του φοβερού πολέμου 240
 πήραμε τ’ Αχαιόπα[ι]δα την πόλι του Πριάμου,
 και εις την πατρίδα ως πλέαμε μας σκόρπισεν η μοίρα.
 κ’ εμέ του αμοίρου συμφοραίς σοφίσθη τότε ο Δίας·
 τι μόνον μήνα εχάρηκα την ποθητή συμβία,
 τα τέκνα και τα πλούτη μου· κατόπιν η ψυχή μου 245
 μ’ επαράκινα ογλήγορα καράβια ν’ αρματώσω,
 και με συντρόφους εκλεκτούς ‘ς την Αίγυπτο να πλεύσω·
 εννέα πλοί’ αρμάτωσα, κ’ ήλθε ο λαός με ζήλο·
 κ’ ημέραις έξι ολόκληραις έτρωγαν οι καλοί μου
 σύντροφοι, και πολλά σφακτά τους έδιδα δικά μου, 250
 και να προσφέρουν των θεών και να χαρούν κ’ εκείνοι.
 την έβδομη ανεβήκαμε, και απ’ την πλατεία Κρήτη
 επλέαμεν, ως ο Βορηάς σφοδρός, λαμπρός εφύσα,
 ως με το ρεύμα κυλητά· καράβι δεν μου εβλάφθη
 κανέν’, αλλ’ εκαθόμασθεν γεροί φαιδροί ‘ς τα πλοία, 255
 και τα ωδηγούσ’ ο άνεμος ομού και οι κυβερνήταις.
 την πέμπτ’ ημέρα ‘ς το βαθύ του Αιγύπτου το ποτάμι
 φθάσαμε, και ‘ς το ρεύμα του τα κυρτωμένα πλοία
 έστησα· και τότε έλεγα των ποθητών συντρόφων
 σιμά ‘ς τα πλοία να σταθούν και αυτού να τα φυλάγουν, 260
 και πρόσκοποι ν’ αποσταλούν ‘ς ταις κορυφαίς τριγύρου·
 κείνοι απ’ αυθάδεια την ορμήν άκουσαν της ψυχής των,
 και τους ωραίους έβλαπταν αγρούς των Αιγυπτίων,
 παίρναν τα γυναικόπαιδα, κ’ εφόνευαν τους άνδραις.

κ' ευθύς εβγήκε τ' άκουσμα 'ς την πόλι τους, κ' εκείνοι, 265
άμα την βοήν άκουσαν, το χάραμμα εφανήκαν,
και από πεζούς απ' άλογα και απ' του χαλκού την λάμπη
όλ' η πεδιάδα γέμισε· και ο χαιρεβρόντης Δίας
δείλιασε τους συντρόφους μου, και να σταθή κανένας
δεν τόλμησ', ότι αφανισμός μάς είχε ολούθε ζώσει. 270
τότε πολλούς μου φόνευσαν μ' ακονισμένη λόγχη,
άλλους μου παίρναν ζωντανούς, ως δούλους να τους έχουν.
αλλά 'ς εμέ το νόημα τούτ' έπλασεν ο Δίας·
(άχ! είθε αυτού 'ς την Αίγυπτο να μ' είχε σβύσ' η μοίρα,
ότι κατόπι άλλο κακό με καρτερούσε ακόμα). 275
την περικεφαλαία μου και την ασπίδα χάμου
έθεσα και τ' ακόντι μου, κ' επήγα εμπρός 'ς τ' αμάξι
του βασιληά, τα γόνατα τού φίλησα, κ' εκείνος
μ' ελέησε, μ' εφύλαξε, μ' εκάθισε 'ς τ' αμάξι,
και μ' έπαιρνε 'ς το σπίτι του 'ς τα δάκρυά μου πνιμμένον· 280
και άνδρες μ' ακόντια πάμπολλοι χύνονταν ωργισμένοι
να με φονεύσουν, αλλ' αυτός μακράν τους εκρατούσε,
φοβούμενος μη του Διός την όργητα κινήση,
του ξενικού, 'που μάλιστα μισεί την ανομία.
έμεν' αυτού χρόνους επτά, και από τους Αιγυπτίους 285
πολλά τότε εθησαύρισα, ότι μου δίδαν όλοι·
αλλ' ότε ο χρόνος όκτατος 'ς τον κύκλο του μ' ευρήκε,
τότ' ήλθε κάποιος Φοίνικας, σοφός εις την απάτη,
πλάνος, πανούργος, 'που πολλούς ανθρώπους είχε βλάψει.
εκείνος με κατάφερε να πάμε 'ς την Φοινίκη, 290
όπ' είχε και τα σπίτια του και όλα τα υπάρχοντά του.
αυτού χρόνον ολόκληρον έμεινα εγώ μαζί του·
αλλ' αφού οι μήνες διάβηκαν και η 'μέραις ετελειόναν,
κ' έκλειεν ο χρόνος, κ' έρχονταν 'ς τον κύκλο τους η ώραις,
μ' επήρε 'ς το καράβι του να πάμε 'ς την Λιβύη, 295
ο δόλιος, τάχα το φορτιό να φέρω εγώ μαζί του,
και με σκοπόν ως φθάση εκεί να μ' ακριβοπουλήση.
εμπήκ', αν και τον νόησα, 'ς το πλοίο του εξ ανάγκης,
και αυτό μεσοπελάγιζε με τον σφοδρό Βορέα
πέραν της Κρήτης· και όλεθρο τους μελετούσε ο Δίας. 300
αλλ' ότε οπίσω αφίναμε την Κρήτη, και καμμία
γη άλλη, μόνον ουρανός και θάλασσα εφαινόταν,
σύννεφο μαύρον έστησεν ο Δίας 'ς το καράβι

επάνω, κ' εσκοτάδιασεν η θάλασσ' από κάτω.
 σύγχρονα ο Δίας βρόντησε, κεραύνωσε το πλοίο· 305
 ολόβολο το ετίναξεν ο κεραυνός του Δία,
 και θειάφη όλο το γέμισε· 'ς την άρμη πέσαν όλοι,
 και 'ς το καράβι ολόγυρα, 'ς τα κύματα, ως κουρούναις.
 έπλεαν· θεία θέλησι τους πήρε την πατρίδα.
 αλλά 'ς εμέ τον άμοιρον ο ίδιος ο Κρονίδης 310
 ένα κατάρτι απέραντο του μαυροπλώρου πλοίου
 'ς τα χέρια μέσα μώβαλε, την συμφορά να φύγω·
 τ' αγκάλιασα, και μ' έπαιρναν μ' εκείν' η ανεμοζάλαις.
 εννηά 'μέραις εφέρνομουν και την δεκάτη νύκτα
 κύμα τρανό μ' εκύλησε 'ς των Θεσπρωτών την χώρα. 315
 αυτού μ' εδέχθη ο βασιληάς ο Φείδωνας γενναία·
 ο υιός τ' ήλθε μ' εσήκωσε σβυμμένον απ' τον κόπο
 και από την πάχνη, μ' έφερε 'ς το πατρικό παλάτι,
 και με χλαμύδα μ' ένδυσεν εκείνος και χιτώνα.
 .
 Αυτού τότε έλαβ' είδηοιν ω[ς] προς τον Οδυσσέα· 320
 τον είχε αυτός, ως έλεγεν, εγκαρδιακά ξενίσει,
 όταν αυτούθε διάβαινε να γύρη 'ς την πατρίδα.
 και μώδειξ' όσα κτήματα εσύναξ' ο Οσ[δ]υσσέας,
 πολυεργασμένο σίδερο, χάλκωμα και χρυσάφι,
 'που αρκούσαν και την δέκατη να θρέψουν γενεά του· 325
 θησαυρούς τόσους είχε αυτός 'ς τα σπίτια του κυρίου.
 και 'ς την Δωδώνην έλεγεν ότ' είχε αυτός περάσει,
 απ' του θεού το υψηλό δρυ το θέλημα του Δία
 ν' ακούση, αν ολοφάνερα ή απόκρυφα θα γύρη,
 τόσους αφού 'λειψε καιρούς, εις την παχειάν Ιθάκη. 330
 κ' ενώ 'ς το σπίτι εσπόνδιζεν, ώμοσε αυτός εμπρός μου
 ότι το πλοίο ρίχθηκε και οι σύντροφοι έτοιμ' ήσαν,
 'που κείνον θα οδηγήσουσι 'ς την ποθητήν πατρίδα.
 αλλ' έστειλ' εμέ πρότερον· τι Θεσπρωτών καράβι
 έτυχε για τη κάρπιμο Δουλίχιο να κινήση. 335
 'ς τον βασιληά τον Άκαστο πιστά να μ' οδηγήσουν
 τους είπε, αλλ' εβουλεύθηκαν αυτοί κακό 'ς εμένα,
 όπως μεγάλη συμφορά και πάλι μ' απαντήση.
 και ότε απ' την γην ευρίσκονταν μακράν πολύ το πλοίο,
 εκείνοι ευθύς μ' ωργάνιζαν την δουλικήν ημέρα· 340
 απ' την χλαμύδα μ' έγδυσαν αυτοί και απ' τον χιτώνα,

και άλλο αποφόρι μ' ένδυσαν παμπάλαιο και χιτώνα,
κουρελιασμένη φορεσιά καθώς την βλέπεις τώρα·
και προς το εσπέρας έφθασαν'ς την ηλιακήν Ιθάκη.

και με σχοινί καλόπλεκτον αυτοί σφικτά μ' εδέσαν 345

‘ς το πλοίο το καλόστρωτο, και ‘ς την στερηάν εβγήκαν
ογλήγορα κ' εδείπνησαν ‘ς την άκρα της θαλάσσης.

αλλά τον κόμπον εύκολα οι αθάνατοι μου λύσαν,

κ' εσκέπασα την κεφαλήν εγώ με τ' αποφόρι,

απ' το πηδάλι εσύρθηκα, ‘ς την θάλασσα το στήθος 350

απόθωσα, και με τα δυο τα χέρια κολυμπώντας

‘ς την γην ογλήγορ' έφθασα και ανάμερ' απ' εκείνους.

και ανέβηκα εις πολύανθο δάσος κ' εκεί κρυμμένος

έμενα, και αυτοί γύριζαν και βαρυαναστενάζαν.

αλλά δεν έκριναν καλόν παρέκει να ερευνήσουν, 355

και πάλι οπίσω εβάδισαν προς το βαθύ καράβι.

ιδού το χέρι των θεών πώς μ' έκρυψεν ακόπως,

και εις την αυλή μ' ωδήγησεν ανδρός φρονιμωτάτου·

ότι να ήμαι εις την ζωήν η μοίρα θέλει ακόμη».

.

Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 360

«Άμοιρε ξένε, μ' έθλιψαν τα παραδάρματά σου,

ένα προς ένα ως τα ‘λεγες' μόνον απ' όλα μύθος

μου φάνηκε όσ' ανέφερεις ως προς τον Οδυσσέα.

καϋμένε, τι να ψεύδεσαι; δεν έχω απ' άλλους χρεία

να μάθω αν ‘ς την πατρίδα του θα γύρη ο κύριός μου. 365

αχ! όλ' οι αθάνατοι από μιας, το ηξεύρω, τον μισήσαν,

και να σβυσθή δεν θέλησαν ‘ς ταις φάλαγγαις των Τρώων,

ή, αφού ‘πλεξε τον πόλεμον, εις ποθηταίς αγκάλαις.

τάφον τότε οι Παναχαιοί θα σήκοναν εκείνου,

και δόξαν θα ‘παιρνε λαμπρή ν' αφήση του παιδιού του. 370

και τώρ' η Άρπυιαις άδοξα τον πήραν κ' εγώ μένω

‘ς την χοιρομάνδραν έρημος· ουδέ ποτέ ‘ς την πόλι

πηγαίνω, εξ' αν η φρόνιμη καλή με Πηνελόπη

να υπάγ', οπότεν κάπουθε της έρχεται αγγελία·

οι άλλοι ‘ς τον ξένον κάθονται σιμά, και όλα εξετάζουν, 375

και αυτοί, ‘που κλαιν τον κύριον ‘που τόσο αργεί ‘ς τα ξένα,

και όσοι γελούν και απλέρωτα το βιο του καταλύουν·

αλλ' εγώ πλειά δεν ερωτώ κανέναν, απ' την ώρα

‘π άνδρας με απάτησε Αιτωλός, που ‘χε ανθρωποφονήσει,

και αφού πολύ πλανήθηκεν εις την καλύβα μ' ήλθε, 380
και αδελφικά τον δέχθηκα· κ' έλεγε ότι τον είδε
'ς του Ιδομενέα τα δώματα, ς' την Κρήτη, να διορθώνη
τα συντριμμένα πλοία του· κ' έλεγε οπού το θέρος
θα φθάσ' ή το φθινόπωρο, τα πλούτη φορτωμένος,
με τους λαμπρούς συντρόφους του· και συ, θλιμμένε γέρε, 385
η μοίρ' αφού 'δω σ' έφερε, με ψεύδη μη θελήσης
να μου κερδίσης την καρδιά· και όχι για τούτο θα 'χης
το σέβας, την αγάπη μου, αλλ' επειδή τρομάζω
τον ξένιον Δία και πολύ τα πάθη σου λυπούν με».

·
'Σ αυτόν τότε ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 390
«Αχ! από μιας είν' άπιστη 'ς τα στήθη σου η καρδιά·
εις τα χαμένα ωρκίσθηκα και δεν σε καταπείθω.
ρήτραν λοιπόν ας κάμουμε· και μάρτυρες ας ήναι
οι αθάνατοι όλοι επάνω μας, οι κάτοικοι του Ολύμπου.
'ς το δώμα τούτο αν αληθώς γυρίση ο κύριος σου, 395
χλαμύδα τότε δόσε μου να βάλω και χιτώνα,
και 'ς το Δουλίχιο στείλε με, κει 'που η καρδιά μου θέλει·
και αν φανώ ψεύστης και ποσώς δεν γύρη ο κύριός σου,
τους δούλους βάλε από υψηλήν κορφή να με γκρεμίσουν,
όπως τρομάξη άλλος πτωχός 'ς το εξής να σ' απατήση».

·
Και προς αυτόν απάντησεν ο θείος χοιροτρόφος·
«Ξένε, θα μ' έχουν ένδοξον πολύ κ' επαινεμμένον
και τώρα και μετέπειτα τα γένη των ανθρώπων,
αν, αφού 'ς την καλύβα μου σ' έχω φιλοξενήσει,
μ' άπονο χέρι εθέριζα την ποθητή ζωή σου. 405
με ποια καρδιά θα πρόσφερνα κατόπι ευχαίς του Δία!
αλλά του δείπνου είναι καιρός· οι σύντροφοι να εμπαίνουν
γλήγορα, ο δείπνος ο καλός να γείνη 'ς την καλύβα».

·
Κ' ενώ 'μιλούσαν, έφθαναν οι χοίροι και οι βοσκοί τους·
τους έκλεισαν να κοιμηθούν 'ς τα μαθημένα μέρη, 410
και φοβερός έβγαινε αχός των χοίρων 'που εμανδρίζαν.
και τους συντρόφους πρόσταξεν ο θείος χειροτρόφος·
«Διαλέξετε και φέρετε τον κάλλιον απ' τους χοίρους,
του ξένου, 'που 'λθε από μακρυά, γι' αγάπη να τον σφάξω,
και θα καλοπεράσουμε κ' εμείς, 'που ολοκαιρής μας 415

κακοπαθούμεν αφορμής των λευκοδόντων χοίρων,
και απλέρωτα τον κόπο μας τον καταφθείρουν άλλοι».

.
Αυτά' πε και ξύλα 'σχισε με την σκληρήν αξίνα·
χοίρον αυτοί παχύτατον, πεντάχρονον, εφέραν
εις την γωνίστρα· τους θεούς ο δίκαιος χοιροτρόφος 420
δεν λησμονούσε· αλλ' έρριξε της κεφαλής του χοίρου
ταις τρίχαις απαρχή 'ς το πυρ· και των θεών ευχόνταν
'ς το σπίτι του ο πολύννοος να φθάσ' ο Οδυσσέας,
του δένδρου έπειτ' απόκομμα, 'π' ως έσχιζ' είχε αφήσει,
σήκωσε και τον κτύπησε, και ο χοίρος ενεκρώθη· 425
οι άλλοι τον σφάξαν κ' έκοψαν, αφού τον καψάλισαν,
και από τα μέλη όλ' απαρχαίς επήρε ο χοιροτρόφος,
και εις το κνισάρι τα 'βαλεν ωμά· κατόπιν όλα
επάνωθε τ' αλεύρωσε και τα 'ριξε 'ς την φλόγα·
και τ' άλλα εκείνοι ελιάνισαν, τα σούβλισαν και ωραία 430
τα ψήσαν, τα ξεσούβλισαν και όλα μαζί τα φέραν
εις τα κρεατοσάνιδα· και άρχισε ο χοιροτρόφος
οπού τα δίκαια γνώριζεν, ορθός να τα μεράζη.
'ς επτά μέρη τα χώρισε· μ' ευχαίς επρόσφερ' ένα
των Νυμφών άμα και του Ερμή, 'που γέννησεν η Μαία· 435
τ' άλλα εις καθέναν μέρασεν· αλλά τον Οδυσσέα
με ολόκληρην ετίμησε την νεφραμιά του χοίρου,
και την ψυχήν εφαιίδρυνε με τούτο του κυρίου.
τότε ο πολύγνωμος 'ς αυτόν ωμίλησ' Οδυσσέας·
«Ως σ' αγαπώ να σ' αγαπά, φίλε, ο πατέρας Δίας, 440
αφού τον άμοιρον εμέ τιμάς με τέτοια δώρα».

.
Κ' Εύμαιε, συ του απάντησες· «Τρώγε, θαυμάσιε ξένε,
και τούτα χάρου τα καλά· και ο θεός δίδει το 'να,
αρνείται τ' άλλ', ως βούλεται, ότ' ημπορεί τα πάντα».

.
Αυτά 'πε και ταις απαρχαίς θεών των αιωνίων 445
έκαυσε, και αφού σπόνδισεν έβαλε το ποτήρι
γεμάτο από λαμπρό κρασί 'ς τα χέρια του Οδυσσέα
του πορθητή, που κάθονταν σιμά 'ς το μερτικό του.
τά[ο]ν άρτον ο Μεσαύλιος τους μέραζε, οπού δούλον
απ' τους Ταφίους είχε τον ο Εύμαιος αποκτήσει, 450
ο κύριός του εν ώ 'λειπε, με κτήματα δικά του,

μόνος του και όχ' η δέσποινα ή ο γέρος ο Λαέρτης.
και άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που ' χαν εμπρός τους,
και του φαγιού και του πιοτού την όρεξι αφού σβύσαν,
κ' εσήκωσ' ο Μεσαύλιος τον άρτον, χορτασμένοι 455
απ' άρτον και από κρέατα, κινούνταν να πλαγιάσουν.

.
Άφεγγ' η νύκτ' ήλθε κακή, και όλ' έβρεχεν ο Δίας,
και πάντοτ' υγρός Ζέφυρος ολονυκτής εφύσα.
τότε ομιλώντας τον βοσκόν δοκίμαζ' ο Οδυσσέας,
αν, όπως τον αγάπησε, θα του 'διδε μιαν χλαίνα 460
δική του, ή καν θα πρόσταζε εις έναν των συντρόφων·

«Εύμαιε, και σεις ολόγυρα οι άλλοι, ακούσατέ με·
λόγον θα ειπώ περήφανον τι το κρασί με σπρώχνει,
'που και τον γνωστικώτερον τρελλαίνει, και κινάει
να ψάλνη, να γελοκοπά, και να πηδοχορευή, 465
και γεννά λόγον 'π' άλεκτος άμποτε να 'χε μείνει.

αλλ', αφού το ξεστόμισα δεν θα το κρύψω πλέον.
αχ! την νεότη να' χα εγώ και όσην τότ' είχ' ανδρεία,
ότε καρτέρι, εστήναμε 'ς την Τροίαν αποκάτω.
ο Ατρείδης ο Μενέλαος και ο θείος Οδυσσέας 470
εστρατηγούσαν και αρχηγόν επήραν εμέ τρίτον.

και ότε 'ς την πόλι φθάσαμε και 'ς το υψηλό της τείχος,
αυτού τριγύρω 'ς τα πυκνά χαμόδενδρα, 'ς του βάλτου
ταις καλαμιαίς, κειτόμαστε, 'ς τα όπλα μας κρυμμένοι.
και η νύκτα, αυτού μας εύρηκεν, ως έπεσε ο Βορέας, 475
κακή, με πάγο, κ' έρριχνε χιόνι, ως την πάχνη κρύο,
ώστε κρουστάλλι ολόγυρα κολλούσε εις ταις ασπίδαις.

και όλ' είχαν τους χιτώναις τους οι άλλοι και ταις χλαίναις,
και αναπαυόνταν ήσυχοι κάτω από ταις ασπίδαις.
αλλ' εγώ των συντρόφων μου την χλαίνα μ' είχ' αφήσει, 480
ο αστόχαστος, όπ' έλεγα 'που δεν θα ξεπαγιάσω·

μόνον το ζώσμα το λαμπρό και την ασπίδα επήρα.
αλλά 'ς το τρίτο της νυκτός μέρος, 'που τ' άστρα κλίνουν,
με τον αγκώνα εκίνησα εγώ τον Οδυσσέα,
'που 'χα σιμά μου· προσοχή μου 'δωκ' ευθύς εκείνος· 485

«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
νεκρόν 'ς ολίγο θα με ιδής· τι με νικά το κρύο.
χλαίναν δεν έχω· και ο θεός μ' εγέλασε να μείνω
με τον χιτώνα· τώρα πλειά πώς θα σωθώ δεν βλέπω».

και εν ώ 'λεγα, τον στοχασμόν τούτον 'ς το νου του ευρήκε 490
αυτός, όπ' ήταν θαυμαστός 'ς την σκέψη και 'ς την μάχη·
και με λεπτότατη φωνή μου είπε· «σίγα τώρα,
μη κάποιος των Αχαιών σ' ακούση»· και κατόπι
εις τον αγκώνα στήριξε την κεφαλή του κ' είπε·
«ω φίλοι, ακούτ'· ο όνειρος 'ς τον ύπνο μου 'λθε ο θεός· 495
από τα πλοία βγήκαμε μακράν πολύ· και ας πάη
κάποιος του Αγαμέμνονα να ειπή του πολεμάρχου,
στράτευμα περισσότερον να στείλη απ' τα καράβια»·
Είπε, κ' ευθύς ο Θόαντας σηκώθ' ο Ανδραιμονίδης,
και την πορφυρή χλαίνα του πετώντας, εις τα πλοία 500
έτρεξε· κ' εγώ πρόσχαρος μέσα 'ς το φόρεμά του
πλάγιαζα, κ' η χρυσόθρηνη Ηώ 'ς τον κόσμο εφάνη·
τώρ' αχ! την νειότη να' χα εγώ και όσην τότε' είχ' ανδρεία,
και 'ς τα μανδριά θα μώδινε κάποιος βοσκός μιαν χλαίνα,
γι' αγάπη και για σεβασμόν προς άνδρα επαινεμμένον· 505
αλλ' αψηφούν με, ότι θωρούν 'που 'μαι κακοενδυμένος»·

.

Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·
«Ω γέροντ', αξιόλογη παραβολή μας είπες,
και ο λόγος σου είναι τακτικός και ωφέλεια θα σου φέρη·
ότι θα λάβης φόρεμα και ό,τι άλλο δίκαιον είναι 510
να λάβη, οπού προσέρχεται, πολύθλιβος ικέτης,
τώρα· πλην άμα φέξ' η αυγή τα ράκη σου θα βάλης,
ότι αλλαξιαίς δεν έχουμε χιτώνων και χλαμύδων
εδώ πολλαίς, αλλ' ο καθείς δεν έχ' ή μόνον μία.
αλλ' όταν φθάση ο ποθητός υιός του Οδυσσέα, 515
θέλει σ' ενδύση τότε αυτός χλαμύδα και χιτώνα,
και οπού η καρδιά σου επιθυμεί θα σε ξεπροβοδήση».

·
Αυτά 'πε κ' εσηκώθηκε, και του 'στρώσε την κλίνη
'ς την στιά πλησίον μέ γιδιών τομάρια και προβάτων.
και άμ' ο Οδυσσέας πλάγιασε, τον σκέπασε με χλαίνα 520
χοντρή, μεγάλη, 'που 'χε αυτός δεύτερη φυλλαμένη,
και την φορούσεν εις καιρόν βαρειάς χειμωνοζάλης.

·
Ο Οδυσσέας τότε αυτού κοιμήθη και οι ποιμένες
'ς το πλάγι του εκοιμήθηκαν· όμως ο χοιροτρόφος
να κοιμηθή δεν έστερξεν αυτού μακράν των χοίρων, 525
αλλ' αρματόνονταν να βγη· κ' έχαιρεν ο Οδυσσέας
ότι 'ς την απουσία του πονούσε για το βιο του.
πρώτ' απ' τους ώμους τους τρανούς εκρέμασε το ξίφος·
χλαμύδα εφόρεσε χοντρή, προφυλακή του ανέμου,
έβαλ' επάνω μαλλωτήν παχειού μεγάλου τράγου· 530
και ακόντι πήρε σουβλερό, διώκτην ανδρών και σκύλων,
και να πλαγιάση εκίνησεν, οι χοίροι οπού κοιμώνταν,
κάτω από πέτραν θολωτήν, οπού ο Βορηάς δεν πιάνει.

Ραψωδία Ο

·
·
·
Κ' η Αθήνη 'ς την πλατύχωρη την Λακεδαίμον' ήλθε,
να συμβουλευθή τον λαμπρόν υιόν του μεγαθύμου
του Οδυσσέα γλήγορα να υπάγη 'ς την πατρίδα.

κ' ἤρρηκε τον Τηλέμαχο και ομού τον Νεστορίδη,
‘που επλάγιαζαν ‘ς τον πρόδομο του ενδόξου Μενελάου· 5
του Νέστορα ο λαμπρός υιός τότε εγλυκοκοιμώνταν,
ἀλλ’ ὄχι και ο Τηλέμαχος· ἀγρυπνον τον κρατούσε,
την θεία νύκτα ολόκληρην, ἡ ἔννοια του πατρός του.
σιμά του εστάθη κ’ εἶπε του ἡ γλαυκομμάτ’ Αθήνη·

Τηλέμαχε, δεν εἶναι πλειά καλό μακρῶ να μένης 10
ἀπό το σπίτι, ὅπ’ ἀφησες το βιο σου, κ’ ἔχεις μέσα
ἀνθρώπους τόσο υβριστικούς, μη μοιρασθῶν και φάγουν
ὄλο το βιο σου και σου ‘βγη χαμένο το ταξίδι.

ζήτησ’ ευθύς τον μαχητή Μενέλαο να σε στείλῃ,
ὅπως ‘ς το σπίτι ἀκόμη ευρῆς την ἀψεγη μητέρα. 15

της λέγ’ ἤδη ο πατέρας της, της λέγουν οἱ ἀδελφοί της,
να πάρῃ τον Ευρύμαχον, ἀπ’ ὄλους τους μνηστήραις
εἰς τ’ ἀντιπροίκια νίκησε και ‘ς τα περισσά δῶρα.

μην ἀβουλά σου θησαυρό σου πάρῃ αὐτή μαζί της·
ὅτι γνωρίζεις την ψυχὴ της γυνακός πῶς εἶναι· 20

του ἀνδρός οπού την νυμφευθῆ το σπίτι αὐτή θ’ αὐξήσῃ,
του πρώτου γάμου τα παιδιὰ και τον ἀπεθαμένον
γλυκόν της ἀνδρα λησμονεῖ, ‘ς τον νου της δεν τους ἔχει.

ἀλλ’ ἀμα φθάσῃς φρόντισε να εμπιστευθῆς τα πάντα
εἰς ὅποιαν ἀπ’ ταις δούλαις σου χρηστότερην συ κρίνης, 25
ὡς ὅτου νύμφην οἱ θεοὶ λαμπρῆν σου φανερώσουν.

και λόγον ἄλλον θα σου εἰπῶ και βάλῃ τον ‘ς τον νου σου·
καρτέρι σώχουν ἔτοιμον οἱ πρόκριτοι μνηστήρες,
εἰς της Ἰθάκης το στενὸ και της τραχείας Σάμου,
ὅπως σου πάρουν την ζωή πριν φθάσῃς ‘ς την πατρίδα· 30

δύσκολο το ‘χω, και, θαρρῶ, το χῶμα θ’ ἀγκαλιάσῃ
πολλοὺς μνηστήραις ἀπ’ αὐτούς, οπού το βιο σου φθείρουν.

ἀλλὰ μακρὰν ἀπ’ τα νησιὰ συ κράτει το καράβι,
και νύκτ’ ἀκόμη ἀρμένιζε· και πρύμον θα σου στείλῃ
ἐκεῖνος ἀπό τους θεοὺς που σε φυλά και σώζει. 35

και ‘ς της Ἰθάκης ἀμα συ την πρώτην ἀκρῆ φθάσῃς,
‘ς την πόλι τους συντρόφους σου προβόδα με το πλοῖο·

και πρώτ’ ἀπ’ ὅλα συ θα πας να ευρῆς τον χοιροτρόφο,
‘που ἐπιστατεῖ τους χοίρους σου και σ’ ἔχει ‘ς την καρδιά του.
αὐτοῦ την νύκτα πέρασε, και στείλε τον ‘ς την πόλι, 40

την εἶδησι της φρόνιμης να φέρῃ Πηνελόπης,

οπού της σώζεσ' άβλαπτος και από την Πύλον ήλθες».

·
Αυτά 'πε και 'ς τον Όλυμπο τον υψηλόν ανέβη·
και απ' την γλυκειά του ανάπαυσι τον Νεστορίδη εκείνος
σήκωσε, με το πόδι του κινώντας τον, και του 'πε· 45
«Νεστορίδη Πεισίστρατε, σήκω, 'ς τ' αμάξι ζέψε
τ' άλογα τα μονόνοχα, να πάρουμ' ευθύς δρόμο».

·
Τότε ο Πεισίστρατος 'ς αυτόν αντείπε ο Νεστορίδης·
«Τηλέμαχε, δεν γίνεται, και αν το ταξειίδι βιάζει,
νύκτα να ταξειδεύουμε· και ογλήγορα θα φέξη· 50
αλλά να μείνης ως οπού 'ς τ' αμάξι να σου βάλη
τα δώρα ο λαμπρός ήρωας Μενέλαος Ατρείδης,
και με λόγια γλυκύτατα να σ' αποχαιρετήση·
τι απ' όσους τον φιλοξενούν, επί ζωής του ο ξένος
κείνον θυμάται όπ' έδειξεν εγκάρδια την αγάπη».

·
Αυτά 'πε και η χρυσόθρονη Ηώ 'ς τον κόσμο εφάνη·
κ' ήλθε 'ς αυτούς ο μαχητής Μενέλαος 'που 'χε αφήσει
την κλίνην, οπού επλάγιαζε και η λαμπροκόμη Ελένη.
τον είδ' ο περιπόθητος υιός του Οδυσσέα·
με βία τον ολόλαμπρον χιτώνα ευθύς ενδύθη, 60
το μέγα φόρεμ' έρριξεν εις τους ανδρείους ώμους
ο περιπόθητος υιός του θείου Οδυσσέα,
ο ήρωας Τηλέμαχος, κ' εβγήκε, κ' είπ' εκείνου·
«Μενέλαε διόθρεπτε, Ατρείδη βασιλέα,
είν' ώρα 'ς την γλυκειά μου πατρίδα να με στείλης· 65
ότ' ήδη ολόψυχα ποθώ να ιδώ τα γονικά μου».

·
Εκείνου τότε ο μαχητής Μενέλαος απαντούσε·
«Να σε κρατήσω εδώ πολύ, Τηλέμαχε, δεν θέλω,
αν την πατρίδα σου ποθείς· τον άνδρα κατακρίνω
εκείνον, οπού περισσή 'ς τους ξένους έχει αγάπη,
ή μίσος έχει περισσό· καλ' είναι 'ς όλα η τάξι. 70
κακό να λες του ξένου σου να φύγη, αν δεν το θέλη·
πάλι κακό να τον κρατής, να φύγη αν έχη βία.
τον ξένον, 'πώχεις, ν' αγαπάς, και, αν θέλη, απόπεμπέ τον.
μείνε συ μόνον ως να ιδής 'ς τ' αμάξι εγώ να θέσω 75
τα ωραία δώρα και να ειπώ των γυναικών 'ς το σπίτι

μ' αυτά, 'που ευρίσκοντ' άφθονα, τραπέζι να ετοιμάσουν·
δόξα και λάμπι και όφελος απολαμβάνει ο ξένος,
αν γευματίση πριν εβγή 'ς απέραντο ταξειίδι.
και, αν 'ς την Ελλάδα βούλεσαι και 'ς τ' Άργος μέσα νά 'βγης, 80
ειπέ το, να μ' έχης σιμά και να σου ζέψω αμάξι,
κ' εγώ σου γίνομαι οδηγός 'ς ταις χώραις των ανθρώπων·
θα ιδής 'που εμάς αδώρητα κανείς δεν θ' αποπέμψη,
και η τρίποδα καλόχαλκον ή λέβητα ή ζευγάρι
μουλάρια θέλει λάβουμεν ή ολόχρυσο ποτήρι». 85

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος· Ατρείδη βασιλέα,
Μενέλαε διόθρεπτε, 'ς τα γονικά μου τώρα
ήδη να υπάγω βούλομαι, ότι δεν έχ' οπίσω
αφήσει της ουσίας μου κανέναν επιστάτη·
μη χαθώ εγώ, κει 'που ζητώ τον θεϊόν μου πατέρα, 90
ή μου χαθή πολύτιμο κειμήλιο από το σπίτι».

·
Και ο μαχητής Μενέλαος, άμ' άκουσε τον λόγο,
την σύντροφο παράγγειλεν ευθύς και ταις γυναίκαις,
απ' όσα ευρίσκοντ' άφθονα τραπέζι να ετοιμάσουν,
και ο Βοηθοίδης έφθασεν Ετεωνέας μόλις 95
εγέρθη, ότι όχι μακράν του Ατρείδη εκατοικούσε.
και ο μαχητής Μενέλαος του 'πε φωτιά ν' ανάψη,
και κρέατα να ψήση ευθύς· και υπάκουσεν εκείνος.
ς τον μυροβόλον θάλαμον κατέβη ωστόσ' ο Ατρείδης,
κ' η Ελέν' ήταν κατόπι του και ο υιός του Μεγαπένθης. 100
και ότ' ήλθαν οπού οι θησαυροί εμέναν φυλαμμένοι,
ένα ποτήρι δίκουπον επήρ' ο Ατρείδης κ' είπε
έναν κρατήρα ολάργυρον να φέρη ο Μεγαπένθης.
η Ελένη τότε εσίμωσε 'ς τ' αρμάρια της, 'που μέσα
πέπλ' ήσαν ολοπλούμιστοι, τους είχε κάμει εκείνη. 105
έναν εσήκωσε απ' αυτούς η Ελένη, γυνή θεία,
απ' όλους τον πλατύτερον κ' εξαίσια κεντημένον,
που ωσάν αστέρας έλαμπε· και κάτω απ' όλους ήταν.
κ' έφθασαν 'ς τον Τηλέμαχον αφού διαβήκαν όλα
τα δώματα· τότε ο ξανθός Μενέλαος είπ' εκείνου· 110
«Να δώση ο Δίας, σύζυγος βαρύκτυπος της Ήρας,
Τηλέμαχ', ως επιθυμείς, να φθάσης 'ς την πατρίδα.
και απ' όσ' έχω 'ς το σπίτι μου θησαυρισμένα δώρα,

πανεύμορφο πολύτιμο θα σου φιλοδώρησω·
κρατήρα κολοκάμωτον θε να σου δώσ', όπ' όλος 115
είν' αργυρός, κ' επάνωθε με χρυσωμένα χείλη,

έργον του Ηφαίστου· ο Φαίδιμος ήρωας, των Σιδονίων
ο βασιληάς, μου το 'δωκε, 'ς την σκέπη του ότ' ευρέθην
διαβάτης 'ς την επιστροφή· και συ να το' χης θέλω».

·
Αυτά 'πε και το δίκουπο του εγχείρισε ποτήρι 120
ο ήρωας Ατρείδης^ κ' έφερε και απόθωσ' έμπροσθέν του
τον σπιθοβόλον αργυρόν κρατήρα ο Μεγαπένθης·
κ' η Ελέν' η ευμορφοπρόσωπη τότε ήλθε με τον πέπλο
'ς τα χέρια κ' είπε· «Τέκνο μου, τούτο κ' εγώ το δώρο
από τα χέρια θύμημα σου δίδω της Ελένης, 125
να το 'χης 'ς την ποθούμενη των γάμων σου την ώρα,
η νύμφη σου να το φορή· και ως τότε η αγαπητή σου
μητέρα σπίτι ας το φυλά· και συ χάιρε μου και άμε
'ς το δώμα το καλόκτιστο, 'ς την γη την πατρική σου».

·
Είπε, τον πέπλο του 'δωσε· τον δέχθη αυτός κ' εχάρη· 130
και όλα τα επήρε κ' έθεσεν ο ήρωας Νεστορίδης
εις τ' αμαξιού τον κάλαθο, κ' εθαύμασε τα δώρα.
τότε ο ξανθός Μενέλαος 'ς το δώμα τους ωδήγα·
και εις ταις καθήκλαις, 'ς τα θρονιά, καθήσαν όλοι αράδα.
και νίψιμο η θεράπαινα φέρνει και από προχύτην 135
ωραίον χύνει ολόχρυσον 'ς ολάργυρη λεκάνη, ·
για να νιφθούν κ' ένα ξυστό τραπέζι βάζει εμπρός τους·
και η σεβαστή κελλάρισσα τον άρτον παραθέτει,
και απ' όσα φαγιά φύλαγε περίσσια τους προσφέρει,
έκοπτε και όλα εμέραζε τα κρέατ' ο Βοηθοίδης, 140
και τους κερνούσεν ο υιός του ενδόξου Μενελάου.
άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που 'χαν εμπρός τους·
και του φαγιού και του πιοτού την όρεξι αφού σβύσαν,
ευθύς τότε ο Τηλέμαχος και ο λαμπρός Νεστορίδης
έζεψαν, και άμ' ανέβηκαν εις τ' εύμορφον αμάξι 145
τα πρόθυρα, την αίθουσα την βροντερήν, αφήκαν.
κατόπιν ήλθεν ο ξανθός Μενέλαος Ατρείδης,
κ' είχε κρασί γλυκύτατο 'ς ολόχρυσο ποτήρι
'ς το δεξί χέρι του, λοιβαίς να κάμουν πριν κινήσουν.
και ολόρθος εις τ' αμάξι εμπρός επρόπιε κ' είπε· «Ω νέοι, 150

χαίρετε, και του Νέστορα, ποιμένα των ανθρώπων,
το χαίρε ειπήτε· ότι ‘ς εμέ γλυκός ήταν πατέρας,
όσον επολεμούσαμεν οι Αχαιοί ‘ς την Τροία».

.

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ’ είπε·
«Διόθρεπτε, άμα φθάσουμε, θε να τα ειπούμ’ εκείνου 155
όπως τα λέγεις· άμποτε παρόμοια ‘ς την Ιθάκη
να φθάσω, και ‘ς το σπίτι μου να ευρώ τον Οδυσσέα,
πόσο μ’ αγάπησες να ειπώ και πως εδώθε φθάνω
και πολλούς φέρω θησαυρούς, λαμπρά δικά σου δώρα».

.

Και άμ’ είπε τούτο ιδού πουλί επέταξε δεξιά του, 160
αετός, που ‘χε ‘ς τα νύχια του λευκή χήνα μεγάλη,
ήμερη μέσ’ απ’ την αυλή· και με φωναίς κατόπι
γυναίκες και άνδρες έτρεχαν· κ’ εκείνο εμπρός ‘ς τ’ αμάξι
δεξιά των νέων πέρασε σιμά πτεροκοπόντας.
είδαν κ’ εχάρηκαν αυτοί· και όλοι χαρά το πήραν· 165
τότ’ είπεν ο Πεισίστρατος· «Μεγάλε βασιλέα,
Μενέλαε διόθρεπτε, συ σκέψου αν το σημάδι
τούτ’ έδειξ’ ο θεός ‘ς εμάς ή προς τον εαυτόν σου».

.

Είπε, και ο αρήφιλος Μενέλαος μεριμνούσε,
αφού νοήση αλάθευτα, να του το ξεδιαλύνη· 170
τον πρόλαβ’ η μακρόπεπλη Ελένη κ’ ευθύς είπε·
«Ακούτε το προμάντευμα, ‘που τώρα ‘ς την καρδιά
μου βάζουν οι αθάνατοι και ν’ αλητεύση ελπίζω.
την χήν’ ως τούτος άρπαξε την σπιτοαναστημένην,
και απ’ τ’ όρος ήλθ’, οπού φωλειά και γένος έχει, —ομοίως 175
ο Οδυσσέας σπίτι του θε να ‘λθη, αφού ‘ς τα ξένα
πλανήθη και πολλά ‘παθε, κ’ εκδίκησι θα πάρη·
μην έφθασ’ ήδη και κακά φυτεύει των μνηστήρων».

.

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ της κ’ είπε·
«Να δώση ο Δίας, σύζυγος βαρύκτυπος της Ήρας· 180
και τότ’ ευχαίς ωσάν θεάς κ’ εκεί θα σου προσφέρω».

.

Αυτά ‘πε κ’ ευθύς τ’ άλογα ερράβδισε, κ’ εκείνα
με ορμή την πόλιν έσχισαν κ’ εχύθηκαν ‘ς το σιάδι·
και ολήμερ’ έσειαν τον ζυγό ‘ς το ‘να και ‘ς τ’ άλλο πλάγι,

- και ο ήλιος άμ' εβύθισε και ισκιάζαν όλ' οι δρόμοι, 185
 εις ταις Φηραίς εσταθήκαν, 'ς το δώμα του Διοκλέα,
 τον είχ' ο Ορσίλοχος υιόν και ο Αλφειός εγγόνι·
 εκεί ξενύκτησαν και αυτός φιλόξενα τους δέχθη.
 εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ, του όρθρου κόρη,
 κ' έξεψαν, και άμα ανέβηκαν 'ς το υπέρλαμπρον αμάξι, 190
 τα πρόθυρα, την αίθουσαν την βροντερήν, αφήκαν·
 κ' ευθύς τ' άλογα ερράβδισε, 'που πρόθυμα επετάξαν.
 κ' εκείνοι ογλήγορ' έφθασαν εις την υψηλήν Πύλο·
 τότε είπεν ο Τηλέμαχος· «Γλυκέ μου Νεστορίδη,
 να κάμης τάχα θα 'στεργες αυτό 'που θα ζητήσω; 195
 μας έβαλ' εις παντοτεινό δεσμό φιλοξενίας
 η αγάπη των πατέρων μας· μας δέν' η ομηλικία,
 και το ταξείδι αυτό βαθειά ταις γνώμαις μας θα ενώση.
 μη προσπεράς, διόθρεπτε, το πλοίο, και άφησέ με
 εδώ, μήπως 'ς το σπίτι του ο γέρος με κρατήση 200
 να με φιλεύση, και πολύ βιάζομ' εγώ να φθάσω».
- .
- Αυτά 'πε· τότε μόνος του εσκέφθη ο Νεστορίδης
 πώς θα 'στεργε και θα 'καμνεν, ως πρέπει, ό,τ' είπ' εκείνος.
 και ιδού τι συμφερώτερον ηύρεν απ' όλα ο νους του.
 'ς το πλοίο τ' άλογά 'στρεψεν, εις τ' ακρογιάλι, και όλα 205
 τα ωραία δώρα εσήκωσε και τα 'θέσε 'ς την πρύμνη,
 τα ενδύματα και τον χρυσόν, 'που του 'δωσεν ο Ατρείδης·
 κ' ευθύς τον εσυμβούλευσε με λόγια πτερωμένα·
 «Συ τώρ' αναίβα με σπουδή κ' ειπέ και των συντρόφων,
 πριν εγώ φθάσω σπίτι μου και όλα τα μάθη ο γέρος. 210
 ότ' η καρδιά μου και ο νους τούτο καλά γνωρίζουν·
 ως είναι αυτός αράθυμος, δεν θα σ' αφήση, θα 'λθη
 να σε καλέση, και άπρακτος, θαρρώ, δεν θα γυρίση.
 και, μ' όσα ειπής, ακράτητος θε να 'ναι 'ς τον θυμό του».
- .
- Και άμ' είπε τα καλότριχα τ' άλογα ευθύς ραβδίζει 215
 κατά την Πύλο, κ' έφθασε γοργά 'ς τα γονικά του.
 επρόσταξε ο Τηλέμαχος ωστόσο τους συντρόφους·
 «Τ' άρμενα εις τάξι θέσετε, φίλοι, 'ς το μαύρο πλοίο,
 και ας αναιβαίνουμε κ' εμείς, να πάρουμ' ευθύς δρόμο».
- .
- Είπε κ' εκείνοι υπάκουσαν αμέσως 'ς την φωνή του· 220

κ' εμπλήκαν και αραδιάσθηκαν ευθύς εις ταις σανίδαις.

·
Τούτα ενεργούσε κ' εύχονταν, και αυτού κοντά 'ς την πρόμνη
θυσίαζε της Αθηνάς· κ' ήλθε σιμά του ξένος
'που απ' τ' Άργος εξορίζονταν, όπ' είχε ανδροφωνήσει,

μάντης· απ' τον Μελάμποδα το γένος αυτός είχε, 225
κείνον, 'που, πριν εγκάτοικος 'ς την αρνοθρέπτα Πύλο,
πλούτ' είχε μύρια, και υψηλά παλάτια κατοικούσε·

κ' έπειτα εξενιτεύθηκε να φύγη απ' τον Νηλέα,
άνδρα γενναίον ένδοξον, παρ' όσους είχε ο κόσμος,
'που χρόνον όλον θησαυρούς του εκράτει με την βία, 230

ενώ 'κείνος 'ς τα μέγαρα κλεισμένος του Φυλάκου
βασανιζόνταν 'ς άλυτα δεσμά· και του Νηλέα
η κόρη εκεί τον έφερε και η τύφλωσ' η βαρεία,

'που 'ς τον νου του 'βαλ' η Εριννύς θεά φοβερωτάτη.
και όμως εσώθη κ' έσυρε 'ς την Πύλο απ' την Φυλάκη 235
τους ταύρους, κ' εκδικήθηκε τον θεϊκόν Νηλέα

την ανομία, κ' έφερεν εις τον αυτάδελφόν του
την νύμφην εις τα σπίτια του· και αυτός εξενιτεύθη
'ς τ' Άργος τ' αλογοβόσκητον ότ' ήθελεν η μοίρα

εκεί να μένη και πολλών να βασιλεύη Αργείων. 240
αυτού νυμφεύθη κ' έστησε δώμα υψηλό, και δύο
ανδρεία τέκνα εγέννησε, Μάντιον και Αντιφάτην·

τον μεγαλόψυχον Οικλή εγέννησ' ο Αντιφάτης·
ο Οικλής τον Αμφιάρason, εγέρτην των ανδρείων,
αυτόν, που υπεραγάπησαν ο αιγιδοφόρος Δίας 245

και ο Φοίβος· πλην δεν έφθασε 'ς του γήρατος την θύρα,
αλλά 'ς ταις Θήβαις χάθηκεν απ' τα γυναίκεια δώρα·
ο Αλκμαίωνας, και ο Αμφίλοχος εκείνου τέκνα εμείναν·

και ο Μάντιος δύο γέννησε, Κλείτον και Πολυφείδη.
τον Κλείτον η χρυσόθρονη Ηώ 'ς τους αθανάτους 250
έφερε για το κάλλος του· τον Πολυφείδη μάντην

έκαμε ο Φοίβος έξοχον, και όμοιον δεν είχε ο κόσμος,
αφού τον Αμφιάρason ο θάνατος επήρε.
χολώθη εκείνος του πατρός, και 'ς την Υπερησία

ξενίτευσε, κ' εμάντευε 'ς τα γένη των ανθρώπων. 255
·
Ο υιός εκείνου, τ' όνομα Θεοκλύμενος, τότε ήλθε
εις τον Τηλέμαχο κοντά· κ' εύρισκε αυτόν 'ς την ώρα

οπ' εύχονταν κ' εσπόνδιζε σιμά 'ς το μαύρο πλοίο·
κ' ευθύς τον προσφώνησε με λόγια πτερωμένα·
«Ω φίλε, αφού 'δω σ' εύρηκα 'ς την ώρα της θυσίας, 260
καλόδεκτη προς τον θεόν να γείν' η προσφορά σου·
και την ζωή σου να χαρής και των συντρόφων όλων,
'ς το ερώτημά μου απάντησε και τίποτε μη κρύψης.

ποιος είσαι; ποιο το γένος σου; πού η πόλις και οι γονείς σου;»

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε· 265
«Εγώ μ' αλήθεια θα σου ειπώ τούτ' όλ' όσ' ερωτάς με·
απ' την Ιθάκην είμ' εγώ, κ' υιός του Οδυσσέα,
άν ποτ' εξούσε· τώρ' αυτός κακόν έλαβε τέλος.
για τούτο επήρα συντροφιά και με καράβι εβγήκα,
φήμη να μάθω του πατρός 'που τόσο αργεί 'ς τα ξένα». 270

·
Απάντησ' ο θεόμορφος Θεοκλύμενος εκείνου·
«Απ' την πατρίδα μ' έφυγα κ' εγώ, 'πόχω φονεύσει
εντόπιον· κ' είναι αυτάδελφοι πολλοί και συγγενείς του
'ς τ' Άργος τ' αλογοβόσκητο, των Αχαιών οι πρώτοι.
αφού τον χάρον απ' αυτούς επρόφθασα να φύγω 275
ζορίζομαι, ως μου μέλλονταν 'ς τον κόσμο να πλανώμαι.
εξόριστος σού πρόσπεσα και πάρε με 'ς το πλοίο,
μη με φονεύσουν κ' ήδη αυτοί, θαρρώ, με κατατρέχουν».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Δεν θα σε διώξω αν θ' αναιβής 'ς το ισόπλευρο καράβι· 280
αναίβα και μ' όσ' έχουμεν εκεί θα σε ξενίσω».

·
Είπε και από τα χέρι του το χάλκινο κοντάρι
πήρε και δίπλα το 'θεσεν εις το κυρτό καράβι·
εις το καράβι ανέβη αυτός κ' εκάθισε 'ς την πρύμνη,
κ' έβαλε τον Θεοκλύμενο σιμά του να καθίση. 285
ωστόσο τα πρυμόσχοινα οι σύντροφοι του ελύσαν·
τους πρόσταζε ο Τηλέμαχος να πιάσουν τ' άρμεν' όλα,
χωρίς ν' αργήσουν, και άκουσαν την προσταγήν του εκείνοι.

κ' εσήκωσαν κ' εστύλωσαν 'ς το κοίλο μεσοδόκι
 κατάρτι το ελάτινο, κ' έδεσαν με τα ξάρτια, 290
 κ' έσυραν με πλεκτά λουριά τα κάτασπρα πανία.
 πρύμον τότε τους έστειλεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη·
 και απ' τον αιθέρα ορμητικός ο άνεμος βροντούσε,
 γοργά την πικρή θάλασσα να σχίση το καράβι.
 τους Κρουνοús και την ένυδρη Χαλκίδα προσπεράσαν· 295
 κ' έπεφτ' ο ήλιος κ' ίσκιοναν οι δρόμοι, ότε το πλοίο
 με του Διός τον άνεμο προς ταις Φεαίς ωρμούσε,
 και προς την θείαν Ήλιδα, όπ' οι Επειοί δεσπόζουν.
 εκείθε προς τα δοντερά νησιά το 'στρεψ' εκείνος,
 κ' ερώτα ο νους του αν την ζωή θα σώσ' ή θα τον πιάσουν. 300
 .
 Και ο Οδυσσέας και ο καλός βοσκός εις την καλύβα
 δειπνούσαν και πλησίον τους δειπνούσαν οι ποιμένες,
 και του φαγιού και τον πιοτού την όρεξι αφού σβύσαν,
 τότε ο Οδυσσέας τον βοσκό δοκίμαζε ομιλώντας,
 'ς το εξής αν θα τον αγαπά και θα του ειπή να μένη 305
 αυτού 'ς την στάνη, ή θα του ειπή 'ς την πόλι να περάση·
 .
 «Εύμαιε, και σεις ολόγυρα οι άλλοι, ακούσετέ με·
 κατά την πόλι το πρωί θα πάω να ζητιανεύω,
 βάρος να μη σας ήμ' εδώ, 'ς εσέ και εις τους συντρόφους.
 αλλά συδος μου συμβουλή και άνδρα να μ' οδηγήση 310
 ως κεί' κατόπι μόνος μου θα τριγυρνώ 'ς την πόλι,
 ίσως κανείς καυκή πιότο μου δώση και ψωμάκι.
 και θα 'φθανα 'ς τα δώματα του θείου Οδυσσέα,
 ταις είδησαις της συνετής να δώσω Πηνελόπης.
 και τους αυθάδεις θα 'σμιγα μνηστήραις, ίσως κείνοι, 315
 τόσ' αφού χαίρονται καλά, θα μώκαμναν το γεύμα.
 κ' εύκολ' αυτούς, 'ς ό,τ' ήθελαν, εγώ θα υπηρετούσα.
 ότι άκου τώρα τι θα ειπώ και ας το φυλάξη ο νους σου·
 δόξα να έχη ο γλήγορος Ερμής, αυτός 'που δίδει
 'ς τα έργα όλων των θνητών την λάμψη και την χάρι, 320
 θνητόν δεν έχω αντίπαλον εις την υπηρεσία,
 να καλοανάφθω την φωτιά, ξερά να σχίζω ξύλα,
 να διαμοιράζω κρέατα, να ψήνω, να κερνάω,
 αυτά, 'που οι δούλοι εργάζονται των καλογεννημένων».

Εβάρυνες και απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 325
«Ωμιμέν' αυτός ο στοχασμός 'ς τον νου πώς σου 'λθε, ω ξένε;
ναύρης εκεί τον θάνατον επιθυμείς, αν θέλης
'ς το πλήθος μέσα να χωθής των υβριστών μνηστήρων,
'που την αυθάδεια σήκωσαν ως τ' ουρανού τον θόλο.
κ' εκείνων οι θεράποντες με σε δεν ομοιάζουν, 330
αλλ' είναι νέοι, με καλαίς χλαμύδαις και χιτώναις,
και μύρα στάζ' η κόμη τους, το πρόσωπό τους λάμπει·
εκείνοι τους υπηρετούν και βλέπεις φορτωμένα
με κρέατ' άρτον και κρασί τα στιλβωτά τραπέζια.
αλλ' εδώ μένε, αφ' ούτ' εγώ, ούτε κανείς των άλλων 335
συντρόφων μ', αν ευρίσκεσαι μαζί μας, θα βαρύνη.
και οπότεν φθάση ο ποθητός υιός του Οδυσσέα,
θέλει σ' ενδύση τότε' αυτός χλαμύδα και χιτώνα,
και οπού η καρδιά σου επιθυμεί θα σε ξεπροβοδήση».

·

Και απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας· 340
«Ως σ' αγαπώ να σ' αγαπά, φίλε ο πατέρας Δίας,
'που από την πλάνη μ' έσωσες και απ' την πικρήν ανάγκη.
κ' είναι ανυπόφορ' η ζωή του περιπλανωμένου·
αλλά προς χάριν της μιαρής κοιλιάς πάθ' υποφέρει
ο θνητός, όταν τον ευρούν ανάγκη ερμιά και λύπη· 345
και αφού συ τώρα με κρατείς να μείν' ως να 'λθη εκείνος,
για την μητέρα λέγε μου του θείου Οδυσσέα,
και τον πατέρα, όπ' άφινε 'ς του γήρατος την θύρα,
αν είναι ακόμη 'ς την ζωή, του Ήλιου το φως αν βλέπουν,
ή απέθαναν κ' ευρίσκονται 'ς την κατοικιά του Άδη».

·

Απάντησ' ο χοιροβοσκός, ο άρχος των ανθρώπων·
«Ξένε, τούτ' όλα θα σου ειπώ· ακόμ' είν' ο Λαέρτης
εις την ζωήν, αλλ' εύχεται παντοτινά 'ς τον Δία
'ς το σπίτι αυτού να εσβύνονταν η άχαρη ζωή του.
για τον ξενιτεμμένον του υιόν βαρυστενάζει, 355
για την χρηστήν του σύντροφο, και ο θάνατος εκείνης
εξόχως τον ελύπησε, κ' εγέρασε προ ώρας·
άπ' το μαράζι εσβύσθηκε του ποθητού παιδιού της
κείνη με θάνατον φρικτόν, 'που όμοιον να μη λάβη
κανείς εγκάτοικος εδώ καλόπρακτός μου φίλος. 360
και όσον εκείνη εσώζονταν, μ' όσην και αν είχε θλίψη,

μ' άρεγε ακόμη να ερευνώ, και να ζητώ να μάθω·
 τι μ' είχεν αναστήσει αυτή μαζί με την ωραία
 κόρη της υστερόγενη πλατύπεπλη Κτιμένη.
 ομού μ' αυτήν μ' ανάτρεφε, κ' ίσια σχεδόν μ' ετίμα. 365
 και ότε και οι δύο φθάσαμε 'ς την ποθητή νεότη,
 κείνην 'ς την Σάμην έδωκαν, κ' έλαβαν μύρια δώρα.
 εμέ κατόπιν ένδυσε χλαμύδα και χιτώνα,
 πολύ λαμπρά φορέματα, κ' επόδεσε μ' εκείνη,
 και 'ς τον αγρό μ' απόστειλε, και πάντοτε μ' αγάπα. 370
 κείνα μου λείπουν τώρ', αλλά το έργο αυτό 'που κάμνω,
 μου το ευλογούν οι αθάνατοι, ως βλέπεις, και από τούτα
 έφαγα κ' έπια, κ' έδωσα των σεβαστών ανθρώπων.
 και απ' την κυρία τι γλυκόν, λόγον είτ' έργο, πλέον
 δεν βλέπουμεν, αφού 'πεσε 'ς το σπίτ' η δυστυχία, 375
 οι αυθάδεις άνδρες· και πολλήν έχουν οι δούλοι ανάγκη,
 με την κυρία να ομιλούν, τα πράγματα να μάθουν,
 να φαν, να πιουν, μετέπειτα να παίρνουν 'ς τον αγρό τους
 και απ' αυτά, 'που την ψυχή των δούλων θεραπεύουν».

·

'Σ αυτόν τότε ο πολύγνωμος απάντησε Οδυσσέας· 380
 «Ω Θε μου, πόσο ανήλικον, ω Εύμαιε χοιροτρόφε,
 σ' έρριξε η μοίρ' απ' τους γονείς μακράν και απ' την πατρίδα!
 και τώρα τούτο λέγε μου μ' αλήθεια, να το μάθω·
 εάν τότ' ερημώθηκε πλατύδρομη ανδρών πόλις,
 οπού ο πατέρας και η σεπτή μητέρα σου εκατοίκαν· 385
 ή σ' ηύραν άνθρωποι κακοί με τα κοπάδια μόνον,
 σ' επήραν 'ς τα καράβια τους, κ' εκείθε σ' επεράσαν
 'ς του ανδρός τούτου τα δώματα, και αυτός σ' έχει αγοράσει».

·

Του απάντησε ο χοιροβοσκός· «Αφού τούτ' ερωτάς με
 να μάθης όλα, ξένε μου, σώπ', άκουε και τέρπου 390
 και πίνε αυτού καθήμενος· απέραντ' είναι τώρα
 η νύκτα· κ' έχει τον καιρό κανείς και να κοιμάται
 και να τέρπετ' ακούοντας· ουδέ συ πριν της ώρας
 να κοιμηθής θα βιάζεσαι· βαρύ και ο πολός ύπνος.
 και όποιος των άλλων βούλεται, ας έβγη και ας πλαγιάση, 395
 και τα γλυκοχαράγματα το πρόγευμά του ας κάμη,
 και ας πάη τους αρχοντικούς τους χοίρους να βοσκήση·
 μες το καλύβι ωστόσο εμείς οι δυο φαγοποτώντας

τερπώμασθ' ενθυμούμενοι τα περασμένα πάθη
ο ένας τ' άλλου· τέρπεται κατόπι και εις ταις λύπαις 400
εκείνος 'που πολλά 'παθε και οπού περιπλανήθη·
κ' εκείνο ιδού θε να σου ειπώ, που μ' ερωτάς να μάθης.

·
Νησ' είναι, αν κάπου τ' άκουσες, 'που λέγεται Συρία,
της Ορτυγίας άνωθεν, οπού η τροπαίς του ηλίου·
δεν είναι πολυάνθρωπον, αλλ' είναι καρποφόρο· 405
έχει βοσκαίς και πρόβατα, κρασιά και στάρια δίδει.

και 'ς τον λαό πείνα ποτέ δεν ήλθε, ουδέ θερίζει
τ' άμοιρα γένη των θνητών άλλη πληγή καμμία.
αλλ' ότ' εκεί 'ς την πύλι τους οι άνθρωποι γεράζουν,
ο Φοίβος ο αργυρότοξος κ' η Αρτέμιδα μαζί του 410
με τ' ανώδυνα βέλη των τους γλυκοθανατόνουν.

δυο πολιτείας είναι αυτού και όλ' έχουν μοιρασμένα·
και η δύο τον πατέρα μου γνωρίζαν βασιλέα,
άνδρα παρόμοιον των θεών, τον Κτήσιον Ορμενίδη.

·
Τότ' ήλθαν αυτού Φοίνικες 'ς την θάλασσ' ακουσμένοι, 415
πανούργοι, κ' είχαν άπειρα στολίδια 'ς το καράβι.
ήταν γυναίκα Φοίνισσα 'ς το σπίτι του πατρός μου,
ωραία, μεγαλόσωμη, 'ς έργα λαμπρά τεχνίτρα.

εκείνην εξεγέλασαν οι Φοίνικες οι πλάνοι·
και κάποιος πρώτα, ενώ 'πλαινε σιμά 'ς το κοίλο πλοίο, 420
μ' αυτήν 'ς το γλυκαγκάλιασμα ευρέθη της αγάπης,
οπού και την καλόπρακτη γυναίκα ξεγελάει.

την γενεά της έπειτα και την πατρίδα ερώτα·
κ' εκείνη του εφανέρωσε το πατρικό παλάτι·
«είμαι από την πολύχαλκη Σιδώνα, κ' είμαι κόρη 425
του Αρύβαντα, 'που θησαυρούς το σπίτι του επλημμύρα.

αλλ' εμέ Τάφιοι λησταίς μ' ευρήκαν και μ' αρπάξαν,
ως γύριζ' απ' την εξοχή, κ' εκείθε' μ' επεράσαν
'ς του ανδρός τούτου τα δώματα, και αυτός μ' έχει αγοράσει».

·
Και ο άνδρας, 'που κρυφόσμιγε μ' αυτήν, της απαντούσε 430
«δεν έρχεσαι κατόπι μας οπίσω 'ς την πατρίδα,
να ιδής και το παλάτι σου, να ιδής και τους γονείς σου;
ότ' είναι ακόμα 'ς την ζωή, και υπέρπλουτοι λογιούνται».

·

Τότε η γυναίκα ωμίλησεν, απάντησέ του κ' είπε·
«και αυτό θα γείνη, αν θέλετε να μου ορκισθήτε, ω ναύταις, 435
άβλαπτην να με φέρετε οπίσω ς' την πατρίδα».

·
Αυτά 'πε και όλοι ωρκισθήκαν ως εξητούς' εκείνη·
και αφού τον όρκον ώμοσαν κ' επρόφεράν τον όλον,
πάλιν ωμίλησε η γυνή κ' εμπρός εις όλους είπε·
«τώρα σιγάτε· και κανείς απ' όλους τους συντρόφους 440
μη μου ομιλήση αν μ' απαντά 'ς τον δρόμον ή 'ς την βρύσι,
μη κάποιος πάη και το ειπή του γέρου 'ς το παλάτι,
και αυτός νοήση κ' εις δεσμά κακά με σφικτοδέση,
κ' εσάς να χάση σοφισθή· αλλά 'ς τον νου σας κρύψτε
τον λόγο, και ανταλλάξετε ταις πραγματειαίς με βία. 445
και, οπόταν το καράβι σας όλο γεμίση πλούτη,
μες το παλάτι μήνυμα 'ς εμέν' ευθύς να φθάση·
τι και χρυσάφι, όσον ευρούν τα χέρια μου, θα φέρω.
και θα 'χα και άλλον πρόθυμα να σας προσφέρω ναύλο·
ότι το βασιλόπαιδο 'ς τα μέγαρ' ανατρέφω· 450
είν' έξυπνο και τρέχει αυτό κατόπι μ' όταν βγαίνω.
εις το καράβι αν φέρω αυτόν, αμέτρητην αξία
θαύρετ' οπού τον φέρετε 'ς ανθρώπους αλλοφώνους».

·
Αμ' είπε τούτα, εκίνησε προς το λαμπρό παλάτι.
τον χρόνον όλον έμειναν 'ς τον τόπο μας εκείνοι, 455
και πλούτη έμβασαν άπειρα 'ς το βαθουλό καράβι·
και άμα εφορτώθη κ' έμελλαν να υπάγουν 'ς την πατρίδα,
της γυναικός με μηνυτήν εμήνυσαν εκείνοι.
ήλθ' άνδρας πολυήξερως 'ς το σπίτι του πατρός μου,
και αλυσίδ' έφερνε χρυσή με ήλεκτρα πλεγμένη· 460
και η δούλαις με την σεβαστή μητέρα μου 'ς το δώμα
την ψάχναν, την εκύτταζαν και αντίτιμο επροσφέρναν.
ωστόσοσόν αυτός ένευσεν αμίλητα 'ς εκείνην,
και, αφού της ένευσεν, ευθύς εγύρισε 'ς το πλοίο.
από το χέρι μ' έπιασε κ' έξω μ' επήρ' εκείνη· 465
και τράπεζαις 'ς τον πρόδομο με ολόχρυσα ποτήρια
εύρηκε αυτού των καλεστών συμβούλων του πατρός μου,
όπ' είχαν πάει 'ς την σύνοδο του δήμου να καθίσουν.
και αυτή τρεις κούπαις έκρυψε 'ς τον κόλπο της κ' επήρε,
κ' εγώ, παιδάκι αστόχαστο, κατόπι ακολουθούσα. 470

και ο ήλιος ως βασίλευσε και έσκιαζαν όλ' οι δρόμοι,
 με γοργό πάτημ' ήλθαμεν εις τον λαμπρόν λιμένα,
 αυτού 'ς το καλοθάλασσο καράβι των Φοινίκων.
 και, αφού μ' εμάς ανέβηκαν εκείνοι, τα πελάγη
 έσχιζαν κ' έστειλ' άνεμον βοηθητικόν ο Δίας. 475
 ημέραις έξι πλέαμεν, άκοπα νύκτα ημέρα·
 αλλ' ότε ο Δίας έφερε την έβδομην ημέρα,
 την νέαν τότε η Άρτεμις ετόξευσε, κ' εκείνη
 'ς την γάστρα βρόντησε ως βουτά θαλασσοχελιδόνι.
 κει την ερρίξαν, ηύρεμα 'ς ταις φώκαις και 'ς τα κήτη, 480
 κ' εγώ μόνος απόμεινα με την καρδιά θλιμμένη.
 και ο άνεμος κ' η θάλασσα τους πήραν 'ς την Ιθάκη,
 σπού με την ουσία του μ' αγόρασ' ο Λαέρτης.
 ιδού πώς, ξένε, αυτήν την γη τα μάτια μ' είδαν πρώτα».

·

Τότε ο διογέννητος 'ς αυτόν απάντησε Οδυσσέας· 485
 «'Σ τα βάθη της μου εκίνησες, ω Εύμαιε, την καρδιά,
 ένα προς ένα ως έλεγες τα πάθη της ψυχής σου.
 αλλά πλησίον 'ς το κακό καλό σου 'δωσ' ο Δίας·
 ότι, αν και τόσα υπόφερες, αλλά 'ς τα δώματ' ήλθες
 ανδρός καλού, 'που εγκαρδιακά να τρώγης και να πίνης 490
 σου δίδει, και συ καλοζής· αλλ' εγώ παραδέρνω
 εις πολλαίς χώραις των θνητών κ' εδώ πάλ' ήλθα ξένος».

·

Αυτά 'λεγαν κ' επλάγιασαν^ ολίγον πήραν ύπνο,
 ότ' η καλόθρονη Ηώ δεν άργησε να λάμψη,
 του Τηλεμάχου οι σύντροφοι ωστόσο εις τ' ακρογιάλι 495
 με βία λύαν τα πανιά κ' έβγαλαν το κατάρτι·
 κατόπι έλαμναν κ' έφεραν εις τ' άρασμα το πλοίο,
 έδεσαν τα πρυμόσχοινα, ταις άγκυραις ερρίξαν,
 και, αφού 'ς την ακροθαλασσιάν εβγήκαν, ετοιμάζαν
 το γεύμα τους και το κρασί το φλογερό συγκέρναν. 500
 και αφού χαρήκαν το φαγί, τότε 'ς εκείνους είπε
 ο συνετός Τηλέμαχος· «Σεις τώρα προς την πόλι
 το πλοίο μας κινήσετε· κ' εγώ προς τους αγρούς μου
 και τους βοσκούς πορεύομαι, κ' έπειτ', αφού θωρήσω
 τα πράγματά μου, σύθαμπα θα καταιβώ 'ς την πόλι. 505
 κ' εσάς θα δώσω πρωινά, μισθόν της συνοδίας,
 καλό γεύμ' από κρέατα και από κρασί 'σαν μέλι».

Τότ' εἶπεν ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος ἐκεῖνου·
 «Κ' ἐγὼ 'πού θε νὰ πορευθῶ, παιδί μου; εἰς τίνος σπίτι
 θα υπάγω ἀπ' ὅσους κυβερνοῦν τὴν πετρωτὴν Ἰθάκη; 510
 ἢ ἀμέσως 'ς τὴν μητέρα σου, 'ς τὸ σπίτι σου, θα υπάγω;»
 Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος· «Σ' τὸ σπίτι μας νὰ υπάγῃς
 θα σοῦ 'λεγα 'ς ἄλλους καιρούς, ὅτι κ' ἐκεῖ τῶν ξένων
 δὲν λείπ' ἡ περιποίησις· ἀλλὰ δὲν σου συμφέρει·
 ἐγὼ δὲν θα 'μαι, οὐδέ θα ἰδῆς, φοβοῦμαι, τὴν μητέρα· 515
 ὅτι συχνὰ δὲν φαίνεται, 'ς τὸ δῶμα, τῶν μνηστήρων,
 ἀλλ' ἀπ' αὐτοὺς ἀνάμερα 'ς τ' ἀνώγ' υφαίνει ἐκείνη.
 ἄνδρ' ἄλλον θα σοῦ δείξω ἐγὼ, νὰ πας, καὶ τούτος εἶναι
 ὁ Ευρύμαχος, λαμπρὸς υἱὸς τοῦ συνετοῦ Πολύβου,
 οποῦ τὸν βλέπουν ὡς θεὸν εἰς ὅλην τὴν Ἰθάκη· 520
 ὁ πρῶτος εἶναι καὶ ζητεῖ μάλιστα' αὐτὸς νὰ πάρῃ
 ὀμοῦ με τὴν μητέρα μου τὸ σκήπτρο τοῦ Οδυσσέα.
 ἀλλ' αὐτὸ ξεύρει ὁ κάτοικος τοῦ αἰθέρα Ολύμπιος Δίας,
 ἀνθὰ τοὺς στείλῃ τὴν κακὴν ἡμέρα πρὶν τοῦ γάμου».

Καὶ τούτ' ἄμ' εἶπε, ἰδοῦ πουλί ἐπέταξε δεξιὰ τοῦ 525
 πετρίτης, γοργὸς μηνυτὴς τοῦ Φοίβου, κ' ἐκρατοῦσε
 περιστερὰ μαδώντας τὴν, καὶ τὰ πτερά τῆς κάτω
 τοῦ Τηλεμάχου ἀνάμεσον ἐσκόρπα καὶ τοῦ πλοίου,
 τότε ὁ Θεοκλύμενος αὐτὸν ἐκάλεσε σιμὰ τοῦ
 μακρὰν τῶν φίλων, τοῦ 'σφιξε τὸ χέρι καὶ τὸν εἶπε· 530
 «Ἀπὸ θεοῦ, Τηλέμαχε, τὸ πουλί ἐκεῖνο ἐφάνη
 δεξιὰ σου· ἐγὼ τ' ἀντίκρυσσα καὶ μαντικὸ τὸ κρίνω.
 καὶ ἄλλην βασιλικώτερην ἀπὸ τὴν γενεά σας
 δὲν ἔχ' ἡ Ἰθάκη, κ' εἰσθε σεῖς μεγάλοι 'ς τὸν αἰῶνα».

Καὶ ὁ συνετός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε· 535
 «Τούτος ὁ λόγος ἄμποτε τέλος νὰ λάβῃ, ὦ ξένε·
 καὶ ἀμέσως τὴν ἀγάπη μου θα γνῶριζες καὶ δῶρα
 τόσο πολλὰ, 'π' ὅποιος σε ἰδῆ θε νὰ σε μακαρίζῃ».

.
 Κατόπιν εἶπε τοῦ πιστοῦ συντρόφου τοῦ Πειραίου·
 «Κλυτίδη, ἀπὸ τὴν συντροφιά, 'πού 'λθε μ' ἐμὲ 'ς τὴν Πύλο, 540
 ἐσὲ γνωρίζω μάλιστα νὰ με υπακοὺς εἰς ὅλα·
 καὶ τώρα πάλι λάβε μου 'ς τὸ σπίτι σου τὸν ξένον,
 καὶ φίλευε καὶ τίμ' αὐτὸν ολόψυχα ὡς 'που νὰ 'λθῶ».

Καὶ ὁ ξακουστός ἀκοντιστὴς ὁ Πείραιος ἀπαντούσε·
 «Κ' εἴν, Τηλέμαχε, πολὺν καιρὸν ἐδῶ θα μείνης, 545

απ' εμέ περιποίησι θα 'χη όσσην θέλη ο ξένος».

Και 'ς το καράβι ανέβη αυτός και των συντρόφων είπε
να λύσουν τα πρυμόσχοινα και ν' αναιβούν· κ' εκείνοι
εμπήκαν και αραδιάσθηκαν με τάξι 'ς ταις σανίδαις.
εφόρεσε ο Τηλέμαχος τα σάνδαλα τα ωραία,

550

κ' επήρε απ' το κατάστρωμα κοντάρι λογχοφόρο
βαρύ· και τα πρυμόσχοινα ωστόσο εκείνοι ελύσαν,
εξεκινήσαν κ' έπλεαν κατά την πόλι, ως είπε
ο περιπόθητος υιός του θείου Οδυσσέα.

και αυτός γοργά προχώρησεν ως 'π' ηύρε την αυλή του,
όπ' ήσαν χοίροι αμέτρητοι δικοί του, κ' εξενύκτα
σιμά τους ο καλός βοσκός, 'που αγάπα τους κυρίους.

555

.
. .

Ραψωδία Π

.
. .

Και ο Οδυσσέας και ο καλός βοσκός εις την καλύβα
φωτιά το χάραμμ' άναψαν, κ' ετοιμάζαν να φάγουν,
κ' έστειλαν έξω τους βοσκούς με ταις κοπαίς των χοίρων.
και οι σκύλοι 'ς τον Τηλέμαχο, 'που ερχόνταν, εκινούσαν
την ουρά και δεν γαύγιζαν και ο θείος Οδυσσέας

5

τους σκύλους τότε ενόησε 'που την ουρά κινούσαν,
και άκουσε και ποδόκτυπο· κ' είπεν ευθύς τον Ευμαίου·
«Άσφαλτα κάποιος έρχεται, ω Εύμαιε, σύντροφός σου
ή και άλλος γνώριμος, αφού δεν αλυκτούν οι σκύλοι,
αλλά του σείουν την ουρά· και πόδι ανθρώπου ακούω».

10

Κ' εφάν' ιδού 'ς τα πρόθυρα ο ποθητός υιός του·
'ξιππάσθηκε ο χοιροβοσκός, σηκώθη και τα σκεύη
έρριξε χάμου του λαμπρού κρασιού, 'πού συγκερνούσε.
και προς τον κύριον έδραμε, του φίλησε τα δύο
μάτια λαμπρά, την κεφαλή, το 'να και τ' άλλο χέρι,

15

κ' έχυσε δάκρυα θερμά· και όπως καλός πατέρας
τον υιόν του γλυκασπάζεται, 'πώλειπε δέκα χρόνους
εις ξένα μέρη μακρυνά, και του 'καψε τα σπλάγχνα,
μόνος, υστερογέννητος· έτσι ο βοσκός ο θείος
έκλεισε 'ς ταις αγκάλαις του και κατεφίλησ' όλον

20

τον θεοειδή Τηλέμαχο, τον χάρο ως να 'χε φύγει,
και κλαίοντας του ωμίλησε· «Ἦλθες, ω γλυκό φως μου,
Τηλέμαχε, και να σε ιδώ δεν ἔλπιζα εγώ πλέον,
τα πέλαγ' αφού πέρασες να υπάγης εις την Πύλο.
αλλ' ἔμπα, υιέ μου αγαπητέ, να σε χαρή η ψυχή μου, 25
θωρώντας σε νεόφερτον από τα ξένα μέρη·

τι 'ς τον αγρό δεν ἔρχεσαι συχνά και εις τους ποιμέναις,
αλλά 'ς την πόλι κάθεσαι, και αυτό θέλ' η ψυχή σου,
την πάγκακη συνάθροισι να βλέπης των μνηστήρων».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' εἶπε· 30
«Μετά χαράς, πατέρα μου· γι' αγάπη σου εδῶ ἦλθα
εσέ να ιδώ και να μου ειπῆς, αν εις τα μέγαρά μου
ακόμ' εἶναι η μητέρα μου, ἢ κάποιος των ηρώων
ἤδη την ενυμφεύθηκε, και η κλίνη του Οδυσσέα
μένει από στρώματα ορφανή και καταραχνιασμένη». 35

·
Του απάντησε ο χοιροβοσκός ο ἄρχος των ανθρώπων·
«Και με πολλήν υπομονή 'ς τα μέγαρά σου ἀκόμη
εκείνη μένει, κ' ἔρημη, χωρίς παρηγορία,
τα ημερονύκτια δαπανά 'ς τα κλάυματα η θλιμμένη».

·
Κ' ἐπήρε από το χέρι του το χάλκινο κοντάρι· 40
κ' ἐπάτησ' ο Τηλέμαχος το λίθινο κατώφλι·
ως ἔμπαινε του ευκαίρωσε την θέσι του ο πατέρας·
εκείνος δεν τον ἄφινε και του 'πε· «Κάθου, ω ξένε,
κ' εμεῖς εις την καλύβα μας και ἄλλην θαυρούμε θέσι,
κ' εἶναι παρών ο ἄνθρωπος, 'που θα την ετοιμάση». 45

·
Αυτά 'πε' κ' ευθύς ἔστρεψε κ' ἐκάθισ' ο Οδυσσέας.
κ' ἔστρωσ' ο Εὐμαιοσ κλαδιά με μιαν προβιάν ἐπάνω,

κ' εκάθισεν ο ποθητός υιός του Οδυσσέα.
 τότε πινάκια κρέατα ψητά, 'πού 'χαν τους μένει
 από τον δείπνον, έφερε 'ς αυτούς ο χοιροτρόφος, 50
 κ' εσώρευσεν ογλήγορα 'ς τα κάνιστρα τον άρτο,
 και εις καυκή μέσα γευτικό κρασί τους συγκερνούσε,
 και αντίκρυ αυτός εκάθισε του θείου Οδυσσέα.
 άπλωσαν 'κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που 'χαν εμπρός τους·
 και του φαγιού και του ποτιού την όρεξι αφού σβύσαν, 55
 ωμίλησε ο Τηλέμαχος, του θείου χοιροτρόφου·
 «Πατέρα, πόθεν σου 'φθασεν ο ξένος; 'ς την Ιθάκη
 οι ναύταις πώς τον έφεραν; από ποιο γένος ήσαν;
 τι δεν πιστεύ' ότι πεζός εδώ 'φθασεν ο ξένος».
 Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 60
 «Όλην θ' ακούσης απ' εμέ, παιδί μου, την αλήθεια·
 το γένος έχει απ' το νησί το ευρύχωρο της Κρήτης·
 και λέγει ότι παράδειρε πλανώμενος εις χώραις
 θνητών πολλαίς, ως θέλησεν η μοίρα του, και τώρα
 από καράβι Θεσπρωτών πάλιν φευγάτος ήλθε 65
 εις την καλύβα μου, κ' εγώ θα σου τον παραδώσω·
 πράξε όπως θέλης· ήξευρε 'που ικέτης σου προσπέφτει»·
 ·
 Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
 «Εύμαιε, λόγον πρόφερεις, 'που την καρδιά μου θλίβει· 70
 τον ξένον τούτον πώς εγώ να τον δεχθώ 'ς το σπίτι;
 εγώ 'μαι νέος· δεν θαρρώ 'ς τα χέρια τα δικά μου
 ακόμη για ν' αντισταθώ 'ς άνδρ' αν μ' υβρίση πρώτος.
 και της μητρός μου πάλι ο νους διστάζει αν, σεβομένη
 την κλίνη του συντρόφου της και την φωνή του κόσμου,
 μ' εμέ θα μένη σπίτι μου και θα το κυβερνάη, 75
 ή απ' τους μνηστήραις Αχαιούς ήδη θ' ακολουθήση
 εκείνον, 'που 'ναι ανώτερος και πλήθια δίδει δώρα.
 αλλά τον ξένον τώρα εδώ, 'ς το δώμα σου επειδ' ήλθε,
 θα τον ενδύσω μ' εύμορφον χιτώνα και χλαμύδα,
 θα τον ποδέσω, δίστομο θα του χαρίσω ξίφος, 80
 και όπου η καρδιά του επιθυμεί θα τον ξεπροβοδήσω·
 και, αν θέλης, 'ς την καλύβα μας συ φιλοξένιζέ τον,
 κ' εγώ 'δω τα φορέματα και ταις τροφαίς θα στείλω,
 βάρος να μη τον έχετε συ και όλοι οι σύντροφοί σου.
 δεν θέλω εγώ να υπάγη εκεί 'ς το μέσον των μνηστήρων, 85

‘ς αυτούς οπ’ έχουν έπαρσιν αυθάδεια και ανομία.
μη τον υβρίζουν και ‘ς εμέ μέγας θα’ ναι πόνος.
και των πολλών απέναντι και ο άνδρας ο γενναίος
πέρα δεν βγαίνει, ότι πολύ κείν’ είναι ανώτεροί του».

·
Αντείπε του ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας· 90

«Ω φίλε, αφού κάτι να ειπώ κ’ εμένα συγχωρείται,
μέσα η καρδιά μου σχίζεται, την ώρα οπ’ ακούω
ταις ανομαίς να λέγετε, που εργάζονται οι μνηστήρες
‘ς το σπίτι σου, ‘ς το πείσμα σου, ‘που τέτοιος είσαι νέος,
το θέλεις και δαμάζεσαι, λέγε μου, ή σώχει μίσος 95

ο λαός όλος και θεού φωνήν έχει οδηγόν του;
ή κακούς έχεις αδελφούς; και ‘ς τ’ αδελφού το χέρι,
μάχη αν συμβή και φοβερή, καθείς το θάρρος έχει.
αχ! νέος να ‘μουν, ως εσύ, με την καρδιάν οπ’ έχω,
και του Οδυσσέα του λαμπρού τέκνου ή αυτός εκείνος 100

από τα ξένα νεόφερτος, —και ακόμα ελπίδα μένει,-
ήθελα εχθρός να μώκοφτε την κεφαλήν αμέσως.
αν ‘ς όλους αυτούς όλεθρος εγώ δεν εγενόμουν,
άμ’ έσταινα το πόδι μου ‘ς το δώμα του Οδυσσέα.
κ’ εμέ τον μόνον αν αυτών εδάμαζε το πλήθος, 105

‘ς τα μέγαρά μου ήθελα να πέσω σκοτωμένος,
παρά να βλέπ’ ολοκαιρίς τόσ’ έργα εντροπιασμένα,
να υβρίζουν, να κακοποιούν τους ξένους, και ταις δούλαις
μέσα ‘ς τα ωραία δώματα ξεντροπιαστά να σέρνουν,
κρασιά να βγάζουν περισσά, και ταις τροφαίς να τρώγουν, 110
αδίκως, ατελείωτα, ‘ς έργο, ‘που δεν θα γείνη».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ’ είπε·
Θα σου ομιλήσω, ξέν’, εγώ με την αλήθειαν όλη.
ούτ’ εμέ όλος ο λαός μισεί και κατατρέχει,
ούτε αδελφούς έχω κακούς· και ‘ς τ’ αδελφού το χέρι, 115

μάχη αν συμβή και φοβερή, καθείς το θάρρος έχει.
αλλ’ ιδού πώς το γένος μας εμόνωσε ο Κρονίδης·
μόνον εγέννησε υιόν ο Αρκείσιος τον Λαέρτη,
μόνον αυτός τον Οδυσσηά· και πάλιν ο Οδυσσέας
μόνον εμέ, και μ’ άφησε ‘ς το σπίτι, ουδέ μ’ εχάρη· 120

όθεν εχθροί στο σπίτι μου αμέτρητ’ είναι τώρα·
ότι όσ’ υπάρχουν δυνατοί ‘ς τα νησιά γύρω, οι πρώτοι

του Δουλιχιού, της Σάμης και της σύδενδρης Ζακύνθου,
και άμ' όσοι μες την πετρωτήν Ιθάκη ηγεμονεύουν,
την μητέρ' όλοι μου ζητούν και φθείρουν μου το σπίτι· 125
και αυτόν τον γάμο, 'που μισεί, κείνη ούτ' αρνιέται αλλ' ούτε
να τον τελειώση δύναται· κ' εκείνοι καταλύουν
το σπίτι μου, και γλήγορα κ' εμέ θα θανατώσουν.
αλλ' όλ' αυτά στην δύναμι των αθανάτων μένουν·
τώρα, πατέρ', άμε γοργά και ειπέ της Πηνελόπης 130
ότι της σώζομ' άβλαπτος και ότ' έφθασ' απ' την Πύλο.
εγώ θα μείνω εδώ, και συ θα στρέψης άμα δώσης
μόνης αυτής την είδησι, μηδέ κανείς το μάθη
των Αχαιών, ότι πολλοί ζητούν τον όλεθρό μου».

·
Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 135
«Ξεύρω, εννοώ· κ' είχα 'ς τον νουν αυτά 'που με προστάζεις.
πλην τούτο θέλω να μου ειπής, εάν και του Λαέρτη
θα υπάγω τώρα μηνυτής· αχ! ο αναστεναγμένος!
ως χθες, αν και τον έσφαζεν ο πόνος του Οδυσσέα,
τηρούσε ακόμα τους αγρούς, και με τους υπηρέταις 140
ς' το σπίτι του έτρωγ' έπινε, ότε η καρδιά του εζήτα.
πλην τώρ', αφού 'ς την θάλασσαν εβγήκες προς την Πύλο,
δεν τρώγει πλειά, δεν πίνει πλειά, δεν βλέπει τους αγρούς του,
αλλά μόνος του κάθεται, βογγά και αναστενάζει,
και η σάρκες του 'ς τα κόκκαλα τριγύρω καταρρέουν»· 145

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Και όμως θα τον αφήσουμεν, αν και πολύ μας θλίβει,
και, αν ήσαν όλα 'ς των θνητών το χέρι, εμείς, ως πρώτο,
τον ποθητόν πατέρα μου θα εφέρναμε απ' τα ξένα.
αλλά εσύ στρέψε πάλι εδώ, την είδησι αφού δώσης. 150
και μη γυρίζης 'ς τους αγρούς να εύρης τον Λαέρτη·
και της μητρός μου θέλ' ειπής κρυφά την οικονόμα
να στείλη ευθύς του γέροντα το μήνυμα να φέρη».

·
Τον άκουσε και πρόθυμα ποδέθη ο χοιροτρόφος,
και προς την πόλιν κίνησε· και τότε της Αθήνης 155
δεν ξέφυγεν όπ' άφησεν ο Εύμαιος την καλύβα·
κ' ήλθε πλησίον η θεά, και 'ς την μορφήν εφάνη
γυνή μεγάλη και καλή, 'ς έργα λαμπρά τεχνίτρα·

εστάθηκε ‘ς το αντίθυρο κ’ εφάνη του Οδυσσέα,
κ’ εκείνην ο Τηλέμαχος ούτ’ είδεν ούτε αισθάνθη· 160
ότι ολοφάνερα οι θεοί δεν φαίνονται εις καθέναν.

αλλ’ ο Οδυσσέας είδε την και οι σκύλοι, ουδ’ εγαυγίζαν,
αλλ’ έγρουζαν κ’ εσκόρπισαν ‘ς την στάνη τρομασμένοι.
ένευσε αυτή και νόησεν ο θείος Οδυσσέας.

και απ’ την καλύβα ‘ς την αυλή σιμά ‘ς το μέγα τείχος 165
ήλθε και εμπρός της έμεινε· και του ‘πε τότε η Αθήνη·

«Λαερτιάδη διογενή, πολύτεχνε Οδυσσέα,
όλα του υιού σου τώρα ειπέ και απόκρυφα μην έχης,
όπως, άμ’ οργανίσετε τον φόνον των μνηστήρων,
κινήσετε προς την λαμπρήν πόλιν, και δεν θ’ αργήσω 170
να ‘λθω σιμά σας πρόθυμη κ’ εγώ μες τον αγώνα».

.
Είπε, και με χρυσό ραβδί τον έγγιξεν η Αθήνη,
και αφού πρώτα με φόρεμα καθάριο και χιτώνα
τον σκέπασε, του ελάμπρυνε το σώμα και την νειότη·
μελαχρινός πάλ’ έγεινεν, εγέμισε η θωριά του, 175
και εις το πηγούνι ολόγυρα τα γένεια του μαυρίσαν.

και αφού τούτ’ έκαμε η θεά, τον άφησε· κ’ εκείνος
εις την καλύβα εγύρισε· και ο υιός του τρομασμένος
αλλού την όψιν έστρεψε, φοβούμενος μην είναι
θεάς· και τον προσφώνησε με λόγια πτερωμένα· 180

«Ξένε, τώρ’ άλλος ‘ς την μορφή μου ‘φάνης απ’ ό,τ’ ήσουν·
έχεις άλλα φορέματα, και άλλ’ είν’ όλ’ η θωριά σου·
ένας συ θα ‘σαι των θεών των ουρανοκατοίκων.
αλλ’ ίλεος γίνου, κ’ ιερά θα δώσουμε αρεστά σου,
και δώρα χρυσοσκάλιστα· ά! την οργή σου παύσε». 185

.
Του απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας·
«Θεός δεν είμαι· των θεών γιατί με παρομοιάζεις;
είμαι ο πατέρας σου, είμαι αυτός, οπού για τον καϋμό του
απ’ την αυθάδεια των ανδρών τόσα υπομένεις πάθη».

.
Και τον υιόν του εφίλησε κ’ ελεύθερα το δάκρυ 190
να στάξη ‘ς την γην άφησε, ‘π’ ως τότε είχε κρατήσει.
αλλ’ ο Τηλέμαχος ποσώς δεν πείθονταν ακόμη
ότ’ ήταν ο πατέρας του, και πάλι του απαντούσε·
Δεν είσ’, όχι, ο πατέρας μου, δεν είσ’ ο Οδυσσέας,

αλλά θεός εμέ πλανά, τα πάθη μου ν' αυξήση.	195
ότι θνητού δεν δύναται νους αφ' εαυτού να πλάση αυτά 'που βλέπω, ει μη θεός έλθη και μ' ευκολία νέον μορφώσ' ή γέροντα, όπως θελήση εκείνος· ήσο από τώρα γέροντας και αχρεία ρούχα εφόρεις, και τώρα ομοιάζεις των θεών των ουρανοκατοίκων».	200
.	
Τότε ο πολύγνωμος 'ς αυτόν απάντησε Οδυσσέας· «Τηλέμαχ', ότι ο ποθητός πατέρας σου επανήλθε δεν σου αρμόζει ν' απορής πολύ και να θαυμάζης· ότι εδώ πλέον δεν θα' λθή ποτ' άλλος Οδυσσέας. εγώ 'μαι αυτός, και αφού πολύ παράδειρα 'ς τα ξένα ήλθα τον χρόνον εικοστόν 'ς την γη την πατρική μου. και τούτο είν' έργο της θεάς Αθήνης νικηφόρας· έχ' η θεά την δύναμι, και με μορφώνει ως θέλει, πότε να φαίνωμ' άνθρωπος πτωχός οπού ζητεύει, και πότε νέος και καλά φορέματα ενδυμένος· κ' εύκολον είναι των θεών των ουρανοκατοίκων να εξουθενώσουν άνθρωπον θνητόν ή να λαμπρύνουν».	205
.	
Είπε κ' εκάθισεν αυτός· τον ένδοξον πατέρα αγκάλιασε ο Τηλέμαχος με δάκρυα, με θρήνους· και η δυο καρδιαίς αισθάνθηκαν τον πόθο των δακρύων. κ' έκλαιαν με σφικταίς φωναίς, όσο σφικτά δεν κλαίουν γύπες ή θαλασσαιετοί, γυρτόνυχα πουλία, αν γεωργοί τους άρπαξαν τ' απτέρωτα μικρά τους· τόσο απ' τα βλέφαρα πικρά τα δάκρυα τους ερρέαν. και ο ήλιος θα εβασίλευε και ακόμη αυτοί θα κλαίαν, αλλ' έξαφνα ο Τηλέμαχος τότε είπε του πατρός του· «Με ποιο καράβι τώρα εδώ, πατέρ' αγαπημένε, εις την Ιθάκη σ' έφεραν οι ναύταις; τίνες ήσαν αυτοί και πόθεν; επειδή πεζός, θαρρώ, δεν ήλθες».	215
.	
Του απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας·	225
«Όλην θα μάθης απ' εμέ, παιδί μου, την αλήθεια· εδώ καράβι μ' έφερε των ναυτικών Φαιάκων, οπού τους ξένους προβοδούν, όσοι 'ς αυτούς προσφύγουν. με γοργό πλοίο μ' έφεραν γλυκαποκοιμημένον, και 'ς την Ιθάκη μ' έθεσαν μαζί με λαμπρά δώρα,	230

χρυσά πολλά και χάλκινα και υφάσματα περίσσα·
και εις κάποιον άντρο εφύλαξεν εκείνα βουλή θεία,
τώρα ως μ' εδίδαξ' η Αθηνά 'ς τούτο το μέρος ήλθα,
ως προς τον φόνο των εχθρών αντάμα να σκεφθούμε.

κ' έλ' απαρίθμησε ρητώς 'ς εμένα τους μνηστήραις, 235
να μάθω εγώ πόσ' είναι αυτοί και ποιος καθένας είναι.
και τότε μες την άπταιστη ψυχή μου θα μετρήσω
εάν θε να 'μασθ' αρκετοί 'ς αυτούς ν' αντιταχθούμε,
όχι με άλλους, μόνοι μας, ή θα ζητήσουμ' άλλους».

·

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε· 240
Πατέρα, πάντοτ' άκουσα να σε δοξάζη ο κόσμος,
ότ' εις τον νουν είσ' έξοχος, όσο 'ς την μάχη ανδρείος·
αλλ' είπες λόγον φοβερόν και φρίττει ο λογισμός μου.
δυο μόνοι, πώς θα πολεμούν πολλούς και ανδρειωμένους;
δεκάδα μια δεν είν' ή δυο το πλήθος των μνηστήρων, 245
αλλά πλειότεραις πολύ· και άκου να τους μετρήσω·
και πρώτ' απ' το Δουλίχιον είναι πενήντα δύο
εκλεκτοί νέοι, και οπαδούς έξ' υπηρέταις έχουν·
άνδρες εικοσιτέσσερες από την Σάμην είναι·
είκοσι από την Ζάκυνθο των Αχαιών αγόρια, 250
και δώδεκ' όλοι πρόκριτοι μέσ' από την Ιθάκη·
μαζή τους είναι ο Μέδοντας, ο κήρυκας, ο θείος
αιιδός, και δυο θεράποντες, 'ς το μοίρασμα τεχνίταις.
αν πέσουμε 'ς όλους αυτούς 'ς το δώμα συναγμένους,
μην η εκδίκησι σου βγη πικρή, φαρμακωμένη. 255
αλλ' αν βοηθόν μας δύναται κάποιον να εφεύρη ο νους σου,
συ σκέψου ποίος ήθελεν εγκάρδια μας βοηθήση».

·

Του απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας·
«Θε να σου ειπώ και πρόσεχε καλά να μ' εννοήσης,
και σκέψου αν μόν' η Αθηνά με τον πατέρα Δία 260
θα μας βοηθήσ', ή βοηθόν και άλλον θα εφεύρη ο νους μου».

·

Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Είν' αξιόλογοι βοηθοί, πατέρ', αυτοί 'που λέγεις,
'ς τα σύννεφα καθήμενοι ψηλά, και βασιλεύουν
των θνητών όλων εις την γη και ομού των αθανάτων». 265

·

Του απάντησε ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας·
 «Σ την φρικτή μάχη να ευρεθούν εκείνοι δεν θ' αργήσουν,
 οπότε να ξεχωρισθή 'ς τα μέγαρά μου αρχίση
 η ορμή του Άρη ανάμεσα 'ς εμάς και τους μνηστήραις·
 αλλά συ τώρα θε να πας, άμ' η αυγή ροδίση, 270
 σπίτι μας, και πλησίαζ' τους προπετείς μνηστήραις·
 εμ' έπειτα ο χοιροβοσκός 'ς την πόλι θα οδηγήση
 παρόμοιον με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτη.
 κ' εάν εμέ 'ς το σπίτι μου εκείνοι εξουθενώσουν,
 τον πόνο κλείε 'ς την ψυχήν, εν ώ κακοποιούμαι. 275
 και αν απ' το δώμα βγάλουν με ποδοσυρτά 'ς τον δρόμο,
 ή με κτυπήσουν, κύτταζε και την καρδιά σου σφίγγε.
 μόνον με τρόπον μαλακό συ λέγε τους να παύσουν
 απ' ταις μωρίαις· και ποσώς δεν θα πεισθούν εκείνοι·
 ότ' ήλθεν ήδη επάνω τους η διωρισμέν' ημέρα. 280
 κ' έν' άλλο ακόμη θα σου ειπώ και ας το φυλάξη ο νους σου·
 όταν, ως η πολύβουλη θα με διδάξη Αθήνη,
 σου νεύσω με την κεφαλή, και άμα συ μ' εννοήσης,
 τ' άρματ', όσα σου ευρίσκονται 'ς τα μέγαρά μας, όλα
 σήκωσε, και 'ς το απόκρυφο του υψηλού θαλάμου 285
 θέσε τα, και αποκοίμησε με λόγια τους μνηστήραις,
 όταν, ενώ τ' αναζητούν, για κείνα σ' εξετάσουν·
 θα ειπής· —τα πήρ' απ' τον καπνόν, ότι δεν είναι πλέον
 ως ο Οδυσσέας τ' άφινε πριν πάγη 'ς την Τρωάδα,
 και ως 'πώφθαν' άχνα της φωτιάς την πρώτη λάμψη εχάσαν. 290
 και άλλο τι μεγαλύτερο 'ς τον νου μου 'βαλε ο Δίας·
 μήπως σας φέρ' εις μάλωμα, και κτυπηθήτε, η μέθη,
 και το τραπέζι ατιμασθή με αίμα και η μνηστεία·
 'ς τον εαυτό του ο σίδηρος σέρνει τον άνδρα μόνος.—
 πλην δυο μαχαίρια φρόντισε ν' αφήσης, δυ' ασπίδαις 295
 και δυο κοντάρια, πρόχειρα μόνον 'ς εμάς τους δύο
 ορμώντας να τ' αδράξουμε· και ωστόσο θα τυφλώση
 αυτούς η Παλλάδ' Αθηνά και ο πάνσοφος ο Δίας.
 κ' έν' άλλο ακόμη θα σου ειπώ και ας το φυλάξη ο νους σου·
 αν είσαι αλήθεια τέκνο μου και απ' το δικό μας αίμα, 300
 να μην ακούση εδώ κανείς ότ' ήλθ' ο Οδυσσέας,
 μήτ' ο Λαέρτης μάθη αυτό, και μήτε ο χοιροτρόφος,
 μήτε κανείς των σπιτικών, μη καν η Πηνελόπη.
 αλλ' εμείς μόνοι, εγώ και συ, των γυναικών την γνώμη

ας μάθουμε, και εις δοκιμή θα βάλουμε τους άνδραις 305
τους δούλους, —ποιος μας σέβεται και μας φοβείτ' ακόμη,
ποιος λησμονεί μας, και αψηφά σε 'που 'σαι τέτοιος νέος».

·
Και προς αυτόν απάντησε τότε ο λαμπρός υιός του·

«Α! την ψυχή μου και 'ς το εξής, πατέρα, θα γνωρίσης· 310
διότι δεν εχαύνωσαν, θαρρώ, τα λογικά μου·

αλλ' ό,τι τώρα μελετάς ωφέλιμο δεν κρίνω
'ς εμάς τους δύο· σκέψου το· πολύν καιρό θα τρίψης
εάν θα πας 'ς τα έργα τους να δοκιμάσης όλους
έναν προς έναν· κ' ήσυχοι ωστόσο οι μνηστήρες

'ς τα μέγαρά μας άσπλαγχνα τα πλούτη καταλύουν· 315
και ταις γυναίκαις συμφωνώ κ' εγώ να ταις σπουδάσης,
και αυταίς 'που σε καταφρονούν και όσαις δεν έχουν κρίμα·

αλλ' απ' αυλή 'ς άλλην αυλή δεν ήθελα τους άνδραις
εμείς να δοκιμάζουμεν^ ύστερα τούτ' ας γείνουν,
σημάδι αν έχης φανερό του αιγιδοφόρου Δία»· 320

·
Αυτά κείνοι τότε έλεγαν ωστόσο εις την Ιθάκη
τ' ωραίο πλοίο έμπαινε, 'που μέσ' από την Πύλο
έφερε τον Τηλέμαχο και τους συντρόφους όλους·
και όταν εις τον πολύβαθον λιμένα κείνοι εφθάσαν,
'ς την γην επάνω ετράβηξαν τ' ολόμαυρο καράβι, 325

και οι ψυχεροί θεράποντες με τ' όπλ' ακολουθούσαν,
και αμέσως φέραν τα λαμπρά τα δώρα 'ς του Κλυτίου·
κήρυκα στείλαν έπειτα 'ς το δώρα του Οδυσσέα,
το μήνυμα της συνετής να φέρη Πηνελόπης,

ότ' είναι ο υιός της 'ς τον αγρό, και ότ' είχ' εκείνος στείλει 330
'ς την πόλι το καράβι ευθύς, μήπως απ' την λακτάρα
η θαυμαστή βασίλισσα τρυφερά δάκρυα χύση.

και σύγχρον' ήλθ' ο κήρυκας, και ο θεΐος χοιροτρόφος,
την αυτήν είδησι να ειπούν και οι δυο προς την μητέρα· 335

και 'ς το παλάτι άμ' έφθασαν του θεΐου βασιλέα,
ο κήρυκας, ανάμεσα 'ς ταις δούλαις είπεν· «ήλθε,
βασίλισσά μου, ο ποθητός υιός σου από την Πύλο»,
κ' εσίμωσε ο χοιροβοσκός κ' είπε της Πηνελόπης
όσα τον είχε ο ποθητός υιός της παραγγείλει·

και άμ' όλα πρόφερε πιστά, το μέγαρον αφήκε 340
και την αυλή, κ' εκίνησε προς τα μανδριά των χοίρων.

·
Και των μνηστήρων την καρδιάν ηύρ' εντροπή και λύπη·
απ' το παλάτι 'ς την αυλή σιμά 'ς το μέγα τείχος
εβγήκαν όλοι κ' έμπροσθεν της θύρας εκαθίσαν,
και ωμίλησεν ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου· 345
«Έργον μέγα ο Τηλέμαχος κατώρθωσε μ' αυθάδεια,
τέτοιο ταξείδι, κ' είπαμε 'που δεν θα το τελειώση.
τώρα καράβι εξαίρετο με ναύταις λαμνοκόπους
ας ρίξουμε, και σπουδακτά το μήνυμα να φέρουν
των φίλων, όπως γλήγορα γυρίσουν 'ς την πατρίδα». 350

·
Δεν είχε ο λόγος τελειωθή, και ως έστρεψε την όψη
το πλοίον είδ' ο Αμφίνομος μες τον βαθύ λιμένα,
και οπού μαζόναν τα πανιά, κ' έπιαναν τα κουπία.
από καρδιάς εγέλασε, και των συντρόφων είπε·
«Το μήνυμα τι θέλουμεν; ιδέ τους οπ' εμπήκαν· 355
ή κάποιος από τους θεούς τους το 'πε, ή το καράβι
'που προσπερνούσ' είδαν αυτοί και δεν το καταφθάσαν».

·
Αυτά 'πε, και όλοι εκίνησαν κατά το περιγιάλι·
κ' ευθύς 'ς την γην ετράβηξαν τ' ολόμαυρο καράβι,
και οι ψυχεροί θεράποντες με τ' όπλ' ακολουθούσαν. 360
κ' εκείνοι ομού 'ς την αγορά βαδίζαν ουδ' αφίαν
να συγκαθίση άλλος κανείς των νέων ή γερόντων.
και ο υιός του Ευπείθη Αντίνοος τότε είπε προς εκείνους·
«Ωιμένα! πώς οι αθάνατοι τούτον τον άνδρα εσώσαν!

ήσαν ολήμερα σκοποί ‘ς ταις ανεμώδεις άκραις, 365
 κ’ εξαλλάζαν αδιάκοπα· και ότ’ έφθανε το σκότος
 δεν ξενυχτούσαμε ‘ς την γην, αλλά ‘ς το γοργό πλοίο
 επλέαμ’ ως το χάραμμα, κρυμμένοι καρτερώντας,
 του Τηλεμάχου την ζωή να πάρουμε άμα φθάση·
 κ’ εκείνον ωστόσ’ έφερε θεός εις την πατρίδα. 370
 αλλ’ όλεθρον ας εύρουμεν εμείς του Τηλεμάχου,
 να μη ξεφύγη, τώρα εδώ κ’ ελπίδα εγώ δεν έχω,
 όσο ζη ‘κείνος, να ευρεθή των έργων τούτων άκρη,
 ότ’ ήδη απόκτησεν αυτός σκέψι πολλή και γνώσι,
 και την αγάπη του λαού δεν έχουμεν ως πρώτα. 375
 αλλά βιασθήτε, πριν αυτός εις σύνοδο καλέση
 τους Αχαιούς· ότι, θαρρώ, δεν θ’ αμελήση, θα ‘λθη
 μ’ οργή πολλή, θα σηκωθή και ‘ς όλους θα κηρύξη,
 πως φόνον του ωργανίζαμε και πως εσώθη μόλις·
 και τ’ άνομ’ έργ’ ακούοντας αυτοί δεν θα επαινέσουν· 380
 κάποιο κακό θα πάθουμε· μήπως και απ’ την πατρίδα
 μας διώξουν και να φύγουμε μας βιάσουν εις τα ξένα.
 αλλ’ ή μακράν εις τον αγρόν, ή ως έρχεται ‘ς την πόλι,
 ας τον κτυπήσουμ’ έγκαιρα· κατόπι ας μοιρασθούμε
 τα κτήματ’ όλ’, αφίνοντας τα σπίτια της μητρός του, 385
 να τα ‘χη εκείνη και ο γαμβρός ‘που θα την πάρη νύμφη.
 και αν τούτο σεις δεν δέχεσθε, και θέλετε να ζήση
 αυτός και όλα να χαίρεται τα πατρικ’ αγαθά του,
 ας μη συναθροιζόμεθεν εδώ να καταλυούμε
 τους θησαυρούς του· και καθείς ας κάμνη την μνηστεία 390
 με δώρ’ από το σπίτι του, και ας πάρη αυτή τον άνδρα,
 σπού χαρίση πλειότερα και όποιον της στείλ’ η μοίρα».

·

Αυτά ‘πε και όλοι εσίγησαν, άφωνοι έμειναν όλοι·
 του Αρητιάδη βασιληά, του Νίσου ο λαμπρός γόνος
 άρχισε τότε, ο Αμφίνομος, που από το σιτοφόρο 395
 χλωρό Δουλίχιον αρχηγός μνηστήρων είχεν έλθει·
 κ’ ήσαν οι λόγοι του αρεστοί πολύ της Πηνελόπης,
 ότι καλοπροαίρετο το φρόνημ’ είχ’ εκείνος.
 τότε ‘ς αυτούς ωμίλησε με καλήν γνώμη, κ’ είπε·
 «Ω φίλοι τον Τηλέμαχον δεν ήθελα φονεύσει· 400
 και γενεάν βασιλικήν είναι βαρύ να σβύσης·
 αλλ’ όμως να ερευνήσουμε την θεία γνώση πρώτα·

και αν του μεγάλου του Διός οι ορισμοί τον στέργουν,
πρώτος εγώ φονεύω τον και όλους τους άλλους σπρώχνω.
και, αν το εμποδίζουν οι θεοί, να παύσετε σας λέγω». 405

.
Είπε και εις όλους άρεσεν ο λόγος του Αμφινόμου.
εκείθεν προς τα δώματα κίνησαν του Οδυσσέα,
και ότ' έφθασαν εκάθιζαν 'ς τα στιλβωτά θρονία.

.
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη τότε εφευρήκεν άλλο,
να φανισθή των αυθαδών υβριστικών μνηστήρων, 410
ότι έμαθε 'ς το δώμα της τον κίνδυνον του υιού της·
ο Μέδοντας ο κήρυκας όσ' άκουσε της είπε.

και με ταις κόραις συνοδιά 'ς το μέγαρο κατέβη·
και ως έφθασεν η ασύγκριτη γυναίκα 'ς τους μνηστήραις,
της στερεοκάμωτης σκεπής σιμά 'ς τον στύλο εστάθη, 415

κ' εκράτει εμπρός την όψι της το μαλακό μαγνάδι,
και με βαρείς ονειδισμούς τότε είπε του Αντινόου·

«Κακούργε Αντίνοε και υβριστή! και 'ς την Ιθάκη σ' έχουν
πρώτον απ' τους ομήλικαις 'ς την σκέψη και 'ς τους λόγους·
και τέτοιος δεν ήσουν ποτέ· τρελλέ, πώς οργανίζεις 420

του Τηλεμάχου θάνατον εσύ; δεν έχεις σέβας
των ικετών, ενώ 'ς αυτούς μάρτυρας είναι ο Δίας;
και να οργανίζουμε κακά των άλλων, είναι κρίμα.

δεν ξεύρεις, 'που ο πατέρας σου 'ς εμάς ικέτης ήλθε;
τι τον εμίσησε ο λαός, ότ' είχ' εκείνος βλάβει 425

τους Θεσπρωτούς με συντροφιά ληστών από την Τάφο,
κ' ήσαν εκείνοι φίλοι μας· και να τον θανατώσουν
ζητούσαν και όλους να χαρούν αυτοί τους θησαυρούς του·
αλλ', αν κ' εμάνιζαν πολύ, τους κράτησ' ο Οδυσσέας.

κείνου το σπίτι χάρισμα συ κατατρώγεις τώρα, 430
μνηστεύεις την γυναίκα του, φονεύεις το παιδί του,
κ' εμέ θλίβεις κατάκαρδα· αλλά να παύσης λέγω
'ς εσέ, και των συντρόφων σου πρόσταζε συ να παύσουν».

.
Και αντείπε αυτής ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου·
Ω Πηνελόπη φρόνιμη, του Ικαρίου κόρη, 435
θάρρου· ως προς τούτα παντελώς έννοια μη βάλη ο νους σου.
δε εγεννήθ' ο άνθρωπος, ή θα ευρεθή κατόπι,
χέρι να βάλη φονικό του υιού σου Τηλεμάχου,

όσο εγώ ζω κ' εδώ 'ς την γη βλέπω το φως του ηλίου.
 κ' ιδού τι λέγω φανερά και ο λόγος μου θα γείνη· 440
 ευθύς το μαύρον αίμα του 'ς την λόγχη μου θα ρεύση.
 ότι κ' εμέ συχνόπαιρνεν ο ήρωας Οδυσσέας
 'ς τα γόνατα του, κ' έβαζε 'ς τα χέρια μου ψημένο
 κρέας, και κόκκινο κρασί μου σίμονε 'ς τα χείλη.
 όθεν προς τον Τηλέμαχο περίσσιαν έχω αγάπη· 445
 και απ' τους μνηστήραις θάνατον, του λέγω, ας μη φοβήται·
 αλλ', αν προέλθη απ' τους θεούς, αποφυγή δεν είναι».

να την θαρρεύση αυτά 'λεγε, κ' έπλεκε αυτός τον φόνο.
 .
 Κ' εκείνη 'ς τα περίλαμπρα τ' ανώγια της ανέβη,
 κ' έκλαιε τον Οδυσσέα της, ως ότου γλυκόν ύπνο 450
 'ς τα βλέφαρα της έχυσεν η γλαυκομμάτ' Αθήνη.
 .
 Και ο θείος ο χοιροβοσκός το εσπέρας επανήλθε,
 ενώ μαζί με τον υιόν ετοιμάζ' ο Οδυσσέας
 τον δείπνο, με χρονιάρικο θρεφτάρι 'που 'χαν σφάζει.
 κ' ήλθ' η Αθηνά κ' εκτύπησε τον θεϊόν Οδυσσέα, 455
 με το ραβδί και γέροντα τον έκαμεν οπίσω,
 και ρούχα του 'βαλε πτωχά, μήπως ο χοιροτρόφος,
 άμα 'ς τα μάτια τον ιδή, γνωρίση τον και τρέξη
 της Πηνελόπης να το ειπή και δεν το κρύψη ο νους του.
 .
 Και πρώτος ο Τηλέμαχος προσφώνησεν εκείνον· 460
 «Μας ήλθες, Εύμαιε καλέ' τι φήμ' είναι 'ς την πόλι;
 απ' το καρτέρ' ήδ' έγυραν οι απόκοτοι μνηστήρες,
 ή ακόμη αυτού με καρτερούν, κ' εγώ 'μαι 'ς την πατρίδα;»
 .
 Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·
 «Εμέν' αυτά δεν έμελε να μάθω, να ερευνήσω, 465
 'ς την πόλι τριγυρίζοντας· και μ' έβιαζε η ψυχή μου,
 άμ' είχα ειπεί την είδησιν, εδώ να φθάσω πάλι.
 ήλθε μαζί μου μηνυτής γοργός απ' τους συντρόφους
 κήρυκας, κ' είπε πρώτ' αυτός τον λόγο της μητρός σου.
 και άλλο γνωρίζω, πώτυχε να ιδούν οι οφθαλμοί μου· 470
 άνω απ' την πόλιν, εις του Ερμή την ράχην, είχα φθάσει,
 κ' εκείθε γοργοκίνητο ξαγνάντευσα καράβι,
 'πώμπαινε 'ς τον λιμένα μας, και πλήθος ανδρών είχε,

και λόγχαις ήταν δίστομαις και ασπίδαις φορτωμένο·
και ότ' ήσαν κείνοι ελόγιασεν ο νους μ', ουδ' άλλο ξεύρω» 475

·
Αυτά 'πε, και ο Τηλέμαχος τα μάτια 'ς τον πατέρα
χαμογελώντας έστρεψε, κρυφ' απ' τον χοιροτρόφο.

·
Και άμ' απ' τον κόπον έπαυσαν κ' έτοιμος ήτ' ο δείπνος,
δειπνούσαν, και όλοι ευφράνθηκαν 'ς το ισόμοιρο τραπέζι·
και του φαγιού και του ποτιού την όρεξι αφού σβύσαν, 480
την κλίνην ενθυμήθηκαν κ' εχάρηκαν τον ύπνο.

·
·
·
Ραψωδία Ρ

·
·
·
Εφάν' η ροδοδάκτυλη Ηώ του όρθρου κόρη,
και ο περιπόθητος υός του θείου Οδυσσέα,
Τηλέμαχος, τα εύμορφα σανδάλια του εποδέθη,
λόγχην εφούκτωσε βαρειά, και, ως ήταν κινημένος
να πάη 'ς την πόλιν, έλεγε προς τον χοιροβοσκόν του· 5

«'Στην πόλιν αποφάσισα να υπάγω, γέροντά μου,
όπως η μάννα μου με ιδή· γιατί δεν θέλει παύση
πικρά να κλαίη, να θρηνή, να βαρυαναστενάζη,
πριν ή με ιδούν τα μάτια της· και σε το εξής προστάζω·
τούτον τον ξένον άμοιρον 'ς την πόλι θα οδηγήσης, 10

κει να ζητεύη· του πτωχού θα δώσ' όποιος θελήση
χαψιά ψωμί, ρουφιά κρασί· και ως προς εμέ, να τρέφω
κάθ' άνθρωπον δεν δύναμαι, με τόσα πάθη 'πόχω.
κ' εάν ο ξένος χολευθή, χειρότερα θα πάθη·
και την αλήθεια καθαρά μ' αρέγει να προφέρω». 15

·
Τότε ο πολύγνωνος 'ς αυτόν απάντησ' Οδυσσέας·
«Αγαπητέ μου, αλλ' ούτ' εγώ ζητώ να με κρατήσουν·
κάλλια συμφέρει του πτωχού 'ς την πόλι να ζητεύη
ή 'ς τους αγρούς· κ' εκεί 'ς εμέ θα δώσ' όποιος θελήση.
τα χρόνια δεν με συγχωρούν να μένω εγώ 'ς ταις μάνδραις, 20
για να 'μαι εις κάθε προσταγήν υπήκοος του κυρίου,

αλλά να πας και, ως πρόσταξες, τούτος θα μ' οδηγήσει,
αφού 'ς την στία ζεσταθώ και το ηλιοπύρι ανάψη.
άθλια φορώ φορέματα· μη με νεκρώσ' η πάχνη

η πρωινή· και, ως λέγετε, μακράν απέχ' η πόλις». 25

.
Κ' εχύθηκε ο Τηλέμαχος απ' την αυλή με βία,
και των μνηστήρων όλεθρον ο νους του εμελετούσε.
και ότε 'ς τους δόμους έφθασε τους ευμορφοκτισμένους,
έστησε το κοντάρι του προς τον υψηλόν στύλο,
προχώρησε κ' εδιάβηκε το λίθινο κατώφλι. 30

.
Τότε η βυζάστρα Ευρύκλεια τον είδε απ' όλους πρώτη,
ενώ προβείαις άπλωνε 'ς τα τεχνικά θρονία,
κ' ήλθ' έμπροσθέν του κλαίοντας· ολόγυρα κ' η άλλαις
δούλαις εσυναθροίζονταν του αδάμαστου Οδυσσέα,
και με χαραίς 'ς την κεφαλή, 'ς τους ώμους, τον φιλούσαν. 35

απ' τον κοιτώνα η φρόνιμη τότε ήλθε Πηνελόπη,
κ' έλαμπε ωσάν την Άρτεμιν ή ωσάν την Αφροδίτη.
έκλαψ', εσφικταγκάλιασε τον ποθητόν υιόν της,
και 'ς το κεφάλι, 'ς τα λαμπρά μάτια τον εφιλούσε.
και με παράπον' έλεγε· «Ήλθες, ω γλυκό φως μου,
Τηλέμαχε, και να σε ιδώ δεν έλπιζα εγώ πλέον,
αφού 'ς την Πύλον έπλευσες, χωρίς το θέλημά μου,
κρυφά, να μάθης άκουσμα του ποθητού πατρός σου.
αλλ' ό,τ' είδες ή και άκουσες, ειπέ μ' ένα προς ένα». 40

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ της, κ' είπε· 45

«Μητέρα, μη 'ς τα κλάυματα κινήσης την ψυχήν μου,
'που μόλις απ' τον κίνδυνον εβγήκα του θανάτου.
αλλά, το σώμ' αφού λουσθής και καθαρά φορέσης,
'ς τ' ανώγι αναίβα κ' έπαρε κατόπι σου ταις κόραις,
και τάξου 'ς όλους τους θεούς τελείαις εκατόμβαις, 50

ίσως θελήση τ' άδικα ν' ανταποδώση ο Δίας.
κ' εγώ θα πάω 'ς την αγορά τον ξένον να καλέσω,
κείνον, 'που μ' ακολούθησεν ότε για δω κινούσα·
με τους λαμπρούς συντρόφους μου τον έχω εγώ προπέμψει,
και του Πειραιίου σύστησα να τον φιλοξενίζη 55
'ς το σπίτι του με σεβασμό και αγάπην, ως να φθάσω».

. 55

Αυτά ‘π’ εκείνος και άπτερος ‘ς αυτήν ειπώθη ο λόγος.
και, άμ’ έλουσε το σώμα της κ’ εφόρεσε καθάρια,
όλων ετάχθη των θεών τελείαις εκατόμβαις,
ίσως θελήση τ’ άδικα ν’ ανταποδώση ο Δίας. 60

.
Εβγήκεν ο Τηλέμαχος, και το κοντάρι εκράτει,
και σκύλοι δυο γοργόποδες κατόπι ακολουθούσαν.
αυτόν με χάρι αμίλητην περιέχυνεν η Αθήνη,
και, ως προχωρούς’, εθαύμαζαν αυτόν όλα τα πλήθη.
γύρω του συναθροίζονταν οι ανδρικοί μνηστήρες· 65

ωραία λέγαν, αλλ’ ο νους ολέθρια μελετούσε,
αλλά μέσ’ απ’ το πλήθος τους εσύρθη αυτός κ’ επήγε
‘ς το μέρος, όπου εκάθιζαν οι πατρικοί του φίλοι,
ο Μέντορας, ο Άντιφος, και αντάμ’ ο Αλιθέρσης·
κ’ επήρε θέσι· και όλ’ αυτοί να μάθουν τον ερώταν. 70

και ο Πείραιος ο κονταριστής τον ξένον ωδηγούσε
‘ς την αγορά, διαβαίνοντας την πόλι, κ’ ήλθ’ εμπρός του·
ουδ’ άργησε ο Τηλέμαχος τον ξένον ν’ απαντήση.
και πρώτος τότε ο Πείραιος προσφώνησεν εκείνον·
«Στο σπίτι μου, ω Τηλέμαχε, προβόδα ευθύς ταις δούλαις, 75
να σου αποστείλ’ ογλήγορα τα δώρα του Ατρείδη».

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ’ είπε·
«Πείραιε, δεν γνωρίζουμεν αυτά πώς θα τελειώσουν·
αν δολερά ‘ς το σπίτι μου με σφάξουν οι μνηστήρες,
και όλην κατόπι μοιρασθούν την πατρική μ’ ουσία, 80
προτιμώ συ να τα χαρής παρ’ απ’ αυτούς κανέναν.
και πάλι αν θάνατον εγώ πικρόν τους οργανίσω,
προς μέ φαιδρόν ‘ς το σπίτι μου φαιδρός θέλει τα φέρης».

.
Είπε και τον ταλαίπωρον τον ξένον ωδηγούσε
‘ς το σπίτι του, και άμ’ έφθασαν ‘ς το υπέρλαμπρο παλάτι, 85
εις ταις καθήκλαις έστρωσαν και ‘ς τα θρονιά χλαμύδαις,
και ‘ς τα καλόξυστα λουτρά εμπήκαν κ’ ελουσθήκαν.
και αφού τους λούσαν κ’ έχρισαν η δούλαις με το λάδι,
και τους εφόρεσαν δασειαιίς χλαμύδαις και χιτώναις,
εβγήκαν από τα λουτρά και ‘ς τα θρονιά καθίσαν. 90

και νίψιμο η θεράπαινα φέρνει και από προχύτην
χύν’, εύμορφον, ολόχρυσον, ‘ς ολάργυρη λεκάνη,

για να νιφθούν· κ' ένα ξυστό τραπέζι βάζει εμπρός τους,
και η σεβαστή κελλάρισσα τον άρτο παραθέτει,
και απ' όσα φύλαγε φαγιά προσφέρει τους περίσσα. 95
απέναντ' η μητέρα του, 'ς τον στύλο του μεγάρου,
αναπαυμένη 'ς το θρονί, λεπτά 'κλωθε μαλλία.
άπλωσαν κείνοι 'ς τα έτοιμα φαγιά 'που εμπρός τους είχαν·
και του φαγιού και του πιοτού την όρεξι αφού σβύσαν,
η Πηνελόπ' η φρόνιμη τότε άρχισε να λέγη· 100
«Τηλέμαχε, 'ς τ' ανώγι μου θ' αναίβω να πλαγιάσω
'ς την κλίνην πολυστένακτην, 'που δάκρυα την ποτίζω
απ' ότε για την Ίλιον εκίνησ' ο Οδυσσέας
με τους Ατρείδαις· αχ! σκληρέ, να μου ειπής δεν θέλεις,
'ς το δώμα τούτο πριν φανούν οι απόκοτοι μνηστήρες, 105
άκουσμα της επιστροφής αν έχης του πατρός σου».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ της κ' είπε·
«Όλα, μητέρ', αληθινά θα σου αναφέρ' ως είναι.
'ς την Πύλο και 'ς τον Νέστορα, ποιμένα των ανθρώπων.
εφθάσαμε, και 'ς τα υψηλά παλάτια μας εδέχθη, 110
όπως εγκάρδια δέχεται πατέρας τον υιόν του,
όπ' έλειπε πολύν καιρόν όμοια κ' εμένα ο γέρος
περιποιήθη εγκαρδιακά, και τα λαμπρά παιδιά του.
κ' έλεγ' ότι δεν άκουσεν απ' άνθρωπον 'ς τον κόσμο
ο Οδυσσέας ζωντανός αν είν' ή αποθαμένος, 115
αλλά μ' αμάξια μ' άλογα μ' έστειλε 'ς τον Ατρείδη
Μενέλαον κονταριστήν εκ' είδα την Αργείαν
Ελένη, 'που εξ αιτίας της πολλά πάθ' υποφέραν
Τρώες και Αργείοι, των θεών ως θέλησεν η γνώμη.
και ο μαχητής Μενέλαος κατόπι μ' ερωτούσε, 120
'ς την θείαν Λακεδαίμονα ποι' ανάγκη μ' έχει φέρει,
κ' εγ' όλην του φανέρωσα την καθαρήν αλήθεια.
και τότε αυτός μ' απάντησε, τα λόγια τούτα μου 'πε·
ω Θε, 'ς την κλίνην ήθελαν ανδρός ανδρειωμένου,
εκείνοι, οπού 'ναι άνανδροι, τω όντι να πλαγιάσουν! 125
και ως ελαφίνα, αν δυνατού λεονταριού 'ς τον λόγγο
κοιμίση βυζανάρικα νεογέννητα λαφάκια,
όρη κατόπι αναζητά και χορτερά λαγκάδια
βόσκοντας, και εις την κοίτη του γυρίζει έπειτα εκείνος,
και τρομερά με τα μικρά χαλά και την μητέρα· 130

όμοιο ‘ς αυτούς ο Οδυσσηάς φρικτό θα φέρη τέλος.
και ω Δί’, Αθήνη, Απόλλωνα, αν τέτοιος, ως εφάνη
‘ς την Λέσβο την καλόκτιστη, ‘που αμέσως εσηκώθη
‘ς την πρόσκλησι, κ’ επάλαισε με τον Φιλομηλείδη,
και ανδρεία τον κατάβαλε, και όλ’ οι Αχαιοί χαρήκαν,— 135

αν τέτοιος έλθ’ ο Οδυσσηάς να πέσ’ εις τους μνηστήραις,
‘ς όλους ταχύς ο θάνατος, πικρός θα γείν’ ο γάμος.
και τούτα, οπού παρακαλείς και μ’ ερωτάς, δεν θέλει
άλλα σου ειπώ ξεφεύγοντας, ουδέ θα σ’ απατήσω,
αλλ’ όσα μου ‘πε ο άψευτος γέροντας της θαλάσσης, 140
ένα προς ένα θα σου ειπώ, κανένα δεν θα κρύψω.
ότι τον είδ’, είπ’, εις νησί, πολύ βασανισμένον,
‘ς της Καλυψώς τα μέγαρα, της νύμφης, ‘που με βία
κρατεί τον, και δεν δύναται να φθάση ‘ς την πατρίδα,
ότι καράβια δεν έχει, δεν έχει ούτε συντρόφους, 145
‘που να τον φέρουν ‘ς τα πλατειά τα νώτα της θαλάσσης.
ιδού τι μου ‘πε ο μαχητής Μενέλαος Ατρείδης·
αυτά ‘καμα κ’ εγύρισα, και πρύμον μου χάρισαν
οι αθάνατοι, και μ’ έστειλαν ‘ς την ποθητήν πατρίδα».

·
Είπε και την ετάραξε ‘ς τα βάθη της καρδίας. 150
τότ’ είπεν ο θεόμορφος Θεοκλύμενος ‘ς εκείνους·
«Του Λαερτιάδη ω σεβαστή γυναίκα του Οδυσσέα,
δεν ξεύρει εκείνος καθαρά· τον λόγο μου ν’ ακούσης·
αλάθευτο προμάντευμα θα ειπώ, δεν θα το κρύψω.
μάρτυς μου ο Δίας ύψιστος, το ξενικό τραπέζι, 155
και η γωνία, ‘πώφθασα του άπταιστου Οδυσσέα,
ο Οδυσσέας είν’ εδώ ‘ς την γη την πατρική του,
είτε γυρίζ’ ή κάθεται, και τα παράνομ’ έργα
τούτα ερευνά και όλων κακό φυτεύει των μνηστήρων.
μαντικό γνώρισα πουλί, μέσ’ από το καράβι, 160
κ’ ευθύς προς τον Τηλέμαχο το εξήγησε η φωνή μου».

·
Και η Πηνελόπ’ η φρόνιμη απάντησέ του κ’ είπε·
Τούτος ο λόγος άμποτε τέλος να λάβη, ω ξένε·
και τότε την αγάπη μου θα ‘γνώριζες και δώρα
τόσο πολλά ‘π’ όποιος σε ιδή θε να σε μακαρίζη». 165

·
Τους λόγους τούτους έλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους.

τότε οι μνηστήρες έμπροσθε ‘ς το δώμα του Οδυσσέα
με δίσκους διασκέδαζαν και ρίχνοντας ακόντια,
‘ς την στρωτήν γην όπ’ απ’ αρχής την έπαρσί τους δείχναν.
ήλθε ο καιρός του γεύματος και απ’ τους αγρούς τριγύρω 170
οι μαθημένοι τους βοσκοί τα πρόβατα ωδηγούσαν.
τους είπε τότε ο Μέδοντας— ‘που μόνον των κηρύκων
ήθελαν ομοτράπεζον, ότι τον προτιμούσαν,—
«Ω νέοι, ‘ς τ’ αγωνίσματα τώρ’ ότ’ ευφράνθη ο νους σας
πηγαίνετε ‘ς τα δώματα να ετοιμασθή το γεύμα, 175
κ’ είναι καλό ‘ς την ώρα του να γείνη το τραπέζι».

.
Τότ’ εσηκώθηκαν αυτοί κ’ εκίνησαν ως είπε·
και ότε ‘ς τους δόμους έφθασαν τους ευμορφοκτισμένους,
εις ταις καθήκλαις έστρωσαν και ‘ς τα θροινιά χλαμύδαις·
κ’ έσφαζαν κείνοι αρνιά τρανά κ’ ερίφια σαρκωμένα, 180
μοσχάρι και χοίρους θρεφτούς, το γεύμα να ετοιμάσουν.

.
Και απ’ τον αγρό να καταιβούν ‘ς την πόλι ετοιμαζόνταν
ο Οδυσσέας και μ’ αυτόν ο θείος χοιροτρόφος.
και ωμίλησε ο χοιροβοσκός, ο άρχος των ανθρώπων·
«Ξένε, αφού σήμερα ποθείς σφοδρά να πας ‘ς την πόλι, 185
ο κύριός μου ως πρόσταξε,—κ’ εγώ θα επιθυμούσα
ως φύλακας της στάνης μου οπίσω εδώ να μείνης·
αλλά πολύ τον σέβομαι, τρέμω μη μ’ ονειδίση
κατόπι, κ’ οι φοβερισμοί πληγόνουν των κυρίων,—
ας πάμε, και παρά πολύ προχώρησεν η ημέρα, 190
και, άμα εσπερώση, δυνατά θα πάθης απ’ το κρύο».

.
Και απάντησε ο πολύγνωμος ‘ς εκείνον Οδυσσέας·
«Ξεύρω, εννοώ, και μόνος μου σκέπτομαι αυτά ‘που λέγεις·
αλλ’ ας πηγαίνουμε· και συ ‘ς τον δρόμο προπορεύου.
και δος μου, αν έχης ρόπαλο κομμένο εις κάποιο μέρος, 195
για ν’ ακουμπώ, τι δύσκολος, ως λέγεται, είναι ο δρόμος».

.
Είπε και αχρείο κρέμασε ‘ς τον ώμο του δισάκκι

ολότρυπο, κ' είχε χοντρό σχοινί να το βαστάη.
και ραβδί του 'δωκε ο βοσκός καθώς το επιθυμούσε·
μαζή κινήσαν, κ' έμειναν οι σκύλοι και οι ποιμένες 200
της στάνης φύλακες· και αυτός τον κύριον ωδηγούσε
παρόμοιον με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτη,
όπ' ακουμπούσε 'ς το ραβδί και αχρεία ρούχα εφόρει.
αλλ' ότε αυτοί, τον πετρωτόν ακολουθώντας δρόμο,
σιμά 'ς την πόλιν έφθασαν,— μες την τεχνητήν βρύσι 205
την κρυσταλλένια, 'πώπαιρναν νερόν όλ' οι πολίταις,
του Ιθάκου, του Πολύκτορα και του Νηρίτου κτίσμα,
και από λεύκαις ρυάρικαις ολόγυρ' είχε δάσος,
ολούθεν όλο κυκλικό· ψηλάθεν από βράχο
το κρύον έρρεε νερό· κ' επάν' ήταν κτισμένος 210
βωμός, οπού θυσίαζαν 'ς ταις νύμφαις οι διαβάταις,—
εκεί τους ηύρε ο Μέλανθος, το τέκνο του Δολίου,
κ' είχε κατόπι δυο βοσκούς 'που ωδήγαν διαλεμμένα
ερίφι' απ' όλαις ταις κοπαίς, να φάγουν οι μνηστήρες.
και άμα τους είδε μ' άπρεπον και αυθάδη τρόπον είπε 215
λόγια φρικτά, 'που πλήγωσαν τα σπλάγχνα του Οδυσσέα·

·
Αχρείος τώρ' αληθινά 'π' άλλον αχρείον σέρνει!
όμοιον με όμοιον ο θεός πώς πάντοτε ανταμόνει!
πού φέρνεις τούτον, άθλιε χοιροβοσκέ, τον χάφτη,
ζητιάνον ανυπόφορον, του τραπεζιού κατάραν, 220
'που εις πολλαίς θύραις στέκοντας ταις πλάταις του θα τρίβη,
όχι σπαθιά και λέβηταις, αλλά χαψιαίς, ζητώντας;
δος τον εμένα, φύλακας της στάνης μου να γείνη,
να μου σαρόνη το μανδρί, χλωρά κλαδιά να φέρνη
'ς τα ερίφια· και ορό πίνοντας χοντρά μεριά θα κάμη. 225
πλην τώρ' αυτός κακόμαθε, να εργάζεται δεν θέλει,
αλλά του αρέγει ελεεινά να σέρνεται 'ς την πόλι,
να βόσκη με την διακονιά την λαίμαργη κοιλία.
αλλά θα σ' είπω καθαρά και ό,τι θα ειπώ θα γείνη.
'ς τα δώματ' αν πατήση αυτός του θείου Οδυσσέα, 230
'ς την κεφαλήν του ολόγυρα πολλά σκαμνιά, ριμμένα
από τα χέρια των ανδρών, θα γδάρουν τα πλευρά του».

·
Μ' αυτό περνώντας 'ς τα νεφρά τον λάκτισε ο χαμένος·
απ' το στρατί δεν έκλινεν, αλλ' έμειν', ο Οδυσσέας·

κ' εσκέφθη αν με το ρόπαλον ορμώντας του κατόπι 235
 θα τον φονεύς', ή σηκωτά 'ς την γη θα του κτυπήση
 την κεφαλήν αλλά 'ς τον νουν υπόμειν', εκρατήθη.
 τον άλλον κατά πρόσωπον ύβρισ' ο χοιροτρόφος,
 κ' ευχήθη μεγαλόφωνα, σηκώνοντας τα χέρια·
 «Νύμφαις κρηναίαις, του Διός κόραις, αν ο Οδυσσέας 240
 μεριά ποτέ σας έκαψε με πάχος τυλιγμένα
 αρνιών κ' ερίφων, τούτον μου τον πόθον τελειώστε·
 ας έλθη εκείνος, ο θεός ας τον επαναφέρει·
 τω όντι θα σκορπίση αυτός τα καλλωπίσματά σου,
 'που τώρα μ' έπαρσι φορείς και τριγυρνάς 'ς την πόλι 245
 πάντοτ', ενώ κακοί βοσκοί τα πρόβατ' αφανίζουν».

·

Του απάντησε ο γιδοβοσκός· «Ωιμέ, ποιον λόγον είπε
 ο σκύλος ο παμπόνηρος! κάποτε εις μαύρο πλοίο
 θα τον περάσω εγώ πολύ μακράν απ' την Ιθάκη,
 κέρδος να λάβω περισσόν· ότ' είθε μες το δώμα 250
 του αργυροτόξου Απόλλωνα τα βέλη να νεκρώσουν
 σήμερα τον Τηλέμαχον ή η λόγχαις των μνηστήρων,
 ως ο Οδυσσέας χάθηκε πολύ μακρυνά 'ς τα ξένα».

·

Είπε κ' εκείνους άφησεν, όπ' ήσυχα εβαδίζαν,
 και αυτός ογλήγορ' έφθασε 'ς το δώμα του κυρίου. 255
 εμπήκε κ' ευθύς κάθιζε μαζί με τους μνηστήραις,
 αντίκρυ 'ς τον Ευρύμαχον, όπ' υπεραγαπούσε.
 ευθύς μερίδα του 'φεραν κρεάτων οι υπηρέταις,
 και άρτον κατόπ' η σεβαστή κελλάρισσα, να φάγη.
 τότε ο Οδυσσέας έφθασε και ο θείος χοιροτρόφος, 260
 κ' έμειναν· ήλθεν ως αυτούς της βαθουλής κιθάρας
 ο ήχος, ότ' ήδ' άρχιζεν ο Φήμιος το τραγούδι·
 κ' είπε, το χέρι σφίγγοντας του χοιροτρόφου, εκείνος·
 «Εύμαιε, τούτα' ναι τα λαμπρά παλάτια του Οδυσσέα·
 ότι και ανάμεσα πολλών καθείς τα ξεχωρίζει· 265
 πρώτα θωρώ και δεύτερα, και αυλήν έχουν ωραία
 με τείχος και με στέφανα, με θύρα στερεωμένη
 δίφυλλη· ποιος περήφανα θα τα καταφρονούσε;
 και άνθρωποι μέσα πάμπολλοι, θαρρώ, συμποσιάζουν·
 ευδιαστός βγαίνει καπνός, και ηχεί μέσα η κιθάρα, 270
 'που της τραπέζης σύντροφον οι αθάνατοι διωρίσαν».

·
Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·

«Και τούτο ευθύς ενόησες, και εις όλα γνώσι δείχνεις.
αλλ' ας σκεφθούμε τώρα εδώ το πράγμα πώς θα γείνη.
ή πρώτος εις τα υπέρλαμπρα παλάτια θα πατήσης 275
προς τους μνηστήραις μόνος σου, κ' εγώ θα μείν' οπίσω·
ή, αν θέλῃς, κοντοστάσου εδώ, κ' εμπρός εγώ πηγαίνω,
αλλ' έξω μην αργής πολύ, μη κάποιος σε κτυπήση
ή σε βαρέση, άμα σ' ιδή· και ό,τ' είπα συλλογίσου».

·
Απάντησε ο πολύπαθος, ο θεϊός Οδυσσέας· 280

«Ξεύρω, εννοώ· και, ό,τ' είπες συ μόνος του βάζει ο νους μου.
αλλά συ πήγαιν' έμπροσθεν και οπίσω εγώ θα μείνω·
και από κτυπιαίς αμάθητος και απ' ακοντιαίς δεν είμαι.
βαστά η καρδιά μου, ότι κακά πολλά την βασανίσαν
‘ς ταις μάχαις και ‘ς τα πέλαγα· και αυτό μ' εκείν' ας έλθη. 285
αλλά την λύσσα της κοιλιάς δεν δύνασαι να κρύψης,
‘που των θνητών κακά πολλά δίδ' η καταραμένη·
για κείνην αρματόνονται και στερεά καράβια,
και για να βλάψουν τους εχθρούς διασχίζουν τα πελάγη.

·
Τα λόγια τούτα ενώ ‘λεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους, 290

σκυλί κειτάμεν' ώρθωσε τ' αυτιά και το κεφάλι,
ο Άργος, οπ' ο αδάμαστος ανάστησε Οδυσσέας,
αλλά δεν τον εχάρηκεν ότ' είχε αναχωρήσει
‘ς την θείαν Ίλιο πρότερα· ‘ς άλλους καιρούς οι νέοι,
λαγούς, ζάρκαδ', αγριόγιδα, να κυνηγούν, τον παίρναν· 295

τώρ' οπ' ο κύριος έλειπεν, έμεν' απορριμμένος
‘ς την πολλήν κόπρον, οπ' εμπρός ‘ς την θύραν εσωρεύαν
βωδιών και αλόγων άφθονην, κ' έπειτ' αυτούθε οι δούλοι
την σήκοναν κ' εκόπριζαν τους κήπους του Οδυσσέα.
ο Άργος αυτού κείτονταν σκυλόψειραις γεμάτος· 300

αλλά τότε, άμ' ενόησεν εγγύς τον Οδυσσέα,
την ουρά κίνησε, τ' αυτιά χαμήλωσε και πλέον
να πα δεν είχε δύναμι σιμά ‘ς τον κύριόν του.
τούτος εστράφη, εσφόγγισε το δάκρυ, κ' εφυλάχθη
από τον Εύμαιον εύκολα, κ' ευθύς τον ερωτούσε· 305

«Εύμαιε, τι σκύλος θαυμαστός και κείτεται ‘ς την κόπρον!
το σώμ' έχει ωραιότατον, αλλ' ήθελα να μάθω

εάν με αυτήν του την ειδή και γοργοπόδης ήταν,
ή από τα τραπεζόγλειφα σκυλιά, ‘που συνειθίζουν
οι κύριοι χάριν ευμορφιάς ‘ς τα σπίτια τους να τρέφουν». 310

·
Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·
«Τούτος ο σκύλος, αχ! του ανδρός, ‘που απέθανε στα ξένα,
τω όντι αν είχε το κορμί, και όσαις τότε’ είχε χάrais,
ότ’ ο Οδυσσέας έφυγε ν’ αγωνισθή ‘ς την Τροία,
και την ανδρειά θα εθαύμαζες και την γοργότητά του. 315
θεριό δεν του ‘φευγε ποτέ και ‘ς τα πυκνά του λόγγου
βάθη, επειδή και ασύγκριτος ιχνών εφάνη γνώστης.
τώρα τον έχ’ η συμφορά, και ο κύριος του χάθη
‘ς τα ξένα πέρα, και άσπλαγχναις τον αμελούν η δούλαις.
ότι, άμα ιδούν την δύναμι να λείπη των κυρίων, 320
οι δούλοι πλέον τακτικά να εργάζωνται δεν θέλουν.
το ήμισυ της αρετής ο βροντητής Κρονίδης
παίρνει του ανθρώπου, άμ’ εύρη αυτόν η ημέρα της δουλείας».

·
Είπε και ‘ς τα καλόκτιστα δώματα ευθύς εμπήκε,
κ’ edιάβηκε το μέγαρο προς τους λαμπρούς μνηστήραις. 325
αλλά τον Άργον ηύρηκε του μαύρου χάρου η μοίρα,
άμα ‘ς τον χρόνον εικοστόν είδε τον Οδυσσέα.

·
‘Σ το δώμα τον χοιροβοσκόν, όπ’ έμπαιν’, είδε ο θεός
Τηλέμαχος, και του ‘νευσε σιμά του να καθίση.
κύτταξε αυτός ολόγουρα και άδεια καθήκλα πήρε, 330
του μοιραστή, ‘που εμοίραζε το πλήθος των κρεάτων
εις τους μνηστήραις, ‘πτώρωγαν ‘ς το δώμ’ αραδιασμένοι·
την έφερε ‘ς την τράπεζα σιμά του Τηλεμάχου,
αντίκρυ του, κ’ εκάθισε· και ο κήρυκας εμπρός του
μερίδα του παράθεσε και άρτον απ’ το καλάθι. 335

·
Κατόπι του ευθύς έφθασε ‘ς τα δώματ’ ο Οδυσσέας,
παρόμοιος με γέροντα τρισάθλιον ψωμοζήτη,
οπ’ ακουμπούσε ‘ς το ραβδί και αχρεία ρούχα εφόρει.
εκάθισε ‘ς το φράξινο κατώφλι προς το δώμα,
γυρτός ‘ς τον κυπαρίσσινον ωραίον παραστάτη, 340
‘που ξυλουργός πότ’ έξυσε κ’ εστάφνισε με τέχνη.
εκάλεσε ο Τηλέμαχος σιμά τον χοιροτρόφο,

και άρτον επήρε ολάκερον απ' τ' εύμορφο καλάθι,
και κρέας, όσο ανταμωταίς η φούχταις του χωρούσαν,
κ' είπε· «Του ξένου δόσε αυτά και παρακίνησέ τον 345

να τριγυρνά ζητεύοντας προς όλους τους μνηστήραις·
καλή δεν είν' η εντροπή 'ς τον άνδρα, 'πόχει ανάγκη».

·
Αυτά 'πε, και ο χοιροβοσκός, άμ' άκουσε τον λόγο,
σιμά του επήγε κ' είπε του με λόγια πτερωμένα·
«Ξένε, ο Τηλέμαχος αυτά σου δίδει και σου λέγει 350
να τριγυρνάς ζητεύοντας προς όλους τους μνηστήραις,
και λέγει ότ' είν' η εντροπή κακή 'ς τον ψωμοζήτη».

·
Τότε ο πολύγνωμος 'ς αυτόν απάντησε Οδυσσέας·
«Ω Δία, τον Τηλέμαχον υπερευτύχισέ μου,
και όλα να γείνουν όσ' αυτός εις την ψυχή του θέλει». 355

·
Αυτά 'πε, και 'ς ταις φούκταις του τα δέχθη και αυτού χάμου
'ς τα πόδια του, τ' απόθωσε 'ς τ' αχρείο του δισάκκι.
κ' έτρωγεν όσον ο αιιδός 'ς το μέγαρο ετραγούδα·
και ο θείος έπαυεν αιιδός κ' είχε αποφάγει εκείνος,
τότε οι μνηστήρες σήκωσαν βοή, και του Οδυσσέα 360
'ς το πλάγι ευρέθ' η Αθηνά και τον παρακινούσε
να συμμαζώνη ολόγυρα χαψιαίς απ' τους μνηστήραις,
να μάθη τίνες δίκαιοι και τίνες άνομ' ήσαν·
και ουδέ μ' αυτό δεν έμελλε καν έναν να λυτρώση.
άρχισε αυτός να διακονά δεξιά και 'ς τον καθέναν 365
το χέρι ετέντονε ως παληός να ήταν ψωμοζήτης.
και απ' έλεος του έδιδαν, αλλ' είχαν απορία,
και αντερωτιόνταν όλοι τους, ποιος είναι, πόθεν ήλθε.

·
Τότ' είπεν ο γιδοβοσκός Μελάνθιος προς εκείνους·
«Ακούτε με, της θαυμαστής βασιλίσσας μνηστήρες, 370
γι' αυτόν τον ξένον· ότι εγώ και πρότερα τον είδα·
βεβαίως ο χοιροβοσκός εδώ τον ωδηγούσε·
αλλά ποσώς δεν ξεύρω εγώ το γένος του πόθ' είναι».

·
Ο Αντίνοος τότε ωνειδισε σκληρά τον χοιροτρόφο·
«Καλά γνωστέ χοιροβοσκέ, τι τούτον συ 'ς την πόλι 375
έφερες; δεν μας έφθαναν πλανήταις τόσοι και άλλοι

ζητιάνοι βαρετώτατοι, των τραπεζών κατάραις;
ή κλαίεσ' ότι ολίγοι εδώ σου τρώγουν του κυρίου
τα πλούτη, κ' ηύρες απ' αλλού συ τούτον να καλέσης;»

·
Και προς αυτόν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε· 380

«Είσ' ευγενής, Αντίνοε, και όμως ορθά δεν λέγεις.
και ποίος ζήτησ' απ' αλλού ποτέ να προσκαλέση
ξένον, αν μ' ήναι χρήσιμος εις το κοινό τεχνίτης,
άνθρωπος μάντης ή ιατρός, ή ξυλουργός, ή ακόμη
ο θεολάλητος αιιδός, 'που τέρπει τραγουδώντας; 385

των θνητών μόνοι αυτοί 'ς της γης τα πέρατα καλούνται·
αλλά πτωχόν, βάρος κακό, κανείς δεν θα καλέση.
αλλ' ο κακοτροπώτερος συ των μνηστήρων είσαι
'ς όλους, αλλ' έξοχα 'ς εμέ, τους δούλους του Οδυσσέα.
αλλ' αφηφώ σε παντελώς, αρκεί 'ς εμέ να ζήσουν 390
η Πηνελόπ' η φρόνιμη και ο θεϊκός υιός της».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«ΗΣύχαζε, και, αν μ' αγαπάς, πολλά μη του απάντησης·
ο Αντίνοος το 'χει μάθημα καθέναν να ερεθίζη
με σκληρά λόγια, και 'ς αυτό κινεί και τους συντρόφους». 395

·
Είπε, κ' εκείνου ωμίλησε με λόγια πτερωμένα·
«Καλά για μέν', Αντίνοε, πονείς ωσάν πατέρας,
'που 'πες από το μέγαρον ευθύς να φύγη ο ξένος,
με βαρύ πρόσταγμα· ο θεός ποτέ να μη το κάμη·
δος του απ' αυτά· δεν μου πονεί^ κ' εγώ το λέγω πρώτος. 400
μη την μητέρα μου 'ς αυτό φοβήσου ή καν τους δούλους,
'που ευρίσκονται 'ς τα δώματα του θείου Οδυσσέα.
αλλ' εκείνο το νόημα συ 'ς την ψυχή δεν έχεις·
ότι να φάγης προτιμάς παρ' άλλου συ να δώσης».

·
Την φωνή τότε εσήκωσεν ο Αντίνοος και του 'πε· 405
«Τηλέμαχε, υψηλόλογε, ακράτητε, τι είπες!
αν τόσο πάρη ο ξένος μας απ' όλους τους μνηστήραις,
φεγγάρια τρί' από μακράν το σπίτι θα κυττάζη».

·
Και κάτω από την τράπεζαν άδειο σκαμνί σικόνει,
'που, ότ' έτρωγεν εστήριζε τα λαμπρά πόδια κείνος. 410

κ' οι επίλοιπ' όλοι του 'διδαν, και απ' άρτον και από κρέας
 γέμισαν το δισάκκι του· και, ως έμελλε να γύρη
 προς το κατώφλι, να γευθή των Αχαιών τα δώρα,
 εις τον Αντίνοον έμεινε και του 'πε· «Δόσε ω φίλε·
 των Αχαιών ο ύστερος δεν είσ', εξ εναντίας 415
 η όψις σου η βασιλική μου δείχνει ότ' είσαι ο πρώτος.
 όθεν εσύ καλήτερα παρ' άλλος θε να δώσης
 ψωμί, κ' εγώ 'ς τα πέρατα της γης θα σε δοξάζω.
 ότι κ' εγώ πανευτυχής 'ς τον κόσμον ήμουν κ' είχα
 πάμπλουτο σπίτι και συχνά του πλανωμένου ανθρώπου, 420
 όποιος και αν ήταν, έδίδα, και όποιαν και αν είχε ανάγκη.
 και δούλους είχ' αμέτρητους και άφθον' αυτά 'που κάμνουν
 να καλοζούν οι άνθρωποι και υπέρπλουτοι λογιούνται.
 αλλ' όλα μου τ' αφάνισεν η θέλησι του Δία.
 με πολυπλόνητους λησταίς μ' εκίνησε να υπάγω 425
 'ς την Αίγυπτο, δρόμον μακρύν, όπως εκεί με χάση.
 τα ισόπλευρα καράβια μου 'ς του Αιγύπτου το ποτάμι
 έστησα· και τότε έλεγα των ποθητών συντρόφων
 σιμά 'ς τα πλοία να σταθούν και αυτού να τα φυλάγουν,
 και πρόσκοποι ν' αποσταλούν 'ς ταις κορυφαίς τριγύρω. 430
 κείνοι απ' αυθάδεια την ορμήν ακούσαν της ψυχής των,
 και τους ωραίους έβλαπταν αγρούς των Αιγυπτίων,
 παίρναν τα γυναικόπαιδα κ' εφόνευαν τους άνδραις.
 κ' ευθύς επήγε τ' άκουσμα 'ς την πόλι τους, κ' εκείνοι,
 άμα την βοήν άκουσαν, το χάραμμ' εφανήκαν· 435
 και από πεζούς, απ' άλογα, και απ' του χαλκού την λάμψη
 όλ' η πεδιάδ' εγέμισε' και ο χαιρεβρόντης Δίας
 δείλιασε τους συντρόφους μου, και να σταθή κανέννας
 δεν τόλμησ', ότι αφανισμός μάς είχε ολούθε ζώσει.
 τότε πολλούς μου φόνευσαν μ' ακονισμένη λόγχη, 440
 άλλους μου παίρναν ζωντανούς, ως δούλους να τους έχουν,
 κ' εμέ 'ς την Κύπρον έδωκαν, ως έτυχε, του ξένου
 του Ιακίδη Δημήτορα, της Κύπρου βασιλέα·
 κ' εκείθεν ήλθα τώρα εδώ πολύ βασανισμένος».

·

Του απήντησε ο Αντίνοος κ' εφώναξε· «Ποια μοίρα 445
 τούτ' έστειλε το βάσανο, κακήν πληγή του δείπνου;
 μακράν απ' το τραπέζι μου, 'ς την μέση στάσ', όπ' είσαι,
 μη γρήγορ' εύρης Αίγυπτον άλλην πικρήν και Κύπρο,

καθώς είς' αδιάντροπος και αυθάδης ψωμοζήτης.
με την αράδα 'ς όλους πας· και αφρόντισ' όλοι δίδουν· 450
ότι δεν έχουν κρατημόν ή λύπην, αν χαρίζουν
από τα ξέν', αφού πολλά καθέννας έχει εμπρός του».

Εσύρθηκε ο πολύγνωμος και απάντησ', ο Οδυσσέας·
«Ωμιμένα, με το κάλλος σου όμοιον τον νουν δεν είχες!
αλάτι από το σπίτι σου πτωχός ας μη προσμένη, 455
αφού 'ς την ξένην τράπεζα καθήμενος αρνήθης,
τόσα ενώ χαιρέσαι καλά, χαψιά κ' εμέ να δώσης».

Αυτά 'πε και ο Αντίνοος βαρύτερα εχολώθη,
και άγρια κυττώντας είπε του με λόγια πτερωμένα·
«Αχ! τώρα πλέον άβλαπτος μέσ' απ' το μέγαρό μας, 460
καθώς πιστεύω, δεν θα βγης, αφού και μας υβρίζεις».

Και, το υποπόδι αρπάζοντας, 'ς του ώμου δεξιού την άκρη
τον κτύπησεν· εστάθη αυτός ως βράχος, και τ' ακόντι
του Αντίνου δεν τον έσεισε ποσώς, αλλά σιωπώντας
την κεφαλήν εκίνησε και ολέθρια μελετούσε· 465

εις το κατώφλι εγύρισε, τ' ολόγεμο δισάκκι
καθίζοντας απόθωσε, και των μνηστήρων είπε·
«Ακούτε με, της δοξαστής βασίλισσας μνηστήρες,
να φανερώσω εγώ 'ς εσάς ό,τ' η ψυχή μου λέγει·
όχι δεν έχ' ο άνθρωπος παράπον' ούτε λύπη, 470
αν κτυπηθή μαχόμενος να σώση το δικό του
απ' αρπαγή, τα βώδια του ή τα λευκά του αρνία.

αλλ' εμ' ο Αντίνοος κτύπησε για την σκληρήν κοιλία,
'που των θνητών κακά πολλά δίδ' η καταραμένη.
αλλ' αν θεοί 'ναι των πτωχών, αν Εριννύες είναι, 475
ο χάρος τον Αντίνοον ας εύρη πριν του γάμου».

Του απάντησ' ο Αντίνοος· «Ήσυχα τρώγε, ω ξένε,
καθήμενος, ή φύγε αλλού, μη, με την γλώσσα 'πώχεις,
από το χέρι τραβηκτά ή από το πόδ' οι νέοι
σε σύρουν εις τα δώματα και σ' απογδάρουν όλον». 480

Αυτά 'πε και αγανάκτησαν υπέρμετρα τότε όλοι.
και νέος είπε απότολμος· «Κακά 'καμες, χαμένε

Αντίνοε, τον τρισάθλιον πλανήτην να κτυπήσης.
και αν είναι κάποιος των θεών των ουρανοκατοίκων;
με ξένους ομοιώνονται, πολλαίς μορφαίς αλλάζουν 485
οι αθάνατοι, και τριγυρνούν ‘ς ταις χώραις των ανθρώπων,
και την αυθάδεια τους θωρούν και την καλονομία».

.
Τούτα οι μνηστήρες έλεγαν, και αυτός αδιαφορούσε.
το κτύπημα ο Τηλέμαχος μες την καρδιά του αισθάνθη,
και όμως χάμου δεν έσταξε το δάκρυ, αλλά σιωπώντας 490
την κεφαλήν εκίνησε και ολέθρια μελετούσε. Last bookmark 212

.
Και άμ’ άκουσ’ ότι εκτύπησαν ‘ς το μέγαρον εκείνον
η Πηνελόπ’ η φρόνιμη, ‘ς το μέσ’ είπε των δούλων·
«Όμοια και σένα ο τοξευτής ο Φοίβος να κτυπήση».
κ’ ευθύς τότε η κελλάρισσα της είπεν, η Ευρυνόμη· 495
«Αν πιάσουν η κατάραις μας, τότ’ απ’ αυτούς κανέννας
να ίδη την καλόθρονην Ηώ δεν θα προφθάση».
και η Πηνελόπη η φρόνιμη ‘ς εκείνην αποκρίθη·
«Όλ’ είν’ εχθροί, μητέρα μου, αφού κακό μας θέλουν·
αλλ’ είν’ ο Αντίνοος μάλιστα ταίρι του μαύρου χάρου· 500
‘ς το δώμα ξένος δύστυχος, όπως τον βιάζ’ η χρεία,
γυρίζει και ψωμοζητεί, κ’ ιδού του δώσαν όλοι
οι άλλοι και τον φόρτωσαν με δώρα· εκείνος μόνος
με το σκαμνί τον κτύπησε ‘ς του ώμου δεξιού την άκρη».

.
Αυτά ‘λεγεν ανάμεσα ‘ς ταις δούλαις, καθημένη 505
‘ς τον θάλαμόν της· κ’ έτρωγεν ο θείος Οδυσσέας.
και αυτή σιμά της κάλεσε τον θείο χοιροτρόφο·
«Εύμαιε», τον είπεν, «αγαθέ, προσκάλεσε τον ξένον,
εδώ να τον καλοδεχθώ και να τον ερωτήσω,
αν κάπουθ’ έμαθ’ είδησι του αδάμαστου Οδυσσέα, 510
ή και αν τον είδε· ότ’ εις πολλά μέρη θα βγήκε ο ξένος».

·
Και προς αυτήν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·
«Να σώπαιναν, βασίλισσα, προς χάριν σου οι μνηστήρες,
θα ευφραινόσουν ακούοντας τι λέγει αυτό το χείλι.
τον είχα ‘ς την καλύβα μου τρεις ‘μέραις και τρεις νύκταις· 515
τι ‘ς εμέ πρώτα επρόσπεσε φευγάτος απ’ το πλοίο,
και όμως να ειπή δεν πρόφθασε τα πάθη τ’ όλα εκείνος
και ως θεοδίδακτος αιιδός ψάλλει χαριτωμένα
εις τους ανθρώπους άσματα, και όλοι, προσηλωμένοι
‘ς την όψη του, ακροάζονται με πόθο το τραγούδι, 520
όμοια και αυτός εμάγευεν εμέ ‘ς τα μέγαρά μου.
και λέγει ότ’ είναι πατρικός ξένος του Οδυσσέα,
και ότι ‘ς την Κρήτη κατοικεί, του Μίνω την πατρίδα.
κείθ’ ήλθ’ όπως τον κύλησε τον θλιβερόν η μοίρα,
και βεβαιώνει ότ’ άκουσεν ως προς τον Οδυσσέα 525
εδώ σιμά, ‘ς την κάρπιμη των Θεσπρωτών την χώρα,
‘που ζη και φέρνει θησαυρούς πολλούς εις την πατρίδα».

·
Και η Πηνελόπ’ η φρόνιμη ‘ς εκείνον αποκρίθη·
«Πήγαινε, κράξε αυτόν εδώ, να τά ‘πη όλα εμπρός μου.
και ας παίζουν κείν’, είτ’ έμπροθεν ‘ς την θύρα καθισμένοι 530
ή αυτού μέσα ‘ς τα δώματα, αφού καλόκαρδ’ είναι.
ότι έχουν όλ’ ανέγγικτα ‘ς το σπίτι τ’ αγαθά τους,
τον σίτον, το γλυκό κρασί· τρέφονται μόν’ οι δούλοι·
κ’ εκείνοι εδώ ‘ς το σπίτι μας ολοκαιρής συχνάζουν,
και βώδια σφάζοντας, αρνιά κ’ ερίφια σαρκωμένα, 535
συντρώγουν και το φλογερό κρασί μας καταπίνουν,
χαμένα, και όλα φθείρουν τα· ότι άνδρας δεν υπάρχει,
ως ο Οδυσσέας άλλοτε, το σπίτι αυτό να σώση.
αλλ’ αν εις την πατρίδα του γυρίσ’ ο Οδυσσέας,
με τον υιόν του εκδίκησι της αδικιάς θα πάρη».
540

·
Αυτά ‘πε, και ο Τηλέμαχος με κρότον επταρμίσθη,
‘π’ όλο το δώμα εβρόντησε· γέλασ’ η Πηνελόπη,
και προς τον Εύμαιον έλεγε με λόγια πτερωμένα·
«Άμε, τον ξένον κάλεσε, και φέρε τον εμπρός μου·
δεν είδες πώς πταρμίσθηκε ‘ς τα λόγια ‘που ‘πα ο υιός μου; 545
δηλοί ‘π’ άσφαλτος θάνατος θε ναύρη τους μνηστήραις
όλους· κανείς τον θάνατον, την μοίρα, δεν θα φύγη.

και άλλο τι ακόμη θα σου ειπώ να το φυλάξει ο νους σου·
αν τον γνωρίσω αληθινόν εις όσα μου διηγείται,
θα τον ενδύσω μ' εύμορφη χλαμύδα και χιτώνα». 550

·
Και άμα τον λόγον άκουσε κινήθη ο χοιροτρόφος,
σιμά του εστάθη κ' είπε του· «Ω ξένε μου πατέρα,
η Πηνελόπ' η φρόνιμη σε προσκαλεί, η μητέρα
του Τηλεμάχου, ότ' η ψυχή, και πικραμένη ως είναι,
την βιάζει ως προς τον άνδρα της κάτι να σ' ερωτήση. 555
και, αν 'ς όσα ειπής σ' εύρη αληθή, χλαμύδα και χιτώνα
θε να σ' ενδύση, και απ' αυτά μεγάλην έχεις χρεία·
και την κοιλία δύνασαι γύρου ψωμοζητώντας
να βόσκης, και όποιος βούλεται ψωμί θέλει σου δώση».

·
Του απάντησ' ο πολύπαθος ο θείος Οδυσσέας· 560
«Εύμαιε, τα πάντα παρευθός μ' αλήθεια θα ιστορούσα
της Πηνελόπης, συνετής του Ικαρίου κόρης·

'ς την δυστυχία σύντροφος τα πάθη αυτού γνωρίζω.
αλλά το πλήθος των κακών μνηστήρων με φοβίζει,
'που την αυθάδεια σήκωσαν ως τ' ουρανού τον θόλο. 565

ότι και τώρα, όποτε αυτός, 'ς το δώμα ενώ γυρνούσα,
μ' εκτύπησε, μ' επλήγωσε, χωρίς κακό να πράξω,
βοηθός μ' ούτε ο Τηλέμαχος δεν έδραμεν ούτε άλλος.
της Πηνελόπης άρα ειπέ, πολλήν αν κ' έχη βία,
να καρτερή 'ς τον θάλαμον ο ήλιος ως να δύση. 570

τότε ως προς την επιστροφήν ας μ' ερωτά του ανδρός της,
και ας με καθίση αυτού 'ς την στιά· παληά ρούχα φοράω,
καθώς το ηξεύρεις, τι 'ς εσέ πρώτον ικέτης ήλθα».

·
Και, άμα τον λόγον άκουσε, κινήθη ο χοιροτρόφος,
και, το κατώφλι ως πέρασε, τον είπε η Πηνελόπη· 575

«Εύμαιε, δεν τον έφερες; τι σκέφθηκε ο πλανήτης;
ή κάποιος τον ετρόμαξεν, ή κ' εντροπή τον πήρε
μέσα 'ς το δώμα· είναι κακός ο εντροπαλός πλανήτης».

·
Και προς αυτήν απάντησες, ω Εύμαιε χοιροτρόφε·
«Ορθά τα λέγει, και καθείς θα 'βαζε αυτό 'ς τον νουν του, 580
μη πάθη απ' την αποκοτιά των υβριστών μνηστήρων.
και λέγει σου να καρτερής ο ήλιος ως να δύση.

και σέ τούτο, βασίλισσα, καλήτερα συμφέρει,
μόνη του ξένου να ομιλής, να τον ακούης μόνη».

·
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη απάντησέ του κ' είπε· 585
«Καλά του ξένου βλέπει ο νους τι να συμβή τυχαίνει·
ότι το γένος των θνητών ανθρώπων άλλους άνδραις
δεν έχει αυθάδεις, ως αυτούς, κ' εργάταις ανομίας».

·
Αυτά 'πε· τότε' εγύρισε 'ς το πλήθος των μνηστήρων,
όλ' αφού της φανέρωσεν, ο θείος χοιροτρόφος. 590
κ' εσίμωσε την κεφαλή, μη τον ακούσουν άλλοι,
του Τηλεμάχου, κ' έλεγε· «Θα υπάγω να φυλάξω
τους χοίρους και όλα τ' άλλα εκεί, το βιο σου και το βιο μου·
ως προς τα εδώ συ φρόντιζε, και πρώτ', αγαπητέ μου,
τον εαυτό σου φύλαξε, και πρόσεχε μη πάθης· 595
ότι πολλοί των Αχαιών ολέθριαν έχουν γνώμη.
αχ! να τους χάση ο βροντητής πριν μας εξολοθρεύσουν».

·
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ του κ' είπε·
«Πατέρα, ως είπες, θα γενή· συ φύγ' άμ' εσπερώση,
και γύρισ' αύριο την αυγή, και σφακτά φέρε ωραία· 600
ως προς τα εδώ πρώτα οι θεοί κ' ύστερα εγώ φροντίζω».

·
Και 'ς το καλόξυστο σκαμνί κάθισε πάλι εκείνος·
και 'ς το φαγή και εις το ποτόν άμα η ψυχή του ευφράνθη,
'ς την χοιρομάνδρα εγύρισε και άφησε το παλάτι,
όπ' ήσαν σύνδειπνοι πολλοί· κ' ετέρπονταν εκείνοι 605
εις το τραγούδι, 'ς τον χορόν, ότ' είχε η νύκτα φθάσει.

·
·
·
Ραψωδία Σ

·
·
·
Ηλθε αυτού πάγκοινος πτωχός, 'που ζήτησε 'ς την πόλιν
Ιθάκη, για την λυσσερή κοιλιά του ξακουμένος,
να πιή, να φάγη, αχόρταστος· και δύναμι δεν είχε
ανδρείαν ούτε, αν και τρανός εφάνταζε 'ς την όψη.

Αρναίον τον ωνόμασεν η σεβαστή μητέρα 5
 εκ γενετής· ἀλλ' ἔκραζαν Ἴρον αὐτόν οἱ νέοι,
 ὅτι μηνύματ' ἔφερνε, σπύριον τὸν προστάζαν.
 νὰ διώξη ἀπ' τὸ παλάτι τοῦ τὸν Ὀδυσσεῶν ἄκείνος
 ἦλθε, καὶ ὠνείδιζεν αὐτόν με λόγια πτερωμένα·
 «Φεύγ' ἀπ' τὴν θύρα, γέροντα, μὴ καὶ σε ποδοσύρουν· 10
 καὶ δὲν θωρεῖς πῶς ὅλοι αὐτοὶ ἔς ἐμένα βλεφαρίζουν
 γιὰ νὰ σε σύρω; ὅμως ἐγὼ τὸ παίρνω ἔς ἐντροπὴ μου.
 ἀλλ' ἄστ', ἀν δὲν ἐπιθυμεῖς ἔς τὰ χέρια νὰ πιασθούμε».

·

Μ' ἄγριο βλέμμα ὁ πολὺγνώμος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεῶν·
 «Ἄθλιε, κακὸ δὲν σῶκαμα, λόγον κακὸν δε σοῦ ἔπα, 15
 οὔτε φθονῶ σε καὶ ἀν πολλὰ σοῦ δώσουν· τὸ κατώφλι
 τούτο χωρεῖ κ' ἐμᾶς τοὺς δυο· καὶ ἀν ἄλλος ἀπὸ ξένα
 πράγματα λάβῃ, μὴ φθονῆς· εἴσαι, θαρρῶ, πλανήτης,
 ὡς εἶμ' ἐγὼ, καὶ ἀπ' τοὺς θεοὺς προσμένουμ' εὐτυχίαις.
 καὶ εἰς μάχῃ μὴ με προκαλῆς πολὺ, μήπως θυμώσω, 20
 καὶ, ἀν κ' εἶμαι, γέρος, μ' αἵματα τὸ στήθος καὶ τὰ χεῖλη
 σοῦ βᾶψω· καὶ ἡσυχώτερος θε νὰ ἔμεν' ἄμα λείψῃς
 αὐρίον· ὅτ' ἡ ὄρεξι, θαρρῶ, θὰ σοῦ περάσῃ
 ἄλλῃ φορᾶ ἔς τὸ μέγαρον νὰ γύρῃς τοῦ Ὀδυσσεῶν».

·

Ἐχόλωσε καὶ ἀντίειπε τοῦ τότε ὁ πλανήτης Ἴρος· 25
 «Θε μου, ἄγρια ἔπα φλυαρεῖ, ἔσαν καμινεύτρα γράϊα,
 τούτος ὁ χᾶφτης! ἤθελα κακὰ νὰ τὸν κτυπήσω
 καὶ με τὰ δυο, καὶ ὅλα ἔς τὴν γῆ τὰ δόντια νὰ τοῦ ρίξω,
 ὡσάν τῆς γρούνας, ἔπα χαλὰ χωράφι σιτοφόρο.
 τῶρ' ἔλα ζώσου, ὅλοι μαζὴ νὰ μας ἰδοῦν καὶ τούτοι 30
 νὰ κτυπηθούμε· καὶ πῶς σὺ με νέον θὰ παλαίσης;»

·

Με τέτοιον ἄγριον θυμόν, εἰς τὰς ὑψηλαῖς θύραις
 ἐμπροσθεν, κείνοι ἐμάλοναν, εἰς τὸ ξυστό κατώφλι.
 τοὺς ἀκούσεν ἡ σεβαστὴ δύναμις τοῦ Ἀντινόου,
 μ' ὄρεξι χασκογέλασε καὶ τῶν μνηστήρων εἶπε· 35
 «ὦ φίλοι, ὡς τῶρα θέαμα παρόμοιον δὲν ἐστάθη·
 ξεφάντως, ὅτ' ὁ θεὸς ἐδῶ μᾶς ἔχει στείλει!
 ἔς τὰ χέρια θέλουν νὰ πιασθῶν ὁ ξένος με τὸν Ἴρον·
 κ' ἐμεῖς νὰ τοὺς συμπλέξωμεν, ὦ φίλοι, ἀς μὴν ἀργούμε.

·

Είπε, και όλοι πετάχθηκαν γελώντας κ' εσταθήκαν 40
εις τους πτωχούς ολόγυρα τους κακοενδυμένους.
και ο υιός του Ευπείθη Αντίνοος ανάμεσά τους είπε·

«Σ ό,τι θα ειπώ προσέξτε, μνηστήρες ανδρειωμένοι·
εδώ 'ς την στιά γιδοκοιλιαίς στέκονται φυλαμμέναις, 45
που μ' αίμα ταις γεμίσαμε και πάχος για τον δείπνο.
όποιος καλήτερος φανή, και νικηφόρος έβγη,
ας σηκωθή και απ' ταις κοιλιαίς όποιαν του αρέση ας πάρη.
κ' έπειτ' ας τρώγη πάντοτε μ' εμάς, ουδέ κανέναν
άλλον θ' αφήσουμε πτωχόν 'ς εμάς να πλησιάση».

.
Αυτά 'π' ο Αντίνοος και άρεσε 'ς όλους εκείνου ο λόγος. 50
με δόλον ο πολύγνωμος τότε είπεν Οδυσσέας·
«Αγαπητοί, δεν γίνεται με νέον να παλαίση
γέρος πολυβασάνιστος· αλλά με βιάζει τώρα,
για να δαρθώ ο ταλαίπωρος, η πάγκακη κοιλία,
αλλ' όλοι σεις ομόσετε 'ς εμένα φρικτόν όρκο, 55
βοηθός του Ίρου να μη βγη κανείς να με πατάξη
άνομα, και αποκάτω του να με καταδαμάση».

.
Αυτά 'πε και όλοι ωρκίσθηκαν όπως αυτός ζητούσε.
και άμα τον όρκον ώμοσαν κ' επρόφεράν τον όλον,
είπ' ο ιερός Τηλέμαχος· «Αν ν' αποκρούσης κείνον, 60
ω ξένε, σπρώχνει σε η καρδιά κ' η ανδρική ψυχή σου,
από τους άλλους Αχαιούς κανέναν μη φοβήσαι,
τι θα παλαίση με πολλούς όποιος εσέ κτυπήση.
ξένος μου είσαι· οι βασιλείς 'ς την γνώμη μου συντρέχουν,
ο Αντίνοος και ο Ευρύμαχος, άνδρες και οι δυο με γνώσιν. 65

.
Είπε και όλοι εσυμφώνησαν· κ' έζωσεν ο Οδυσσέας
τα κρυφά με τα ράκη του, κ' έδειξε τότε ωραία
τρανά μεριά, κ' εφάνηκαν οι ώμ' οι πλατείς, τα στήθη,
και οι δυνατοί βραχίονες· η Αθήν' ήλθε σιμά του
και του ποιμένα των λαών ελάμπρυνε τα μέλη. 70
εθαύμασαν υπέρμετρα τότε οι μνηστήρες όλοι,
κ' εστράφη κάποιος κ' έλεγε κυττώντας τον πλησίον·
«Ο Ίρος Άϊρος το κακό, 'που θέλησε, να πάθη·
του γέρου τα παληόρουχα ιδές μερί, 'που κρύβαν!»

.

Αυτά ‘πε κ’ εταράχθηκε μέσα η καρδιά του Ίρου· 75
 αλλά τον ζώσαν στανικώς οι δούλοι και τον φέραν,
 ‘που του ‘τρεμαν ολόβολα τα μέλη από τον φόβο.
 ο Αντίνοος τον ωνείδισε και του ‘πε· «Α! να μη ζούσες,
 α! να μην είχες γεννηθή, καμαρωτό βουβάλι,
 αφού τούτον τον άνθρωπον φοβείσαι και τρομάζεις, 80
 ‘που οι χρόνοι τον εσύντριψαν και τούτ’ η συμφορά του.
 αλλά θα σ’ είπω φανερά και ο λόγος μου θα γείνη·
 αν τούτος ανδριότερος φανή και σε νικήση,
 για την στερηά σε ρίχνω ευθύς ‘ς ολόμαυρο καράβι,
 ‘ς τον βασιλέαν Έχετον, αδικητήν του κόσμου, 85
 μύτη και αυτιά μ’ αλύπητο μαχαίρι να σου κόψη,
 και τα κρυφά σου ανάσπαστα να δώση ωμά των σκύλων».

·

Είπε κ’ εκείνος έτρεμε χειρότερα, ως τον φέραν
 αυτού ‘ς την μέση· τότε οι δυο τα χέρι’ ανασηκώσαν,
 κ’ εσκέφθηκε ο πολύπαθος, ο θείος Οδυσσέας, 90
 να τον κτυπήση ώστε νεκρός ‘ς τον τόπο αυτού να πέση,
 ή μ’ ένα γλυκύ κτύπημα να τον ξαπλώση χάμου,
 κ’ ηύρηκε συμφερότερο γλυκά να τον κτυπήση,
 μη τον νοήσουν οι Αχαιοί· και ως ανασηκωθήκαν
 ‘ς τον δεξιόν ώμο κτύπησεν ο Ίρος, και ο Οδυσσέας 95
 εις το ριζαύτι, κ’ έσπασε μέσα τα κόκκαλ’ όλα,
 και κόκκιν’ αίμ’ ανάβρυσεν ευθύς από το στόμα·
 χάμου με βόγγον έπεσεν, ελάκτισε το χώμα,
 έκρουσε ομού τα δόντια του, και οι θαυμαστοί μνηστήρες
 από τα γέλι’ απέθαναν σηκώνοντας τα χέρια. 100
 και μέσ’ από το πρόθυρο τον έσυρ’ ο Οδυσσέας
 απ’ ένα πόδι ως την αυλή, ‘ς την θύρα της αιθούσης,
 και ‘ς της αυλής τον έγυρε το φράγμα να καθίση,
 ραβδί ‘ς το χέρι του ‘βαλε, κ’ εφώναζεν εκείνου·
 «Κάθου αυτού τώρα, των σκυλιών και χοίρων να ‘σαι διώκτης, 105
 και όχι να ήσαι των πτωχών και ξένων επιστάτης,
 ελεεινέ, μήπως κακό χειρότερο απολαύσης».

·

Είπε, τ’ αχρείο κρέμασε ‘ς τον ώμο του δισάκκι
 ολότρυπο, κ’ είχε χοντρό σχοινί να το βαστάη,
 και ‘ς το κατώφλι εγύρισε κ’ εκάθισε· κ’ εκείνοι 110
 γελώντας πάλιν έμπαιναν και τον περιχαιρόνταν·

«Ο Δίας και όλ' οι αθάνατοι να σου χαρίσουν, ξένε,
 ό,τι πλειότερο ποθείς, ό,τ' η ψυχή σου θέλει,
 'που τούτον τον αχόρταγον 'ς την πόλι να ζητεύη
 έπαυσες· ό,τι 'ς την στερηά θε να σταλή με πλοίο 115
 'ς τον βασιλέαν Έχετον, αδικητήν του κόσμου».

Είπαν, κ' εχάρη 'ς την ευχήν ο θεός Οδυσσέας.
 ο Αντίνοος τότε μιαν τρανή κοιλιά του 'βαλ' εμπρός του
 με πάχος κ' αίμα ολόγεμην· ο Αμφίνομος επήρε
 απ' το κανίστρι δυο ψωμιά και απόθωσέ τα εμπρός του, 120
 και με ποτήρι ολόχρυσο τον χαιρετούσε κ' είπε·
 «Ξένε πατέρα, χαίρε μου· καλαίς να ιδής ημέραις
 καν εις το εξής· τώρα πολλά σε βασανίζουν πάθη».

.

Και απάντησε ο πολύγνωμος 'ς εκείνον Οδυσσέας·
 «Αμφίνομε, μου φαίνεσαι με γνώσι προικισμένος· 125
 και του πατρός σου την καλήν την φήμην έχω ακούσει,
 πως μέγας ήταν και αγαθός ο Νίσος Δουλιχέας.
 υιός εκείνου λέγεσαι και άνδρας καλός ομοιάζεις·
 όθεν και λόγον θα σου ειπώ, να τον φυλάξη ο νους σου.
 απ' όλα εκείν', όσα 'ς την γη κινούνται και αναπνέουν, 130
 του ανθρώπ' ουτιδανώτερο κανένα η γη δεν τρέφει·
 όσο τα ήπατα κρατούν, κ' οι αθάνατοι ευτυχίαις
 του δίδουν, λέγει ότι ποτέ κακό δεν θα τον εύρη·
 αλλ' ότε οι μάκαρες θεοί και λυπηρά του δώσουν,
 τότε και αθέλητα η καρδιά πάλι βαστά κ' εκείνα. 135
 ότι ταιριάζει των θνητών ο νους με την ημέρα,
 οποίαν στέλνει των θεών και ανθρώπων ο πατέρας.
 ό,τι κ' εγώ πανευτυχής θε να 'μουν εις τον κόσμον,
 αλλά πολλ' άνομ' έπραξα, 'ς την δύναμί μου αυθάδης,
 θαρρώντας 'ς τον πατέρα μου και 'ς τους αυτάδελφούς μου. 140
 όθεν κανένας τ' άδικο ποτέ να μη θελήση,
 αλλά τα δώρ' ας χαίρεται σιγά των αθανάτων·
 ως βλέπω εδώ πόσ' άνομα τολμούν τούτ' οι μνηστήρες,
 και καταλύουν τα κτήματα και την γυναίκα υβρίζουν
 του ανδρός, 'που από τους ποθητούς μακράν και απ' την πατρίδα, 145
 θαρρώ, δεν θα μείνη πολύ· κ' εγγύς είν'. αλλά σένα
 θεός αν πάρη σπίτι σου, να μην τον αντικρύσης,
 την ώρα, οπού 'ς την ποθητήν πατρίδα εκείνος θα 'λθη.
 ό,τι, άμα εδώ 'ς το μέγαρο πατήση, δεν πιστεύω

αναίμακτα να χωρισθούν εκείνος και οι μνηστήρες». 150

.
Αυτά ‘πε, και αφού σπόνδισε, το ευφραντικό κρασί του
έπιε, και πάλι εγχείρισε του βασιληά την κούπα.
τούτος ‘ς το δώμα εβάδιζε με κεφαλήν σκυμμένην

περίλυπος, ότι κακό προμάντευε η ψυχή του·
τον χάρο αλλά δεν ξέφυγεν, ότι και αυτόν η Αθήνη 155
‘ς του Τηλεμάχου υπόταξε το φονικό κοντάρι·
και πάλ’ ήλθε κ’ εκάθισε ‘ς τον θρόνον ‘που ‘χε αφήσει.

.
Τότε της έβαλε ‘ς τον νουν η γλαυκομάτ’ Αθήνη,
της Πηνελόπης φρόνιμης του Ικαρίου κόρης,
εις τους μνηστήραις να φανή, ‘ς τον πόθο τους αέρα 160
να δώση μεγαλύτερον, και σεβαστή να γείνη
‘ς τον άνδρα της και τον υόν, καλήτερ’ από πρώτα.

κ’ έκαμε γέλοιον άκαιρο κ’ είπε της Ευρυνόμης·
«Θέλ’ η ψυχή μου ό,τι ποτέ δεν θέλησ’, Ευρυνόμη,
εις τους μνηστήραις να φανώ, και ως είναι μισητοί μου· 165
και λόγον χρήσιμον να ειπώ τον τέκνου μου εποθούσα.
να μη σιμόνη πάντοτε τους προπετείς μνηστήραις·
εκείνοι λέγουν εύμορφα και ολέθρια κρύβει ο νους των».

.
Απάντησε η κελλάρισα ‘ς εκείνην, η Ευρυνόμη·
«Τέκνον, ωμίλησες ορθά και λάθος δεν ευρίσκω· 170

άμε του τέκνου σου να ειπής τον λόγον, μην τον κρύψης,
αφού λούσης το σώμα σου, την όψι σου αφού χρίσης,
όχι μ’ αυτό το πρόσωπο ‘ς τα δάκρυα μαραμμένο·
πήγαινε, και ατελεύτητα να κλαίης δεν συμφέρει,
τώρα ‘π’ ο υιός σου ανδρώθηκε, ‘που των θεών ευχόσουν 175
τόσο θερμά να τον ιδής τα γένεια να φυτρώση».

.
Και η Πηνελόπ’ η φρόνιμη ‘ς εκείνην αποκρίθη·
«Αχ! Ευρυνόμη, αν και για μέ πονεί σε, μη μου λέγης
να λούσω εγώ το σώμα μου, την όψι μου να χρίσω·
οι ολυμποκάτοικοι θεοί τα κάλλη μου αφανίσαν. 180

απ’ ότ’ εκείνος έφυγε μέσα ‘ς τα κοίλα πλοία.
της Αυτονόης τώρα ειπέ και της Ιπποδαμείας,
να ‘λθουν ‘ς εμέ, ‘ς το μέγαρο σιμά μου να ταις έχω·
ότι να υπάγω εντρέπομαι ‘ς τους άνδραις μέσα μόνη».

- Αυτά ‘πε και το μέγαρον εδιάβηκεν η γραία. 185
 να παραγγείλη ογλήγορα των γυναικών να φθάσουν.
- Τότ’ άλλο εφεύρεν η θεά, η γλαυκομαμάτ’ Αθήνη·
 ύπνον γλυκόν της έχυσε, και η κόρη του Ικαρίου
 πλάγιασε, αποκοιμήθηκε, κ’ οι αρμοί της ελυθήκαν.
 εις τον κλιντήρα· και η θεά δώρ’ άφθαρτα, η μεγάλη, 190
 της έδιδ’, ώστ’ οι Αχαιοί να την περιθauμάσουν.
 μ’ αμβρόσιο χρίσμα ελάμπρυνε τ’ ωραίο πρόσωπό της,
 μ’ αυτό ‘που η καλοστέφανη αλείφεται Αφροδίτη,
 όταν ‘ς τον πρόσχαρο χορό θε να ‘μπη των χαρίτων.
 την έκαμε υψηλότερη, τρανώτερη ‘ς την όψι. 195
 και από σχιστόν ελέφαντα λευκότερην ακόμη.
 και τούτ’ άμ’ εκάμ’ η θεά, κείθ’ έφυγε, η μεγάλη.
 έφθασαν απ’ το μέγαρον η λευκοχέραις κόραις,
 και απ’ την φωνή τους άφησεν αυτήν ο γλυκός ύπνος·
 έτριψε με τα χέρια της το πρόσωπό της κ’ είπε· 200
 «Ύπνος ‘που μ’ ηύρε μαλακός την αναστεναγμένη!
 μαλακόν θάνατον εδώ να μώδιδε η παρθένα
 Άρτεμις, να μη τήκεται ‘ς τους θρήνους η ζωή μου,
 ενώ ποθώ ταις αρεταίς οπ’ ήταν στολισμένος
 ο αγαπητός μου σύντροφος, των Αχαιών ο πρώτος». 205
- Είπε και από τα υπέρλαμπρα τ’ ανώγια αυτή κατέβη.
 μόνη όχι· δύο θεράπαιναις σιμά την συνωδεύαν·
 και ως έφθασεν η αταίριαστη γυναίκα εις τους μνηστήραις,
 της καλοκάμωτης σκεπής σιμά ‘ς τον στύλο εστάθη
 ‘ς την όψι αντισηκόνοντας τα μαλακά μαντήλια· 210
 κ’ εδώθε της θεράπαινα εστήθη και άλλη εκείθε.
 κ’ εκείνοι ολιγοψύχησαν, και απ’ έρωτα η ψυχή τους
 επιάσθη και όλοι ευχήθηκαν σιμά της να πλαγιάσουν.
 και αυτ’ είπε ‘ς τον Τηλέμαχον, τον ποθητόν υιόν της·
 «Σου ‘φυγε ο νους, Τηλέμαχε· σκέψι ποσώς δεν έχεις· 215
 παιδ’ ήσουν και πλειότερα τεχνάσματ’ είχε ο νους σου.
 και τώρ’ ότ’ εμεγάλωσες και παλληκάρι εγίνης,
 και όποιος ιδή τ’ ανάστημα και την καλή θωριά σου,

και αν δεν σε ξεύρη, θα σε ειπή γέννημ' ανδρός μεγάλου,
ορθόν δεν έχεις πλειά τον νου, σκέψι δεν έχεις πλέον. 220
ιδού πώς εις το σπίτι μας το έργο κείνο επράχθη,
'π' άφησες να κακουργηθή τούτος εμπρός σου ο ξένος·
πώς τώρ', αν εις την σκέπη μας τύχη να μένη ξένος,
και απ' όμοια κακοποίησι σκληρή συμβή να πάθη;
την εντροπή και τ' όνειδος συ θα 'χης απ' τον κόσμο». 225

.
Και ο συνετός Τηλέμαχος απάντησέ της κ' είπε·
«Μητέρα μου, ότι οργίζεσαι για τούτα, δεν σε ψέγω·
όλα εγώ μέσα αισθάνομαι, διακρίνω το καθένα,
και το καλό και το κακό· και πλειά μωρό δεν είμαι·
αλλά 'ς όλα δεν δύναμαι ν' αποφασίσ' ως πρέπει· 230
ότι μου φέρουν ταραχήν εδώθ' εκείθεν όλοι
τούτοι 'ς το πλάγι μου οι κακοί, κ' εγώ βοηθούς δεν έχω.
όμως δεν βγήκε, ως ήθελαν, του ξένου και του Ίρου
η μάχη, αλλ' ανδρειότερος του Ίρου εδείχθη ο ξένος.
Δία πατέρα, και Αθηνά, και Απόλλων', αχ! ομοίως 235
να 'βλεπα εδώ 'ς το σπίτι μας αμέσως τους μνηστήραις
ταις κεφαλαίς τους να κρεμούν, πεσμένοι άλλοι 'ς το δώμα,
άλλοι 'ς το γύρο της αυλής, κοντά να ξεψυχήσουν,
ως τώρ' ο Ίρος κάθετα κει 'ς της αυλής την θύρα,
την κεφαλήν του σείοντας, ως κάμνει ο μεθυσμένος· 240
και ορθός 'ς τα πόδια να σταθή δεν δύναται ή να γύρη
'ς την έρμη κατοικιά του, κοντά να ξεψυχήση».

.
Τους λόγους τούτους έλεγαν εκείνοι ανάμεσόν τους.
και ωμίλησεν ο Ευρύμαχος της Πηνελόπης κ' είπε·
«Ω Πηνελόπη φρόνιμη του Ικαρίου κόρη, 245
αν οι Αχαιοί, 'που κατοικούν 'ς το Ιάσιον Άργος, όλοι
σ' έβλεπαν, αύριο το πρωί πλειότεροι μνηστήρες
εδώ θα συμποσίαζαν, ότ' είσαι απ' όλαις πρώτη
'ς το κάλλος και 'ς τ' ανάστημα και 'ς ταις ακέρηαις φρέναις».

.
Και η Πηνελόπ' η φρόνιμη 'ς εκείνον αποκρήθη· 250
«Ευρύμαχε, τα δώρα μου, το κάλλος και το σώμα,
οι αθάνατοι μου αφάνισαν απ' ότε 'ς την Τρωάδα
με τους Αργείους έπλευσεν ο άνδρας μου Οδυσσέας.
αχ! την ζωή μου αν έρχονταν να θεραπεύη εκείνος,

- και η δόξα μου θε ν' αύξαινε και θα 'σαν όλα ωραία. 255
τώρ' έχω λύπη, τι πολλά μώδωκε πάθ' η μοίρα.
ωιμέ, την ώρα 'π' άφινε την ποθητήν πατρίδα,
το χέρι εκείνος μου 'πιασε με το δεξί του κ' είπε·
γυνή μου, δεν στοχάζομαι πώς άβλαπτοι απ' την Τροία
οι ευκνήμιδες οι Αχαιοί θε να γυρίσουν όλοι· 260
ότι ανδρειωμένοι λέγονται πολεμισταίς και οι Τρώες,
'ς τ' ακόντι και 'ς το τόξευμα· και ακόμ' είναι αναβάταις
εις τ' ανεμόποδ' άλογα· και τούτοι αποφασίζουν
ογλήγορα τον όμοιον αγώνα του πολέμου·
όθεν δεν ξεύρ' αν ο θεός μ' αφήσ' ή αυτού θα πέσω 265
'ς την Τροίαν και ως προς όλα εδώ συ θα 'χης την φροντίδα.
'ς τα μέγαρά μου τους γονείς να μου περιποιήσαι
'σαν τώρα και καλήτερα, όσ' είμ' εγώ 'ς τα ξένα·
και όταν ιδής το πρόσωπο του υιού μας να γενειάση,
τότ' άφησε το σπίτι σου και άνδρ' όποιον θέλεις πάρε. 270
εκείνος τούτα μου 'λεγε, και όλα θα γείνουν τώρα·
θα 'λθη ποτέ του μισητού γάμου 'ς εμένα η νύκτα,
την έρμη, σπού μ' αφάιρεσε κάθε χαράν ο Δίας.
και πάλιν άλλος την καρδιά φρικτός μου θλίβει πόνος·
ως τώρα δεν ήταν αυτός ο τρόπος των μνηστήρων. 275
οπόταν νέαν ευγενή πατρός πλουσίου κόρη
θέλουν, και συνερίζονται ποιος να την πάρη νύμφη,
βώδια και αρνία διαλεκτά δικά τους φέρουν, γεύμα
της κόρης εις τους συγγενείς, και δίδουν λαμπρά δώρα·
όχ', οι μνηστήρες χάρισμα το ξένο βιο δεν τρώγουν». 280
·
Αυτά 'πε, και ο πολύπαθος εχάρηκε Οδυσσέας,
ότι να πάρη επάσχιζε τα δώρα τους, κ' εκείνους
με λόγια μάγευε γλυκά και άλλ' έτρεφ' η καρδιά της,
Και ο υιός του Ευπείθη Αντίνοος απάντησέ της κ' είπε·
«Ω Πηνελόπη φρόνιμη, του Ικαρίου κόρη, 285
των Αχαιών όποιος εδώ θέλη να φέρη δώρα,
δέξου τα· δεν είναι καλό χαρίσματα ν' αρνήσαι·
κ' εμείς δεν πάμε 'ς τους αγρούς ή αλλού πριν άνδρα πάρης
τον αξιολογώτερον των Αχαιών μνηστήρων».
·
Αυτά 'π' ο Αντίνοος, και άρεσε 'ς όλους εκείνου ο λόγος· 290
κ' έστειλε κήρυκα ο καθείς τα δώρ' αυτού να φέρη.

του Αντίνου πέπλον έφερε πανεύμορφον μέγáλον,
και πλουμιστόν και δώδεκα χρυσαίς είχε περόναις,
‘που ‘ς τα θηλύκια αγκυστρωτά εταίριαζαν ωραία.
και του Ευρυμάχου τεχνικήν έφερεν αλυσίδα 295
χρυσή, πλεγμένη μ’ ήλεκτρα, κ’ είχε του ηλιού την λάμπη.
και οι δούλοι του Ευρυμέδοντα δυο σκολαρίκια φέραν
τριόφθαλμα, πολύτεχνα, ‘π’ άστραπταν όλα χάρι.
και απ’ του Πεισάνδρου βασιληά Πολυκτορίδη εφέραν
λαμπρήν κουλλούρα του λαιμού, στολίδι ζηλεμμένο. 300
όμοια καθείς των Αχαιών λαμπρόν έφερε δώρο.

.
Κατόπ’ η ασύγκριτη γυνή ‘ς τ’ ανώγια της ανέβη,
και η κόραις με τα υπέρλαμπρα τα δώρ’ ακολουθούσαν,
πάλιν εκείνοι ‘ς τον χορό και ‘ς το τερπνό τραγούδι
γύρισαν, κ’ εξεφάντοναν, το εσπέρας ως να φθάση. 305
και ακόμη ως εξεφάντοναν το μαύρο εσπέρας ήλθε.
ευθύς τρεις έσταιναν φανούς ‘ς το μέγαρο να φέγγουν,
κ’ έβαλαν ξύλ’ ηλιόκαυτα, νεόσχιστα, τριγύρω,
δαδιά κατόπιν έσμιγαν κ’ εμπύχοναν την φλόγα
η δούλαις τότε αραδικώς του αδάμαστου Οδυσσέα. 310
και ο διογενής πολύγνωνμος εστράφηκε Οδυσσέα
‘ς αυταίς τότε και ωμίλησεν «Ω δούλαις του κυρίου,
του Οδυσσέα, ‘που καιρούς λείπει μακρυά ‘ς τα ξένα,
της σεβαστής βασιλίσσας πηγαίνετε ‘ς το δώμα,
και αυτού την ρόκα στρήφετε σιμά της, καθισμέναις 315
‘ς το μέγαρον, ή γνέθετε, να χáίρεται κ’ εκείνη.
και ‘ς αυτούς όλους ‘που ‘ναι δω θα ‘μαι αρκετός να φέγγω·
και ακόμη αν την καλόθρονην Ηώ θα περιμείνουν,
δεν θα δειλιάσ’, ότι πολύ τον κόπον υπομένω».

.
Είπε, και αυταίς εγέλασαν, κ’ έβλεπε η μια την άλλη, 320
και άσχημα η καλοπρόσωπη τον ύβρισε Μελάνθω,
οπ’ ο Δολίος γέννησε, και ανάστησε ως παιδί της
η Πηνελόπη και αρεστά παιγνίδια της εδώρει·
την Πηνελόπη μ’ όλ’ αυτά ποσώς δεν συμπονούσε,
αλλά με τον Ευρύμαχον έσμιγ’ ερωτεμμένη. 325
εκείνη τότε ωνείδισε πικρά τον Οδυσσέα·
«Άθλιε ξέν’, ανόητος, ξεμουαλισμένος είσαι·
εις εργαστήρι χαλκουργού δεν πας να ξενυκτήσης

ή και εις χωνάκι, μόν' εδώ μωρολογείς με θάρρος
'ς άνδραις πολλούς ανάμεσα και δεν σε πιάνει φόβος. 330
ή το κρασί σ' εμώρανεν, ή πάντοτ' είναι ο νους σου
ως είναι τώρα, και γι' αυτό λόγια πετάς χαμένα.

ή επαίρεσ' ότι ενίκησες τον ψωμοζήτην Ίρο;
κύττα μην άλλος σηκωθή καλήτερος του Ίρου,
και με τα χέρια τ' ανδρικά το καύκαλο σου σπάση, 335
και από το δώμα διώξη σε 'ς το αίμα βουτημένον».

.
Μ' άγριο βλέμμα ο πολύγνωμος απάντησ' Οδυσσέας·
Όλα θα υπάγω να τα ειπώ του Τηλεμάχου, σκύλλα
κακόγλωσση, για να 'λθη εδώ τετάρτια να σε κάμη».

.
Μ' αυτά τα λόγια δείλιασεν εκείνος ταις γυναίκαις· 340
τους κόπηκαν τα ήπατα, 'ς τα δώματα εσκορπίσαν
τρέμοντας, ότι επίστευαν πως την αλήθειαν είπε.

και 'ς τους φανούς, οπ' έκαιαν, ορθός έμεν' εκείνος
να φέγγη, και όλους έβλεπε 'ς το πρόσωπ', αλλ' ο νους του
άλλα κινούσ', οπ' άπρακτα κατόπι δεν εμείναν. 345

Αλλ' η Αθηνά δεν άφινε τους ανδρικούς μνηστήραις
απ' τους πικρούς ονειδισμούς να παύσουν, όπως κάμη
του Οδυσσέα πλειά βαθειά να 'μψη 'ς τα σπλάγγα ο πόνος.

κ' επείραζεν ο Ευρύμαχος, το τέκνο του Πολύβου,
τον Οδυσσέα πρώτ' αυτός, για να γελούν οι φίλοι· 350
«Προσέξετε, της θαυμαστής βασίλισσας μνηστήρες,

να φανερώσω εγώ 'ς εσάς ό,τ' η ψυχή μου λέγει.
θεόθεν ήλθ' ο άνθρωπος 'ς το δώμα του Οδυσσέα·
κύττ', όπως λάμπουν τα δαδιά και η κεφαλή του λάμπει,

ότι μεγάλην ή μικρή τρίχα δεν έχει μία».

.
Και αμέσως προς την πορθητήν ωμίλησε Οδυσσέα·
«Θα ' θελες, ξένε, αν σ' έπαιρνα, εργάτης μου να γείνης
εις κάποιαν άκρην εξοχής, και θα 'χης τον μισθό σου,

λίθους να φέρης για φραγμό και δένδρα να φυτεύης·
αυτού τροφή θα σου 'διδα ποτέ να μη σου λείπη, 360
και θα 'χες τα ενδύματα και τα υποδήματά σου.

αλλά τώρα κακόμαθες, να εργάζεσαι δεν θέλεις,
αλλά σ' αρέγει ελεεινά να σέρνεσαι 'ς την πόλι,
να βόσκησ με την διακονιά την λαίμαργη κοιλία».

.
Απάντησε ο πολύγλωμος ‘ς εκείνον Οδυσσέας· 365
«Ἦθελ’ αγώνα, Ευρύμαχε, του κόπου εμείς οι δύο

να είχαμε, την άνοιξι, ‘που ‘ναι μεγάλ’ η ημέρα,
‘ς την χλόη· να κρατούσα εγώ καλόγυρτο δρεπάνι,
παρόμοιο να κρατής εσύ, ‘ς το έργο να φανούμε,
ως να βραδιάση νηστικοί και να μη λείπ’ η χλόη. 370

ή να οδηγήσω αν μ’ έβαζαν δυο βώδια πρώτα μόνος,
λαμπρά, μεγάλα, και τα δυο χορτάτα εις το γρασίδι,
ομήλικα, ισοδύναμα, και αδάμαστα θηρία,
και ο σβώλος ‘ς το τετράπλεθρο να πέφτη εμπρός ‘ς τ’ αλέτρι,
θα μ’ έβλεπες πώς θα ‘σχιζα τ’ αυλάκι απ’ άκρ’ εις άκρη. 375

και αν κάπουθε μας σήκονε πολέμου αρχήν ο Δίας
σήμερα, κ’ είχ’ ασπίδα εγώ, και λόγχαις δυο κρατούσα,
και ολόχαλκο περίκρανον αρμόδιο ‘ς το κεφάλι,
μες τους προμάχους θα ‘βλεπες εγώ να ορμήσω πρώτος,
και πλέον δεν θα ωνείδιζες εμέ για την κοιλία. 380

αλλ’ υβριστής είσαι πολύ και άπονος είναι ο νους σου·
και οπ’ είσαι μέγας άνθρωπος και δυνατός λογιάζεις,
ότι συναναστρέφεσαι μ’ ολίγους και όχι ανδρείους·
αλλ’ αν εις την πατρίδα του γυρίσ’ ο Οδυσσέας,
η πύλαις, αν κ’ είναι πλατειαίς, θα στενωθούν εμπρός σου, 385
ενώ μέσ’ απ’ το πρόθυρο θα πεταχθής ‘ς τον δρόμο».

.
Αυτά’ ‘πε και ο Ευρύμαχος βαρύτερα εχολώθη,
και άγρια κυττώντας είπε του με λόγια πτερωμένα·
«Άθλιε, θα πάθης απ’ εμέ γι’ αυτά ‘που λέγεις τώρα
‘ς άνδραις πολλούς ανάμεσα και δε σεν πιάνει φόβος. 390
ή το κρασί σ’ εμώρανε ή πάντοτ’ είναι ο νους σου
ως είναι τώρα, και γι’ αυτό λόγια πετάς χαμένα.
ή επαίρεσ’ ότι ενίκησες τον ψωμοζήτην Ἴτρο;»

.
Αυτά ‘πε, και άδραξε σκαμνί· και τότε από τον φόβο
προς του Αμφινόμου εκάθισε τα γόνατ’ ο Οδυσσέας· 395
εκτύπησεν ο Ευρύμαχος του κεραστή το χέρι
το δεξιό· και, ως έπεσεν, εβόμβησε ο προχύτης,
και αυτός βογγώντας έπεσεν ανάσκελα ‘ς το χώμα.
και ‘ς τα ισκιωμένα μέγαρα οι μνηστήρες θορυβήσαν,
και απ’ αυτούς κάποιος έλεγε κυττώντας τον πλησίον· 400

«Να' χε χαθή 'ς την ερημιά πριν εδώ φθάση ο ξένος·
ιδού, πώς μας ετάραξε· τώρα για ψωμοζήταις
φιλονεικίαις έχουμε, και της καλής τραπέζης
χάθ' η γλυκάδα 'ς το εξής, αφού νικούν τ' αχρεία».

·
Και ο σεβαστός Τηλέμαχος τότε' είπε μεταξύ τους· 405
«Ελεεινοί, φρενιάζετε· και την καρδιά σας ήδη
το φαγοπότι ενίκησε· κάποιος θεός σας σπρώχνει.
τώρα, 'που εκαλοφάγετε, 'ς το σπίτι του ο καθένας,
αν θέλη, ας πα να κοιμηθή, δεν διώχνω εγώ κανέναν»,

·
Αυτά 'πε, και όλοι εδάγκασαν τα χείλη τους εκείνοι· 410
θαυμάζαν τον Τηλέμαχον πως θαρρετά 'μιλούσε.
και άρχισεν ο Αμφινόμος λαμπρός υιός του Νίσου
του Αρητιάδη βασιληά, και ανάμεσόν τους είπε·
«Ω φίλοι, οπότεν ειπωθή λόγος ορθός, δεν πρέπει
ενάντια να λογομαχή κανείς ή να θυμόνη. 415

τον ξένον μην υβρίζετε μήτε κανέναν άλλον
των δούλων εις τα δώματα του θείου Οδυσσέα.
αλλ' ας αρχίση ο κεραστής, και άμα η σπονδή τελειώση
θα υπάγουμε 'ς τα σπίτια μας να κοιμηθούμεν όλοι.
τον ξένον ας αφήσουμε 'ς το δώμα του Οδυσσέα· 420
ικέτην ο Τηλέμαχος τον έχει και ας φροντίζη».

·
Είπε και ο λόγος αρεστός 'ς όλους αυτούς εφάνη.
και ο Μούλιος ήρωας, κήρυκας, Δουλίχιος, του Αμφινόμου
θεράποντας, συγκέρασε τότε 'ς αυτούς κρατήρα,
και 'ς όλους γύρω εμοίρασε· και αφού των αθανάτων 425
σπόνδισαν, τότε το κρασί, γλυκό 'σαν μέλι, επίναν,
και, αφού σπονδίσαν κ' έπιαν όσ' ήθελε η ψυχή τους,
κίνησαν προς τα σπίτια τους να κοιμηθή καθένας.

ΤΕΛΟΣ Γ' ΤΟΜΟΥ